

179
Univerzitní
knihovna

VĚDECKÝ ČASOPIS

18

ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA

✓
14012

1

ROČNÍK 16 (XLIII)
PRAHA,
LEDEN 1970
CENA 10 Kčs

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÁ
ÚSTAV VĚDECKOTECHNICKÝCH INFORMACÍ

ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA

Rídí redakční rada

Prof. ing. Karel Svoboda, CSc. (předseda), dr. Emil Borák,
doc. ing. Imrich Fogaš, CSc., prof. dr. ing. Alois Grolig, CSc.,
doc. ing. Jaromír Havlíček, CSc., dr. ing. Alois Hruběš,
prof. ing. Felix Hutník, DrSc., doc. ing. Dimitrij Choma, CSc.,
doc. dr. Jaroslav Kočí, CSc., prof. ing. Josef Krilek, CSc.,
prof. ing. Jaroslav Pič, CSc., doc. ing. Ladislav Sobotka,
CSc., Otto Soukup, CSc., prof. ing. Mikuláš Šebesta, CSc., doc.
ing. Ondřej Tatarka, CSc., Miroslav Zich

Vedoucí redaktorka ing. Hedvika Malíková

© Ústav vědeckotechnických informací, Praha 1969

Vědecký časopis ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA uveřejňuje studie, rozborů a vědecká pojednání o vyřešených úkolech výzkumu v oboru ekonomiky zemědělství a potravinářského průmyslu. Vydává Československá akademie zemědělská — Ústav vědeckotechnických informací. Vychází měsíčně. Redakce: Praha 2, Slezská 7, telefon 257541, 254451. Celoroční předplatné Kčs 120,—

Научный журнал ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA публикует обзоры, анализы и научные статьи о разрешенных заданиях по научному исследованию в области экономики сельского хозяйства. Издаёт Чехословацкая сельскохозяйственная академия — Институт научно-технической информации. Выход в свет ежемесячно. Редакция Прага 2, Слезска 7

The scientific journal ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA published studies, analyses and scientific treatises about the solved research tasks in the line of the agricultural economics. Published by the Czechoslovak Academy of Agriculture — the Institute of Scientific and Technical Information. Issued monthly. Editorial office Prague 2, Slezská 7

Die wissenschaftliche Zeitschrift ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA veröffentlicht Studien, Analysen und wissenschaftliche Abhandlungen über die gelösten Forschungsaufgaben auf dem Gebiete der Ökonomik. Herausgegeben von der Tschechoslowakischen landwirtschaftlichen Akademie — Institut für wissenschaftlich-technische Informationen. Erscheint monatlich. Redaktion Prag 2, Slezská 7

Le journal scientifique ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA publie les études, analyses et traités scientifiques concernant les tâches de recherches résous dans le domaine d'économie agricole. Publié par L'Académie agricole tchécoslovaque — l'Institut des renseignements scientifiques et techniques. Paraît une fois par mois. Rédaction Prague 2, Slezská 7

SYNOPSIS

Zemědělská ekonomika

OBSAH — СОДЕРЖАНИЕ — CONTENT — INHALT

Lom F.:

Развитие сельскохозяйственного исследования и экономических наук в сельском хозяйстве ЧССР до 1951 года

The Development of Agricultural Research and Economic Science in Czechoslovak Agriculture up to the Year 1951

Die Entwicklung des landwirtschaftlichen Forschungswesens und der ökonomischen Disziplinen in der Landwirtschaft in der ČSSR bis 1951

Eremláš V.:

Развитие современного Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания и его проблемы развития отрасли с 1951 года

The Development of the Present Research Institute of Agricultural and Food Economics and its Contributions to the Progress in its Field since the Year 1951

Die Entwicklung des heutigen Forschungsinstituts für Agrarökonomik und Ernährung und sein Beitrag zur Fachentwicklung seit 1951

Ostrovský M.:

50-летие исследования экономики сельского хозяйства в Словакии

Half a Century of the Research of Agricultural Economics in Slovakia

Ein halbes Jahrhundert der Forschung der Landwirtschaftsökonomik in der Slowakei

---

Редакционная коллегия — Editorial board — Redaktionsrat

Председатель — Chairman — Vorsitzender

Prof. ing. Karel Svoboda, CSc.

Dr. Emil Borák, prof. dr. ing. Alois Grolig, CSc., doc. ing. Jaromír Havlíček, CSc., doc. ing. Imrich Fogaš, CSc., dr. ing. Alois Hrubeš, prof. ing. Felix Hutník, CSc., doc. ing. Dimitrij Choma, CSc., doc. dr. Jaroslav Kočí, CSc., prof. ing. Josef Krilek, CSc., prof. ing. Jaroslav Píč, CSc., doc. ing. Ladislav Sobotka, CSc., Otto Soukup, CSc., prof. ing. Mikuláš Šebesta, CSc., doc. ing. Ondrej Tatarka, CSc., Miroslav Zich

Главный редактор — Editor-in-chief — Hauptredakteur

ing. Hedvika Malíková

SYNOPSIS

Ф. Лом:

Развитие сельскохозяйственного исследования и экономических наук
в сельском хозяйстве ЧССР до 1951 года

Экономическое исследование в сельском хозяйстве несколько моложе исследований в области изучения плодородия почв, растениеводства и животноводства. Оно могло возникнуть только лишь после основания сельскохозяйственной науки во второй половине 18 столетия; до этого во всех отраслях сельскохозяйственного производства господствовали эмпирические познания, изложенные в обширной литературе 3-польной системы земледелия.

Почти нигде в Европе вплоть до начала 20 столетия не было ни одного учреждения, занимающегося экономическим исследованием в сельском хозяйстве, в то время как уже с половины 19 столетия существовали разные исследовательские станции из области растениеводства и животноводства либо на крупных поместьях, либо частные, или же прикрепленные к сельскохозяйственным школам, позже к сельскохозяйственным обществам, к сельскохозяйственным советам. Экономическое исследование, как правило, было индивидуальным, на практике им занимались некоторые выдающиеся хозяйственные административные работники, которые решали экономическую эффективность вариантов при применении новых средств производства, новых систем земледелия. В экономической научной работе выдвинулись сельскохозяйственные авторы, вышедшие из практики феодальных и позже капиталистических крупных поместий, учителя университетских кафедр по сельскому хозяйству и других сельскохозяйственных школ, основанных главным образом во второй половине 19 столетия.

Экономика сельского хозяйства была составной частью остальных отраслей науки сельского хозяйства, понимаемой в целом; авторы вначале занимались сельскохозяйственными науками энциклопедически, писали учебники по всем отраслям сельскохозяйственного производства.

Одним из первых европейских сельскохозяйственных экономистов, который отделил сельскохозяйственную экономику как науку и как учение, был профессор кафедры по сельскому хозяйству Пражского политехнического института Эмануэл Михна. Он преподавал сельскохозяйственную экономику самостоятельно уже в 1817—27 гг.; в 1824 году он написал самостоятельный учебник по экономике сельского хозяйства (наука об управлении и руководстве), опередив на два года издание Й. Г. Тхюнена «Изолированное государство». Затем выдвинулись в сельскохозяйственной экономике Ф. Горский (1801—77 гг.), Эмануэл Комерс (1813—93 гг.) и особенно Ян. Б. Ламбл (1826—1909 гг.). Также во второй половине 19 столетия в практику была внедрена и теоретически разработана сельскохозяйственная бухгалтерия, в особенности двойная бухгалтерия.

Непосредственный повод к экономическим исследованиям в сельском хозяйстве задал большой капиталистический кризис в сельском хозяйстве, который экономически уничтожал сотни тысяч крестьянских и мелкокрестьянских усадеб. Правительства европейских стран ни в одном случае не предприняли никаких действенных мероприятий против капиталистической эксплуатации крестьянства посредством рынка и кредита. Несколько сот тысяч крестьянских усадеб в течение этого длительного кризиса было распродано в принудительных аукционах. Сельскохозяйственные общества и организации проводили опросы по хозяйственному положению сельского хозяйства, однако прямую эффективную помощь они предоставить не могли. Для дискуссии о таможенной охране сельского хозяйства необходимо было знать производственные затраты на сельскохозяйственные продукты, чтобы по ним можно было определить размер таможенных сборов. Таким образом возник в австрийском министерстве пахоты план, основать в сельскохозяйственных обществах по всем австрийским землям сельскохозяйственные бухгалтерии, которые бы вели земледельцам счетоводство, на основе которого определили бы размер производственных затрат в сель-

ском хозяйстве и распространяли бы знания учетного контроля на практике. Бухгалтерии начали свою работу с 1 января 1913 года в Чехии, в Моравии (где уже с 1908 года работала бухгалтерия Остермайерова при сельскохозяйственном совете) и в Силезии. Война приостановила перспективное развитие бухгалтерий. Однако работу продолжала пражская бухгалтерия, называемая Институтом по сельскохозяйственной бухгалтерии под руководством проф. В. Брдлика, которая в 1917 году предложила сотрудничество всем остальным бухгалтериям в чешских областях.

В самостоятельной Чехословакии в 1919 году произошло объединение существующих трех учетных институтов в один общий Сельскохозяйственный институт бухгалтерско-управленческий — предшественник нынешнего Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания — который, следовательно, и отмечает 50-летие со дня своего основания. В довоенной деятельности института следует подчеркнуть главным образом проведение больших опросных мероприятий по организации и результатам капиталистического сельского хозяйства в Чехословакии и обследование цен, которое определило так назыв. «ножницы цен», индексы цен сельскохозяйственных продуктов и средств производства.

Работа института после 1945 года была полностью посвящена исследовательским заданиям, отвечающим общественным потребностям сельского хозяйства Чехословацкой Народно-Демократической Республики, и подготовке социалистической перестройки сельского хозяйства, планированию, а также новой социалистической экономике сельского хозяйства. Институт имел многочисленный коллектив хороших работников, которые только после 1945 года смогли развить свою творческую силу на пользу сельскохозяйственной экономической науки и на пользу всего чехословацкого сельского хозяйства и его социалистического будущего.

F. L o m

The Development of Agricultural Research and Economic Science in Czechoslovak Agriculture up to the Year 1951

Economic research in agriculture does not reach back as deep in history as the research of the fertility of soil and as the examination of the ways of improvement in livestock and crop production. It could occur only after agricultural sciences had been created, in the second half of the 18th century. Up to that time, agricultural production in all its sectors was controlled by means of empirical findings contained in vast literature on the three-year crop-rotation system.

Up to the beginning of the 20th century, Europe had almost no institutions dealing with economic research in agriculture, whilst almost since the half of the 19th century there were various research stations for the sectors of crop and livestock production established either in country estates (private experiment stations) or associated with agricultural companies and agricultural councils. Economic research was mostly individual, carried out only by some outstanding economic offices dealing with the economic effectivity of variants when new production means and new farming systems were applied. Outstanding contributions to the science of economy were made by agricultural authors engaged in practical work in the feudal (later capitalist) estates, teachers from the university chairs of agriculture and from other agricultural schools established since the second half of the 19th century.

Agricultural economics was a constituent part of the integrity of agricultural science disciplines: the first authors approached agricultural science as encyclopaedists, writing books on all branches of agricultural production.

One of the first European agricultural economists, who made agricultural economics a separate science, was the teacher of the Chair of Agriculture of the Prague University of Technology, Professor Emanuel Michna. It was already in the years 1817-27 that Professor Michna lectured agricultural economics as a separate discipline; in the year 1824 he published a separate text-book for agricultural economics („spravověda“ — science of administration) — two years earlier than J. H. Thünen published his „Isolated State“. Outstanding contributions to agricultural economics were made also by F. Horský (1801-77), Emanuel Komers (1813-93) and, particularly, by Jan B. Lambl (1826-1909). It was also agricultural accounting, mainly double, that was

introduced in practice and theoretically advanced in the second half of the 19th century.

A direct stimulus to agricultural economic research was provided by the great capitalist crisis in agriculture, destroying economically thousands of middle and small-scale farms. The governments of European countries did nothing to put an end to the capitalist exploitation of farmers by means of market and credit. During this long crisis, thousands of farms were sold by executive auction. Agricultural associations and organizations made surveys of the economic situation in agriculture, yet they were unable to give hand directly and effectively. Discussions on the customs protection of agriculture needed the knowledge of the production costs of agricultural products which was necessary for the determination of the level of customs duties. This was a stimulus for the Austro-Hungarian Ministry of Tillage to propose a plan to establish agricultural accounting offices within agricultural associations in all Austrian countries; these offices were designed to provide accounting services to farmers, to determine the levels of production costs on the basis of the accounts, and to disseminate the knowledge of accounting practices among farmers. The accounting offices began to work on January 1, 1913 in Bohemia, in Moravia (where there had already been the Ostermayer accounting office of the Agricultural Council since the year 1908), and in Silesia. The war interrupted the promising development of the accounting offices. The Prague accounting office, however, was active permanently; its official title was „Institute for Farm Accounting“. The institute, headed by Professor V. Brdlik, offered cooperation to all the remaining accounting offices in the Czech countries in the year 1917.

In independent Czechoslovakia, the existing three accounting offices were unified in the Agricultural Accounting and Administration Institute; the unification came in 1919. The present Research Institute of Agricultural and Food Economics is based on the previous Accounting and Administrative Institute: hence its 50th anniversary. As to the pre-war activity of the institute, primary emphasis should be laid on the large questionnaire-surveys concerning the organization and results of capitalist farming in Czechoslovakia, and the research of prices, which determined the so-called „price scissors“, the prices of agricultural products and production means.

After the year 1945, the activity of the institute was fully concentrated on assignments which fully corresponded with the needs of agriculture in the Czechoslovak People's Democratic Republic and of the preparation of a socialist reconstruction in agriculture, of planning, and of a new socialist economy. The institute had a large staff of good workers, who could develop all their creativeness only after the year 1945 to advance agricultural economic science and Czechoslovak agriculture as a whole, and to help bring nearer its socialist future.

F. Lom:

Die Entwicklung des landwirtschaftlichen Forschungswesens und der ökonomischen Disziplinen in der Landwirtschaft in der ČSSR bis 1951

Das ökonomische Forschungswesen in der Landwirtschaft ist jüngerem Datums als das Forschungswesen im Fachgebiet der Untersuchung der Produktivität des Bodens und der pflanzlichen und tierischen Produktion. Es konnte entstehen erst dann, als die landwirtschaftlichen Wissenschaften in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts gebildet wurden; früher beherrschten alle Zweige der landwirtschaftlichen Produktion die empirischen Erkenntnisse, die in einer umfangreichen Literatur über Dreifelderwirtschaft erfaßt wurden.

Bis zu Beginn des 20. Jahrhunderts waren in ganz Europa fast keine Institutionen, die sich mit dem ökonomischen Forschungswesen in der Landwirtschaft befaßten, während schon seit Mitte des 19. Jahrhunderts verschiedene Forschungsstationen auf dem Gebiet der pflanzlichen und tierischen Produktion existierten, entweder in den Großgrundbesitzen oder privat, oder angeschlossen an die landwirtschaftlichen Schulen, später an die landwirtschaftlichen Gesellschaften und an die Landwirtschaftsräte. Die ökonomische Forschung war meistens individuell, es befaßten sich in der Praxis damit einige hervorragende wirtschaftliche Beamten, die

die ökonomische Effektivität der Varianten in der Benützung der neuen Produktionsmittel und der neuen Wirtschaftssysteme lösten. In der wissenschaftlichen ökonomischen Arbeit ragten die landwirtschaftlichen Autoren, die aus der Praxis der feudalen und später der kapitalistischen Großgrundbesitzen hervorgingen, Professoren an den Universitätslehrstühlen der Landwirtschaft und an anderen landwirtschaftlichen Schulen, die besonders seit der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts gegründet wurden, hervor.

Die landwirtschaftliche Ökonomik bildete einen Bestandteil des Ganzen der anderen Wissenschaftsfachgebiete in der Landwirtschaft. Die Autoren befaßten sich zuerst mit den landwirtschaftlichen Wissenschaften enzyklopädisch und schrieben Lehrbücher aus allen Fachgebieten der landwirtschaftlichen Produktion.

Einer der ersten europäischen Ökonome für Landwirtschaft, der diese Ökonomik als Wissenschaft und Kunde verselbständigte, war Emanuel Michna, Professor des Lehrstuhls für Landwirtschaft an der Prager Technischen Hochschule. Er trug die landwirtschaftliche Ökonomik selbständig schon in den Jahren 1817-1827 vor; im Jahre 1824 hat er ein selbständiges Lehrbuch der landwirtschaftlichen Ökonomik (Verwaltungsrechtswissenschaft) geschrieben und zwar um 2 Jahre früher, als J. H. Thünen seinen „Isolierten Staat“ herausgegeben hat.

Später ragten in der landwirtschaftlichen Ökonomik F. Horský (1801-77), Emanuel Komers (1813-93) und besonders dann J. B. Lambl (1826-1909) hervor. Auch die Landwirtschaftliche Buchhaltung, besonders die doppelte, wurde in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts in die Praxis eingeführt und theoretisch durchgearbeitet.

Einen direkten Anlaß zu dem ökonomischen Forschungswesen in der Landwirtschaft hat die große kapitalistische landwirtschaftliche Krise, die Hunderttausende von Bauern- und Kleinbauernanwesen wirtschaftlich zerstörte, gegeben. Die Regierungen der europäischen Staaten haben keine wirksame Maßnahmen gegen die kapitalistische Ausbeutung der Bauernschaft durch Vermittlung des Marktes und Kredits getroffen. Hunderttausende von Anwesen wurden in der langfristigen Dauer dieser Krise in Exekutionsversteigerungen verkauft. Die landwirtschaftlichen Gesellschaften und Organisationen haben Enqueten über die wirtschaftliche Situation der Landwirtschaft durchgeführt, jedoch eine direkte wirksame Hilfe konnten sie nicht bieten. Zu den Diskussionen über den Schutzzoll der Landwirtschaft war es nötig die Produktionskosten der landwirtschaftlichen Produkte zu kennen, damit laut ihnen die Höhe des Zolls festgestellt werden kann. So entstand im österreichischen Ministerium für Ackerbau ein Plan, bei den landwirtschaftlichen Gesellschaften in allen österreichischen Ländern landwirtschaftliche Buchhaltungsbüros zu errichten, die den Bauern die Buchhaltung führen würden, auf deren Grundlage sie die Höhe der Produktionskosten feststellen und die Kenntnis der Rechnungskontrolle in der landwirtschaftlichen Praxis verbreiten würden. Diese Buchhaltungsbüros begannen von 1. Januar 1913 in Böhmen, in Mähren (wo seit 1908 schon die Buchführung von Ostermayer beim Landwirtschaftsrat arbeitete) und dann noch in Schlesien zu arbeiten. Der Krieg hat diese versprechende Entwicklung dieser Büros unterbrochen. Doch dauernd arbeitete die Prager Buchführung, genannt „Institut für landwirtschaftliche Buchhaltung“, die von Professor V. Brdlik geleitet wurde und die im Jahre 1917 die Mitarbeit auch allen anderen Buchhaltungen in den böhmischen Ländern geboten hat.

In der selbständigen Tschechoslowakei kam es im Jahre 1919 zur Verbindung der bisherigen 3 Buchhaltungsinstituten und zwar in ein gemeinsames Institut für Landwirtschaftswissenschaftliche Rechnungsführung, welches der Vorgänger des heutigen Forschungsinstitut für Agrarökonomik und Ernährung ist und welches also das 50-jährige Jubiläum feiert. In der Vorkriegstätigkeit des Instituts muß man besonders die Durchführung der großen Fragebogenaktionen über die Organisierung und die Ergebnisse der kapitalistischen Landwirtschaft in der Tschechoslowakei und die Preisforschung, die die sog. Preisscheren, ferner Preisindices der landwirtschaftlichen Erzeugnisse und Produktionsmittel bestimmte, zu betonen.

Die Arbeit des Instituts nach dem Jahre 1945 wurde völlig den Forschungsaufgaben, die den gesellschaftlichen Bedürfnissen der Landwirtschaft der Tschechoslowakischen demokratischen Volksrepublik und der Vorbereitung der sozialistischen Umgestaltung der Landwirtschaft, der Planung und der neuen sozialistischen landwirtschaftlichen Ökonomik entsprechen, gewidmet. Das Institut hatte ein zahlenmäßiges Kollektiv guter Mitarbeiter, die erst nach dem Jahre 1945 alle ihre schöpferischen Kräfte zu Gunsten der landwirtschaftlichen ökonomischen Wissenschaft und auch zu Gunsten der ganzen tschechoslowakischen Zukunft entwickeln konnten.

SYNOPSIS

В Э р е м и а ш :

Развитие современного Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания и его проблемы развития отрасли с 1951 года

Развитие современного Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания в Праге тесно связано с развитием практической хозяйственной деятельности в области сельского хозяйства. Возникновение экономики социалистического сельского хозяйства, как научной дисциплины, обусловлено советской сельскохозяйственной экономической наукой и предшествующим сельскохозяйственным управлением.

На первом этапе своего развития с начала 50 годов институт ориентируется на анализы ведения хозяйства первых социалистических сельскохозяйственных предприятий и разрабатывает — в большинстве случаев — проекты по улучшению хозяйственных результатов, организации производства и труда.

В дальнейшем периоде этого этапа появляется элемент собственного творческого подхода, вызванный потребностями в управлении социалистическим сельским хозяйством в сравнительно разнообразных природных и экономических условиях страны с развитой промышленностью, а также отсюда вытекающими влияниями на сельское хозяйство. Этим периодом — в общем в половине 50 годов — и завершается у нас конституирование экономики социалистического сельского хозяйства как научной дисциплины. В научно-исследовательской деятельности института появляются первые макроэкономические темы, которые стараются на научной основе объяснить принятую модель прямого управления и задачи, вытекающие из преодоления универсального характера прежнего сельскохозяйственного мелкого производства.

Второй этап развития института сильно обусловлен фактом завершения социализации деревни и намерениями, которые вытекают из потребности в индустриализации чехословацкого сельского хозяйства, как средства к экономической и более широкой общественной реализации результатов процесса, начатого коллективизацией.

Постепенно в научное исследование проникают экономическо-математические методы, методическая вооруженность научной отрасли и таким образом они расширяют конституцию.

Последний этап, сформированный в общем в половине 60 годов, на первый план выдвигает вопросы положения сельского хозяйства в народном хозяйстве, проблемы управления, организации производственной силы в сельском хозяйстве и принятия решения на уровне предприятий. Постепенная интенсификация сельского хозяйства требует комплексного решения проблемы производства пищевых продуктов и определения путей дальнейшего углубления общественного разделения труда в этой области. Такое комплексное понятие начинает действовать и в области экономическо-математического моделирования, где постепенно создается более широкий кибернетический подход.

Работа института в Праге и его учреждения в Брно также проявляется в непосредственном участии института при возникновении и осуществлении хозяйственной политики в области сельского хозяйства и питания. В настоящее время она включает также экономику пищевой промышленности. При институте основан Институт социологии деревни и истории сельского хозяйства. В институте также имеется вычислительный центр, оборудованный вычислительной машиной Минск 22.

The Development of the Present Research Institute of Agricultural and Food Economics and its Contribution to the Progress in its Field since the Year 1951

The development of the present Research Institute of Agricultural and Food Economics is closely linked with the development of the economic activities in agriculture. The beginnings of the economics of socialist agriculture as a scientific discipline has been influenced by the Soviet agricultural economic science and by the agricultural administration science which preceded the present scientific activities in this field.

At the first stage of its development (from the early fifties), the primary concern of the institute was the analysis of the farming of the first socialist agricultural enterprises, and the preparation of proposals (mostly partial) for reaching better economic results and promoting improved organization of production and work.

During another period of the first phase, the factor of an own creative approach enters the stage, resulting from the need for the direction of agriculture under comparatively diverse natural and economic conditions of a socialist country with a developed industry, exerting various influences on agriculture. This period – approximately the middle fifties – covers the final phase of the establishing of the socialist agricultural economy as a scientific discipline. The scientific and research activities began to be focused on the first macroeconomic subjects, characterized by the effort for a scientific attitude to the approved system of the direct management of agriculture. It also began to deal with the assignments connected with the removal of the general character of the previous small-scale agricultural production.

The second stage of the development of the institute is considerably influenced by the fact that the socialization of agriculture was finished, and by the intentions following from the need for industrializing agriculture, and thereby for a wider introduction of the results of the process initiated with collectivization. Step by step, economic-mathematic methods are applied, and the methodological sources available to the workers in the field under consideration and to the institute are getting ever wider.

The latest stage, beginning in the middle sixties, assigns primary importance to the problems of the status of agriculture in the economy, to the problems of management, organization of the production forces in agriculture, and decision-making on the enterprise level. The progressive intensification of agricultural production requires a complex solution of the problems of foodstuffs production and of the methods of a further promotion of the social division of work in this field. This complex conception is now effective also in economic-mathematic modelling where cybernetics is being applied on an ever larger scale.

The Prague institute as well as its Brno branch have also their active say in the formulation and introduction of economic policies in the sector of agriculture and food industry. The Institute also contains an Institute for Rural Sociology and History of Agriculture, as a subordinate unit. The Institute has also a computing centre equipped with the Minsk 22 computer.

V. Eremiáš

Die Entwicklung des heutigen Forschungsinstituts für Agrarökonomik und Ernährung und sein Beitrag zur Fachentwicklung seit 1951

Die Entwicklung des heutigen Forschungsinstituts für Agrarökonomik und Ernährung in Praha ist eng verknüpft mit der Entwicklung der praktischen wirtschaftlichen Tätigkeit auf dem Gebiet der Landwirtschaft. Die Entstehung der Ökonomik der sozialistischen Landwirtschaft als wissenschaftliche Disziplin ist beeinflusst durch die sowjetische agrar-ökonomische Wissenschaft und durch die landwirtschaftliche Verwaltungswissenschaft von vormals.

Innerhalb der ersten Etape seiner Entwicklung anfangs der fünfziger Jahre orientiert sich das Institut auf Analysen der Wirtschaftsgebarung der ersten sozialistischen landwirtschaftlichen Betriebe und erstellt — vorwiegend Teilvorschläge zur Verbesserung der wirtschaftlichen Ergebnisse, der Produktions- und Arbeitsorganisation.

In dem weiteren Zeitabschnitt dieser Etape erscheint erstmalig das Element des eigenen schöpferischen Herantretens, hervorgerufen durch die Belange der geleiteten sozialistischen Landwirtschaft unter verhältnismäßig bunten natürlichen und ökonomischen Bedingungen des Landes mit hochentwickelter Industrie und daraus resultierenden Einflüssen auf die Landwirtschaft. In diesem Zeitabschnitt — etwa um die Mitte der fünfziger Jahre — gipfelt bei uns das allmähliche Konstituieren der sozialistischen Landwirtschaftsökonomik als wissenschaftliche Disziplin. In der wissenschaftlichen Forschungstätigkeit des Instituts erscheint erstmals makroökonomische, von dem Bestreben nach wissenschaftlicher Gestaltung des angenommenen Modells direkter Leitung geleitete Themen, und dann Aufgaben, die sich aus der Überwindung des universalen Charakters der früheren landwirtschaftlichen Kleinproduktion ergeben.

Die zweite Entwicklungsetappe des Instituts ist im bedeutendem Maße beeinflusst durch die faktische Vollendung der Sozialisierung des Dorfes sowie durch die geplante Industrialisierung, die aus dem Bedürfnis die tschechoslowakische Landwirtschaft als Mittel zur ökonomischen und breiteren gesellschaftlichen Realisierung der Ergebnisse des durch die Kollektivisierung begonnenen Prozesses sich folgerichtig ergibt. Fortgesetzt setzen sich in der Forschung ökonomisch-mathematische Methoden durch, es erweitert sich das methodische Rüstzeug des wissenschaftlichen Fachgebietes und damit auch das Institut.

Die letzte Etappe, die sich ungefähr in der Hälfte des sechziger Jahre formte, stellt in den Vordergrund die Fragen der Stellung der Landwirtschaft in der Volkswirtschaft, die Probleme der Leitung, die Organisation der Produktivkräfte in der Landwirtschaft und das Entscheidungsverfahren auf betrieblicher Ebene. Die fortschreitende Intensivierung der Landwirtschaft erfordert komplexe Lösung der Nahrungsmittelproduktion und Wegbereitung einer weiteren Vertiefung der gesellschaftlichen Arbeitsteilung in diesem Fachgebiet. Diese komplexe Auffassung beginnt im Abschnitt des ökonomisch-mathematischen Modellierens, wo sich nacheinanderfolgend ein breiteres kybernetisches Herantreten gestaltet.

Die Arbeit des Instituts in Praha und seiner Arbeitsstätte in Brno äußert sich ebenfalls im unmittelbaren Engagieren des Instituts bei der Bildung und Realisierung der wirtschaftlichen Politik im Gebiet der Landwirtschaft und Ernährung. Sie umfaßt in Gegenwart auch die Ökonomik der Nahrungsmittelindustrie. Beim Institut wird das Institut für Soziologie des Dorfes und Historie der Landwirtschaft errichtet. Das Institut hat ebenfalls ein mit einer Rechenmaschine Minsk 22 ausgestattetes Rechenzentrum.

SYNOPSIS

М. Островский:

50-летие исследования экономики сельского хозяйства в Словакии

В 1919 году в Словакии начал свою деятельность филиал Сельскохозяйственного бухгалтерско-административного института. Институт прежде всего организовывал и контролировал руководство бухгалтерских записей крестьян, балансировал результаты их ведения хозяйства и показывал им путь к рациональному ведению хозяйства. Данные института использовались государством для нужд государственной хозяйственной и социальной политики.

Институт проводил ряд опросных мероприятий. Он вел учет в области крестьянских дворов, который у других социальных групп выполняло Государственное статистическое учреждение. Он также выдавал информацию по ценам. После разных организационных изменений в рамках новой сети научных сельскохозяйственных учреждений в Братиславе создается филиал пражского Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства. Рабочая программа института начинает отмечать переход нашего сельского хозяйства на социалистическое крупное производство. Работы ведутся как для органов управления, так и для ЕСХК и госхозов. Тематический округ его исследовательской деятельности прежде всего сосредотачивается на анализы хозяйственной деятельности, экономическую эффективность крупнопроизводственной технологии, себестоимость, планирование, организацию труда, распределение производства и доходов. Позже в сотрудничестве с пражским институтом тематический округ пополняется такими темами, как районирование сельскохозяйственного производства, стоимость сельскохозяйственных продуктов, специализация сельскохозяйственных предприятий, вопросы кооперации и применения экономическо-математических методов. В институте начали изучаться вопросы научного исследования социологии сельского хозяйства и научного исследования в области питания.

M. Ostrovský

Half a Century of the Research of Agricultural Economics in Slovakia

In the year 1919, a branch of the Agricultural Accounting and Administration Institute was established in Slovakia. The institute was concerned mainly with the organization and control of the accounting book-keeping of farmers, with the balancing of the results of their farming activities, and with providing guidance to rational farming. The government used the data supplied by the institute for the purposes of the economic and social policy-making.

The institute conducted a number of questionnaire surveys. For the farmers' households, it provided services, secured by the State Statistical Bureau for other social groups. The Institute issued reports on prices. After some organizational changes, in 1951 the new network of agricultural science centres was established, including a branch of the Prague Research Institute of Agricultural Economics in Bratislava. The activity of the Institute now begins to determine the transition of Czechoslovak agriculture to the stage of socialist large-scale production. It works both for the governmental and managerial bodies and for the Agricultural Cooperatives and State Farms. Its research work is focused on the analysis of farming activities,

on the economic effectivity of large-scale production methods, prime costs, planning, organization of work, distribution of production and incomes.

The cooperation with the institute in Prague has made for the initiation of the research concerning the regional distribution of production, prices of agricultural products, specialization of agricultural enterprises, the problems of cooperation and of the application of mathematical methods. The institute has also initiated studies in rural sociology and in the field of nutrition.

M. Ostrovský

Ein halbes Jahrhundert der Forschung der Landwirtschaftsökonomik in der Slowakei

Im Jahre 1919 begann in der Slowakei die Zweigstelle des Instituts für landwirtschaftswissenschaftliche Rechnungsführung zu arbeiten. Das Institut organisierte und kontrollierte vor allem die Leitung der Rechnungsvermerke der Bauer, bilanzierte die Ergebnisse ihrer Wirtschaftung und führte sie zu einer rationellen Wirtschaftung. Der Staat nützte die Angaben des Instituts für die Bedürfnisse der staatlichen wirtschaftlichen und Sozialpolitik aus.

Das Institut führte eine Reihe von Fragebogenaktionen durch. Es führte im Gebiet der Bauernhaushalte eine Agende, die bei den anderen Sozialgruppen das Statistische Staatsamt besorgte. Es gab einen Preisnachrichtendienst heraus. Nach verschiedenen Organisationsänderungen entstand im Rahmen eines neuen Netzes der wissenschaftlichen landwirtschaftlichen Arbeitsorten die Zweigstelle des Prager Forschungsinstituts für Agrarökonomik in Bratislava. Der Aufgabenkreis des Instituts ist durch den Übergang unserer Landwirtschaft auf die sozialistische Großproduktion bestimmt. Es arbeitet nicht nur für die leitenden Organe, sondern auch für die LPG und Staatsgüter. Der thematische Umkreis seiner Forschungstätigkeit konzentriert sich vor allem auf die Analysen der wirtschaftlichen Tätigkeit, ökonomische Effektivität der Großproduktionstechnologien, auf die Selbstkosten, Planung, Arbeitsorganisation, Verteilung der Produktion und der Einkommen.

Später verbreitet sich der thematische Umkreis in Zusammenarbeit mit dem Prager Institut um solche Themen, wie z. B. die Standortverteilung der landwirtschaftlichen Produktion, die Preise der landwirtschaftlichen Erzeugnisse, die Spezialisierung der landwirtschaftlichen Betriebe, die Fragen der Kooperation und Applikation der ökonomisch-mathematischen Methoden. Im Institut entwickelt sich die Forschung der Soziologie der Landwirtschaft und die Forschung im Gebiet der Ernährung.

Padesát let Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy

Již půl století uplynulo od doby, kdy v nově vzniklém, samostatném Československu byla zřízena celostátně působící instituce, jež se měla soustavně zabývat výzkumem a sledováním ekonomických problémů v zemědělství. Šlo o Zemědělský ústav účetnicko-správovědný Československé republiky (ZÚÚS), z něhož se vyvíjí a v r. 1951 reorganizuje Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (VÚZE) a v r. 1969 Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy (VÚEZVŽ).

Padesátileté výročí tohoto ústavu je vhodnou příležitostí k zamyšlení nad jeho činností, která je nerozlučně spjata nejen s vývojem ekonomického poznání v našem zemědělství, ale i s vývojem zemědělské ekonomické vědy u nás vůbec.

Již samotný vznik ústavu v r. 1919 se nemohl uskutečnit bez návaznosti na dosavadní vývoj ekonomických poznatků i výsledků ostatních odvětví zemědělské vědy, výzkumu i praxe. Vzpomínáme-li proto tohoto výročí, nemůžeme nezapomenout i historicky širších domácích i zahraničních zdrojů, na nichž ústav vznikl a dále se rozvíjel. Nelze také přitom nezapomenout i prvních průkopníků tohoto rodícího se vědního odvětví, kteří v našich zemích v minulých staletích a zvláště v 19. století nezůstali v tomto oboru pozadu za světovým vývojem, ale naopak často svými pracemi k němu nemalou hřívnou přispívali.

Nemůžeme však také při této příležitosti nevidět, že ZÚÚS, stejně jako jiné podobné instituce v předmnichovské republice, nesloužil a ani nemohl sloužit zájmům a potřebám pracujícího rolnictva a venkovské chudiny v jejich boji za sociální pokrok a spravedlnost. Tato skutečnost nás ovšem nemůže vést k podceňování mnoha — i dnes velmi cenných — poznatků a prací, které zde pracovníci tohoto ústavu zanechali v dobré snaze přispět co nejvíce k rozvoji vědeckého pokroku v našem zemědělství.

Po osvobození Československa v r. 1945 padly spolu se změnou společenského řádu i překážky, jež znemožňovaly, aby ústav svými výzkumnými pracemi sloužil především potřebám pracujících v zemědělství. Dochází k jeho uskutku progresivnímu rozvoji. Zaměřuje postupně a stále více svoji činnost na podporu rodících se socialistických výrobních vztahů, na pomoc nově vznikajícím socialistickým zemědělským podnikům, pro potřebu plánovitého řízení celého čs. zemědělství a v poslední době i celého zemědělsko-výživářského komplexu. Kromě prací, zaměřených na pomoc podnikové i nadpodnikové praxi, roste i počet prací teoretické povahy, obohacujících teoretické základy tohoto vědního odvětví.

Všechny tyto i další důvody vedly redakční radu časopisu „Zemědělská ekonomika“ k rozhodnutí připomenout si u příležitosti 50. výročí vzniku ústavu některá nejdůležitější fakta nejen ze samotné činnosti tohoto ústavu, jehož vliv na vývoj celé československé zemědělské ekonomiky v teorii i praxi byl a je nemalý, ale i historicky širší souvislosti, jež předcházely jeho vzniku.

Tři základní stati předních pracovníků v oblasti výzkumu zemědělské ekonomiky, jejichž práce byla a je spjata s činností ústavu, jsou spolu s připojeným přehledem některých prací ústavu a jeho pracovníků od r. 1955 zaměřeny tímto

směrem. Nejde v nich, a ani jít nemůže, o hluboké a všestranné zhodnocení práce ústavu za 50 let jeho činnosti.

Autorům i redakční radě „Zemědělské ekonomiky“ šlo především o to, vzdát — při příležitosti 50. výročí založení ústavu — čest všem těm jeho pracovníkům dnešním i dřívějším i jejich předchůdcům, kteří své znalosti a síly dali ve prospěch rozvoje zemědělsko-ekonomické vědy a pokroku v zemědělství, ve prospěch šťastného života jeho pracujících.

Prof. ing. K. S v o b o d a, CSc., předseda redakční rady

■ Padesátileté výročí vzniku Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky v Praze, s přidruženými středisky v Brně a v Bratislavě (dnes samostatný ústav), dává příležitost k hodnocení vývoje nejen činnosti ústavu, ale i ekonomických nauk zemědělských vůbec. Nutno sledovat vývoj v širších dějinných souvislostech, aby bylo možno objektivně posoudit význam ekonomického výzkumnictví a vědy v zemědělství.

EKONOMICKÉ NAUKY A ÚČETNICTVÍ DO VZNIKU ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD V DRUHÉ POLOVINĚ 18. STOLETÍ

Zemědělské nauky, v nichž ekonomika jako nauka o správě statků měla prvořadý význam, byly většinou encyklopedické a až do druhé pol. 18. stol. empirické. V letech 1500 — 1750 bylo vydáno v českých zemích víc než 200 děl zemědělské literatury, tzv. literatury trojhonného hospodaření — hospodářských instrukcí (v Německu byla nazývána „Hausvaterliteratur“). Byla to literatura feudálního hospodaření, sledující jen zájmy velkostatku, který utužoval robotní výkon poddaných na nových panských latifundiích, zřizovaných na násilně zabrané selské půdě a z dvorců, vzatých zemanům. Rozkvět feudálního velkostatku byl doprovázen stoupajícím vykořisťováním poddaných.

Vytvořila se složitá administrativa panství, která vyžadovala návody k hospodaření, účetní evidenci a kontrolu. Tím se zabývala nová zemědělská literatura, jejímiž autory byli přední, dnes většinou neznámí čeští hospodářští úředníci. Byla rozmnožována v rukopisech i vydávána tiskem; do r. 1620 byla psána česky, poté vlivem germanizace jen německy. Všechny části této literatury, ať jde o výrobu rostlinnou a živočišnou, lesnictví, rybníkářství, zemědělský průmysl atd., jsou prodchnuty ekonomickým hlediskem — dosáhnout s minimem nákladů největšího hospodářského prospěchu. Doporučuje se tu hospodárné využití nákladů i všech výrobních zdrojů, podávají se návody k pravidelným informačním a operativním poradám řídicích osob, k stanovení pracovních programů, ke kontrole příjmů a vydání a k stálému sledování, zda stanovené úkoly byly splněny.

Tato literatura přinášela i určité hospodářské normy a číselné ukazatele zemědělské výroby, dosud málo zhodnocené. Vytvořila se tak již v 17. století první etapa empiricky řešených vnitropodnikových vztahů, tzv. „poměrová ekonomika“. Normy určovaly výkon pracovníků, jejich počet vzhledem k objemu práce, k počtu ošetřovaných zvířat, počet tažných zvířat k dané ploše, poměr polí k loukám:

a pastvinám, předpisy o možné doživosti krav a jejím rozložení během roku, čísla o výsevku, výnosech plodin podle druhů půd, spotřebu krmiv na kus a den, potřebu zimní píce na kus, spotřebu jiných hmot atd. Byl zde podáván návod k řízení výroby i k zavádění soustavy odměňování, mající za účel zvýšit jak účinnost, tak pečlivost práce. Podle nich byly např. stanoveny pro šafáře tzv. „pachty mléčného“ (užitku z krav), odměny a příplatky za jakostní výkon (např. za každé dobře odstavené tele), podílová mzda ovčáků podle výsledků i nákladů v chovu ovcí aj.

Na velkostatech se vyvinula soustava jednoduchého správního vedení účtů — počtů — register (název účetnictví nebyl až do 19. stol. znám), jejímž účelem byla evidence věcná i peněžní ve všech zdrojích příjmů a vydání pro zjištění výsledku hospodaření, jímž byl přebytek peněžních příjmů nad vydáním. Účetní případy byly zapisovány do týdeních účtů — cedulí — které se týdně uzavíraly a zapisovaly do dílčích hlavních knih podle výrobních středisek. Tak např. výsledné položky z cedulí obilních se zapisovaly do účtů — register hlavní knihy obroční, z cedulí dobytčích do účtů hlavní knihy purkrabského účtu atd. Důraz byl kladen na soustavu účtů, aby se osvětlila výnosnost a nákladovost jednotlivých výrobních zdrojů. Hlavní knihy se uzavíraly půlročně, později ročně. Funkci deníku, který se nevedl, částečně přejímaly pomocné rejstříky — osevní, sklizňový, omlatní, dobytčí, mezd, řemeslníků aj. Pozemky, budovy, nářadí se neoceňovaly, ani se neprováděly odpisy.

V katastrálních operátech 17. a 18. století se objevují počátky dalšího oboru zemědělské ekonomiky: bonitace půdy a taxace. Pro zjištění platební schopnosti poddaných rolníků byly sestavovány i rozpočty selských usedlostí, podávající první číselný obraz poměrů hospodaření malovýroby.

ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY JAKO VĚDY OD DRUHÉ POLOVINY 18. STOLETÍ

Druhá pol. 18. stol. je obdobím velkých hospodářských a společenských změn, vyvolaných novým rozvojem výrobních sil. Na přírodovědeckém základě se počaly tvořit zemědělské vědy, jejichž rozmach byl podpořen vznikem stolice zemědělství na universitách v Praze, Olomouci a v Brně a založením zemědělských společností (vlastenecko-hospodářských) v našich zemích. Stará soustava trojhonného hospodaření se počala rozkládat nejdříve na velkostatku a teprve po r. 1848 i v selských usedlostech zaváděním jetele a vojtěšky, pěstováním brambor a po r. 1800 i cukrovky, zušlechťováním chovu skotu, ovcí, importem a křížením, odstraňováním pastvy a přechodem k stájovému krmení i v létě, pronikáním nových konstrukcí strojů a nářadí do zemědělské výroby.

Empirické nauky nahrazovali postupně i v zemědělství vědeckým poznáním nejdříve kameralisté, kteří se zabývali rozvojem všech odvětví národního hospodářství. Na rozdíl od kameralistů v Německu, zabývali se kameralisté v Rakousku (Sonnenfels, Justi) a v českých zemích (Buček, Raab) zemědělstvím především z hlediska národohospodářského. Na působení kameralistů upomíná kamerální účetnictví, rozšiřované po vydání knihy o tomto účetnictví r. 1762 J. M. Puchbergem ve Vídni zejména na velkostatech, kde vytlačovalo dosavadní soustavu jednoduchého účetnictví. Vyznačovalo se přesným oddělením věcného a peněžního majetku, mělo pokladní deník s předpisovými položkami a skutečným plněním a hlavní knihu pokladní, jejíž účty měly rovněž sloupce pro předpis (náležitost), pro platbu a pro rozdíl. Evidence věcného majetku byla zajišťována

v různých rejstřících. Kamerální účetnictví tím, že zavedlo srovnávání skutečnosti s plánem příjmů a vydání, prohlubovalo podnikovou ekonomiku v zemědělství. Druhým pozoruhodným činem kameralistů v našich zemích je příprava a uskutečnění první pozemkové reformy (raabizace) na 90 velkostatech v Čechách v letech 1775-1788.

Zemědělská věda však nemohla být úspěšně rozvíjena v širokém rámci kamerálních věd. V našich zemích se zcela osamostatnila již v posledních desetiletích 18. stol., jak o tom svědčí práce badatelů na universitách, v zemědělských společnostech, rozsáhlá pokusnická činnost hospodářských úředníků na velkostatech (i v oboru ekonomiky), zemědělských spisovatelů, zejména J. Mehlera, F. Fusse, J. Fándlyho a S. Tešedíka. Zemědělské nauky byly však stále encyklopedické, ekonomika byla součástí ostatních zemědělských nauk. Jasněji se oddělovaly v zemědělské ekonomice části základní — nauka o poměrech — a část aplikovaná — organizace podniků. Poměrová ekonomika byla prohlubována na vědeckých základech, vycházelo více prací o číselných vztazích a poměrech v zemědělství, počala vznikat teoretická část zemědělské ekonomiky. Vyvolala ji praktická potřeba. Až do roku 1750 byl znám jen jeden systém hospodaření, trojhonná soustava s ustálenými zásadami hospodaření a řízení, často staletými. Jakmile se však objevily nové soustavy hospodaření — zlepšené trojhonné soustavy, varianty střídaných soustav, jež buď byly aplikovány podle zkušeností ciziny, nebo vytvářeny vlastní prací vynikajících zemědělců, bylo nesnadnějším úkolem volit složitější novou soustavu, která by poskytla lepší výsledky hospodaření, především vyšší čistý výnos. Nauku o čistém výnosu rozvedl zejména František F u s s ve své knize o hospodářském výsledku (*Anweisung zur Wirtschaftsrechnung*, Praha 1800): „Konečný cíl správy je dosáhnout z daného panství nebo statku skrze hlavní a vedlejší užítky nejvyšší čistý výnos, jej neustále udržovat, aniž by kterákoli rubrika (odvětví) byla oslabena, nebo předčasně vyčerpána, a uhrazovat nutné potřeby a náklad s nejmenším, avšak neúčelněji vynaloženým obnosem.“

Rozhodování o volbě neoptimálnější soustavy hospodaření v záplavě značného počtu nových soustav a jejich variant, které byly nyní velkostatkům k dispozici (zatímco rolnická hospodářství se mohla účastnit obecně zemědělského pokroku teprve po r. 1848), vedlo zákonitě ke vzniku teoretické části zemědělské ekonomiky, k němuž dochází: 1. jestliže se počínají zkoumat funkční vztahy výrobních podmínek produkčních faktorů v jejich vlivu na organizaci podniku a výsledky hospodaření především na základě účetních dat, 2. zkoumá-li se ekonomická efektivnost výrobních sil a provozních opatření v podniku, 3. jestliže nové vědecké poznatky a technický rozvoj rozšiřují počet nových druhů výrobních sil, výrobních a pracovních postupů.

Zemědělské ekonomice se tak klade úloha zvolit za daných výrobních podmínek přírodních i ekonomických taková výrobní odvětví a jejich harmonické skloubení v celkové organizaci podniku, jež se jeví nejvýhodnější.

Jedním z prvních ekonomů, který osamostatnil zemědělskou ekonomiku, byl profesor stolice zemědělství Emanuel M i c h n a, který přednášel tento nový předmět v letech 1817-1827 na pražské technice. V r. 1824 napsal učebnici zemědělské ekonomiky „*Verwaltungslehre*“ (spravověda), v níž rozvedl vědecky jak část teoretickou, tak i praktickou. Vyslovil teorii relativity soustav hospodaření dříve než J. H. Thünen ve spise „*Der isolierte Staat*“ v r. 1826. Thünenovu teorii o izolovaném státu přejali až později národohospodáři, zejména W. Roscher, a kapitalističtí zemědělství ekonomové k ní počali přihlížet teprve kolem r. 1900.

E. Michna nezanechal vlastní českou ekonomickou školu. Zemědělstí ekonomové v době rané kapitalistické konjunktury po r. 1840 zdůrazňovali především druhou část ekonomiky — organizaci podniků. V tomto směru vynikli zejména význačný organizátor zemědělských podniků a propagátor střídavého hospodářství František Horský (1801-1877) a Emanuel Komers (1813-1893), který napsal učebnici o organizaci zemědělských podniků (1870) jako třetí díl chystané trilogie. První díl měl být teorií ekonomiky (analýzou vztahů) a druhý se měl zabývat řízením. Tyto dva díly však nevyšly.

Rozvojem zemědělského školství v 2. pol. 19. stol. vyniklo mnoho učitelů středních i nižších škol v zemědělských naukách a v zemědělské ekonomice. Vlastní teorii organizace podniků vypracoval J. B. Lambl (1826-1909). Je možno ji nazvat „organickou teorií“ a vzbudila po vydání jeho práce: „Důchod pozemkový co účel všeho hospodaření“ (Praha 1878) mimořádný zájem ekonomů střední Evropy. Jeho teorii přejal a dále rozpracoval německý zemědělský ekonom F. Aereboe.

Základní část tehdejší zemědělské ekonomiky, tj. poměrovou ekonomiku, z níž se vyvinula v 1. pol. 19. stol. teoretická část, byla obohacena naukou o statice půdy, která vznikla ze snahy udržet úrodnost půdy náhradou všech živin odčerpaných z půdy sklizní plodin. Za jejího zakladatele se považuje Albrecht Thaeer, který po r. 1800 vyslovil zásadu zachování rovnováhy humusu v půdě a měřil půdní sílu bodováním. Tato nauka byla dále rozpracována mnohými autory; odmítl ji J. B. Lambl r. 1876 dokazuje, že vývoj agrochemie ji dávno překonal, že plodiny se nehnojí podle minulosti, nýbrž budoucnosti. Také bonita půd byla založena po r. 1800 na nových vědeckých základech. Ekonomicky byla poprvé půda oceněna ve stabilním katastru z r. 1817 na základě volby vzorového pozemku, u něhož byla vypočítávána hrubá produkce a náklad za celý osevní postup podle metody podvojného účetnictví. To se u nás objevilo v zemědělství již na počátku 19. stol. a po r. 1848 bylo zaváděno na velkostatech obecněji. V druhé polovině 19. stol. vyšlo u nás mnoho prací a učebnic o podvojném účetnictví. Zatímco čeština zvítězila v zemědělské literatuře po r. 1848 již úplně, knihy o účetnictví psali čeští autoři německy, neboť na velkostatech bylo do značné míry stále ještě německé úřadování. Velmi rozšířené byly knihy o podvojném účetnictví zemědělském W. Exeliho (Praha 1851), A. Klápky, účetního na velkostatku v Šaštíně (1868), W. Högera (Plzeň 1827), F. Brože (Praha 1875), F. Machtse (Praha 1876), L. Zeithammera (Praha 1877). Z českých knih o účetnictví vydaných po r. 1860 a 1870 jsou to zejména práce B. Heyduk a, J. Dumka, dále pak díla Josefa Bezdíčka, Jana Vaníčka a Antonína Dokoupila, vydaná koncem 19. století.

PŘÍČINY VZNIKU EKONOMICKÝCH VÝZKUMNÝCH ÚSTAVŮ KE KONCI 19. STOL.

Vznik a počátky kapitalismu v zemědělství byly doprovázeny vzestupem cen zemědělských výrobků, který trval s menšími výkyvy od 30. do 70. let 19. stol. Tato kapitalistická konjunktura umožnila rychlejší zavádění technického pokroku a značnou investiční činnost nejen na velkostatku, ale i v rolnickém hospodářství.

Brzy se však ukázalo zhoubné působení kapitalistických výrobních poměrů. Krize 70. let 19. stol. uvrhla evropské zemědělství do velkých hospodářských

potíží, jež vedly k zadlužení a zániku četných rolnických usedlostí. Jen v českých zemích bylo prodáno v exekučních dražbách v letech 1870-1900 na 200 000 rolnických a malorolnických usedlostí.

Odras těchto poměrů se projevil mimo jiné v zemědělské podnikové ekonomice jako vědě a v zemědělské politice států. Zatímco v době konjunktury měly v zemědělství převahu nauky technické a technologické, podávající návody jak stupňovat produkci, v době krize vynikla důležitost věd a nauk ekonomických. Ekonomická účinnost nákladu v době tak hlubokého poklesu cen zemědělských výrobků rázem klesla a důrazněji se jevila potřeba stanovit zásady hospodárné činnosti v řízení podniků a výrobních procesů. Zemědělská ekonomika tak dostala potřebami praxe další podněty k svému prohloubení i k vyhranění směru bádání.

Jak již bylo uvedeno, zakladatelem prvního směru teoretické části zemědělské ekonomiky, podávajícího vědecky odůvodněné návody k jednání, tj. k organizaci a řízení podniků a který lze nazvat „organickým“, byl J. B. L a m b l a všestranně jej rozvinul F. A e r e b o e. Je nazýván také směrem deduktivním, spekulativním; vychází z ekonomických zásad hospodárního jednání, zkoumá vliv výrobních podmínek, z ekonomických zejména působení cen, vliv výrobních sil na volbu odvětví v celkové syntéze organizace podniku. Používá ekonomických konstrukcí, zamítá podvojný účetnictví a neuznává výpočet rentability jednotlivých odvětví, ale jen výnosnosti podniku jako celku.

Druhý směr bádání v teoretické části zemědělské ekonomiky, nazývaný směrem exaktního zkoumání, směrem induktivním, byl založen na metodě rozboru a na komparaci ukazatelů výrobních podmínek, organizace podniku a výsledků hospodaření velkého počtu zemědělských podniků na základě účetní kontroly. Ať už pomocí kombinačních tabulek, třídících a porovnávajících vztahy mezi příčinou a výsledkem, nebo později korelacemi, byly stanoveny závislosti jevů v podnicích, vliv výrobních faktorů na výsledky hospodaření v odvětvích i celku. Z těchto rozborů a srovnávání byly odvozovány ukazatele příští organizace podniků v jednotlivých výrobních odvětvích. Hlavním představitelem tohoto vědeckého směru byli prof. Ernst L a u r v Curychu a prof. A. O s t e r m a y e r v Brně.

V Německu se r. 1905 organizovala také za účasti prof. Laura skupina zemědělských i průmyslových ekonomů směru „exaktně srovnávacího bádání“, která vydávala ekonomický časopis „Archiv für exakte Wirtschaftsforschung-Thünenarchiv“. Navazovala na Thünenovu metodu zkoumání vlivu izolovaného faktoru na organizaci podniku. Experiment je podle ní v oblasti ekonomického bádání málo použitelný, nemá-li se poškodit živý organismus, jímž je podnik. Nahrazuje jej exaktní srovnávací metodou, hospodářská data mají být získána účetnictvím. Ze srovnávací metody je třeba vytvořit exaktní prostředek bádání (Zellenforschung) tím, že jednotlivé hospodářské jevy budou studovány izolovaně a to v podnicích, kde se odehrává hospodářský život — výrobní procesy.

Tento směr induktivního bádání se stal předchůdcem pozdějšího bádání o produkčních funkcích, „produkční ekonomice“. Nelze ovšem přehlédnout, že metoda indukce nebo dedukce nejsou dvě samostatné, zcela izolované metody, nýbrž že obě metody tvoří nezbytný celek v procesu zkoumání.

Hodnotíme zde objektivní stránky ekonomického bádání, nikoli společenské postavení této vědy za kapitalismu, kdy mimo jiné nepřihlížela k sociálnímu postavení námezdních pracovních sil, nedbala dostatečně zájmů malorolnictva.

Vlivem německých kapitalistických národohospodářů počal být koncem 19. stol. znovu zkoumán také zemědělskými ekonomy polozapomenutý jev —

nerovnoměrnost mezi stupňováním nákladu a výnosu v zemědělství, na který upozornil již T u r g o t r. 1768. Byl formulován tzv. „zákon o ubývajících výnosech půdních“, odůvodňovaný později i výsledky agrochemických bádání o růstových křivkách rostlin. Zásadní omyl však spočíval v tom, že se existence růstových křivek, vznikajících při pokusech se stupňováním izolovaného růstového faktoru přenášela na celý hospodářský organismus podniku a nepřihlíželo se k stálému vývoji techniky, jak později osvětlil a tím neplatnost tohoto „zákonu“ prokázal V. I. Lenin.

Další vliv krize 70. let se projevil v zemědělské politice evropských zemí, která se snažila obracet pozornost k zemědělským problémům. Rozvinuly se rozsáhlé diskuse o prostředcích jak pomoci zemědělství, jak provést oddlužení rolnictva apod. V praxi však — mimo rozvoj družstevního svépomocného hnutí — učinila zemědělská politika za kapitalismu velmi málo. Exekucním dražbám a likvidaci tisíců drobných zemědělských výrobců nebylo zabráněno. Došlo však aspoň k realizaci myšlenky poznat skutečnou situaci zemědělství v různých zemích, osvětlit hospodářské a sociální postavení rolnictva. To vedlo k vzniku agrárních anket a ke zjišťování výsledků hospodaření v zemědělství, zvláště v rolnických usedlostech, pomocí účetnictví. Šetření měla zjistit poměry výnosnosti, získat data pro poradenskou službu, údaje o výrobních nákladech zemědělských výrobků pro stanovení výše cel za účelem ochrany domácí produkce a udržení cen na domácích trzích, shromáždit materiál o sociálním a hospodářském postavení zemědělců atd.

VÝZKUMNÉ ÚSTAVY EKONOMICKÉ V ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDELSKÉ ÚČTÁRNY

Rozvoj metod ekonomického zkoumání, znalost podvojného účetnictví i způsobů oceňování statkové hmoty umožnily koncem 19. stol. vznik účetních ústavů — zemědělských účtáren, účetně kontrolujících velký soubor zemědělských podniků.

Předchůdcem exaktního zkoumání na základě účetnictví byly však agrární ankety. Jednou z prvních byla velká anketa, uskutečněná r. 1828 ve Francii. Po r. 1848 byly agrární ankety uskutečněny v různých zemích, zvláště v Německu, Itálii, Anglii, v carském Rusku. Od r. 1875 podávala zemědělská rada v Čechách vládě každoročně (na základě zpracovaných dotazníků) zprávy o zemědělských poměrech v zemi. R. 1892 se počaly konat přípravy k velké dotazníkové akci v Čechách, kterou uskutečnila zemědělská rada v letech 1898-1900 a publikovala r. 1902. Mnohé evropské ankety zkoumal vědecky také V. I. Lenin, např. bavorskou anketu let 1884-1890 (Zkoumání ekonomických vztahů bavorského království, Moskva 1895), kde analyzoval zejména různé sociálně-ekonomické postavení jednotlivých tříd, jejich životní úroveň, tendence dalšího vývoje atd. Podobně se V. I. Lenin zabýval na základě anketních výsledků i vývojem zemědělství Švýcarska, Dánska aj.

Budžetní šetření bylo dokonalejší statistickou metodou, uskutečňovanou v carském Rusku za účelem zjištění výsledků hospodářství podle příjmů a vydání, osobní a provozní spotřeby, produkce. První, kdo začal provádět budžetní šetření, byl ruský učenec D. P. Ž u r a v s k i j r. 1846; systematicky se jím pak zabývala v zemědělství zemská statistika po zřízení zemstev r. 1864. První rozsáhlejší budžetní šetření bylo uskutečněno v letech 1870-1880 v různých místech země. V r. 1890 bylo zejména úspěšně prováděno ve Voroněžské oblasti. Koncem

19. stol. a počátkem 20. stol. se konala tato šetření již pravidelně. Výsledky těchto šetření sloužily k osvětlení ekonomického postavení jednotlivých tříd a sociálních skupin zemědělství, k metodickému studiu ekonomických problémů v organizaci závodů apod.

V Německu začal zavádět podvojný účetnictví, hlavně velkým zemědělským podnikům, prof. Howard. Vytvořil vlastní systém podvojného účetnictví, který měl umožnit podnikům, jimž ústav (který byl výdělečný) vedl účetnictví, dokonalejší kontrolu, zlepšení organizace, přesnější kalkulace i vykázat správnou výši důchodu za účelem zdanění. Když se r. 1886 stal Howard profesorem zemědělského účetnictví na lipské universitě, rozšířil ještě více svou činnost. V roce 1912 vedl účetnictví již 300 podnikům, a to na základě ústavu zasílaných výkazů i osobní kontroly pracovníků ústavu na místě samém.

V r. 1895 byla založena nová účtárna Německé zemědělské společnosti, jejímž ředitelem byl prof. Aereboe. Vedla rolníkům jednoduché účetnictví na základě týdně zasílaných zpráv. Později vznikaly další účtárny při zemědělských komorách a v r. 1913 bylo v Německu již 20 účtár, které se sloučily v r. 1921 ve Svaz účetních ústavů.

Ve Švýcarsku se stal známým svou metodou jednoduchého i podvojného účetnictví prof. Laur, který založil r. 1901 zemědělskou účtárnu při švýcarském Selském svazu.

Na počátku 20. stol. byly zakládány účetní ústavy v různých zemích. V Dánsku se zabývaly zkoumáním výsledků hospodaření mlékařské kontrolní spolky a po budžetních šetřeních založil prof. Larsen r. 1914 účetní ústav. V USA byly po r. 1900 zakládány zemědělské účtárny. Výsledky jejich šetření uveřejňoval od r. 1907 zemědělský department ve Washingtonu. V Anglii vznikl r. 1913 v Oxfordu účetní ústav, založený prof. Orwinem. Další účetní ústavy vznikly v Norsku r. 1911, ve Švédsku r. 1910, ve Finsku r. 1912, v Maďarsku r. 1910, v Holandsku r. 1914 atd. Po první světové válce byly skoro ve všech kulturních zemích zřízeny takové účtárny, jež byly v podstatě výzkumnými ústavami zemědělské ekonomiky.

Výsledky účetních ústavů začal již před první světovou válkou zpracovávat a z hlediska mezinárodního srovnávat Mezinárodní ústav zemědělský v Římě, založený r. 1905, jehož činnost ve všech odvětvích zemědělské statistiky a zpravodajství byla velmi intenzivní.

Zatímco v našich zemích velkostatek vedl vždy pravidelné účetnictví, byla rolnická hospodářství bez této kontroly. Vědomí o důležitosti účetnictví počalo pronikat do zemědělské malovýroby teprve v době krize v 70. letech min. století zásluhou zemědělských učitelů a pracovníků zemědělských rad — tzv. kočovních učitelů, pořádajících po r. 1900 účetní kursy pro rolníky, dále pak zásluhou tisku, šířícího znalosti účetní i ekonomické. O zemědělský pokrok zaváděním účetnictví v rolnickém hospodaření usilovali zejména J. Mackovík, J. Adamec a dr. A. Ostermayer na Moravě, J. Šrp, J. Bezdiček, K. Knobloch, J. Šlais, J. Zamazal, J. Vaníček, F. Adamík aj. v Čechách.

Zatímco výzkumnictví v rostlinné a živočišné výrobě vznikalo v našich zemích brzy po r. 1849, výzkumnictví ekonomické se opozdilo o více než 50 let. Základ k němu dala činnost zemědělských rad a později zvláštní akce rakouského ministerstva orby.

Zvláštní pozornost šíření účetnictví mezi rolníky věnovaly zejména zemědělské rady na Moravě. Německý odbor zemědělské rady přijal r. 1898 kočujícího učitele A. Ostermayera, český odbor r. 1901 J. Mackovíka, kteří se měli zabývat

také šířením účetnictví mezi rolníky. Zasluhou Ostermayerovou byla zřízena r. 1908 první zemědělská účtárna v bývalém Rakousku při zemědělské radě v Brně. Účtárna pracovala úspěšně až do r. 1913, kdy se stal Ostermayer profesorem ekonomiky na vysoké škole zemědělské ve Vídni. Vycházel ze zásady, že účelem účetnictví je poradit rolníkům, jak za daných hospodářských poměrů lze využít technických vymožeností, usiloval o zřízení vzorových, účetně kontrolovaných podniků v jednotlivých oblastech země, v nichž by měli okolní zemědělci příklad, jak mají organizovat svou výrobu. Dokazoval, že je třeba výsledných analýz z těchto účtáren využít i vědecky ve vytváření zemědělské ekonomiky, obracející především svůj zřetel k zemědělské malovýrobě. Ostermayer vydal statisticky zpracované výsledky účtárny tiskem (*Untersuchungen über die Ertragsfähigkeit der mährischen Bauernbetriebe; Ein Beitrag zur Wirtschaftslehre des Landbaus, Brno, 1911*).

Český odbor moravské zemědělské rady šířil účetnictví mezi rolníky na podkladě účetních formulářů, vydávaných knižně již r. 1905. Šířením účetnictví byl pověřen J. Mackovík. Byly vypisovány soutěže ve vedení účetnictví, jichž se účastnilo mnoho rolníků, kteří byli odměňováni. Chyběla však kontrola a provádění uzávěrek účetních knih, které si rolníci sami vedli, aby z toho mohl vzniknout systém, řízený účtárnami. Obdobně jako Ostermayer, vydal i J. Mackovík, využívaje dat ze své účetní práce, knihu *Zemědělství moravské* (Brno 1910), kde osvětlil poměry pracovní, strukturu a rozsah výrobních prostředků, poměr plodin, hektarové výnosy, osevnické postupy a jiné ukazatele ze zemědělství Moravy.

AKCE RAKOUSKÉHO MINISTERSTVA ORBY PRO ZAKLÁDÁNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH ÚČTÁREN

Založení zemědělských účtáren ve všech rakouských zemích r. 1912 vzniklo ze snah o poznání průměrných výrobních nákladů zemědělských produktů za účelem celní ochrany, stanovení výše cel a přiměřených cen výrobků.

Novým celním tarifem z r. 1906 se dostalo zemědělství větší celní ochrany už v době, kdy nastávalo hospodářské oživení. Ceny zemědělských výrobků stoupaly, ještě víc však ceny maloobchodní, neboť spekulace, meziobchod i přepukníci žili jak na účet výrobců, tak i konzumentů. Ti, zejména dělníci, si stěžovali na drahotu, kterou pociťovali. Diskuse o celní ochraně zemědělství v tisku i v parlamentě trvaly, neboť dnem 31. prosince 1917 končila platnost celního tarifu a měla být provedena nová úprava obchodně politických vztahů Rakouska s ostatními státy. „Centrála pro hájení zemědělských a lesnických zájmů“, sdružující všechny zemědělské organizace a spolky v Rakousku, měla za úkol připravit návrh na úpravu celního tarifu. Byla si vědoma, že dobrá politika obchodní a celní vyžaduje znalost výrobních a spotřebních poměrů, že je třeba statistických šetření, která by osvětlila produktivní síly v jednotlivých zemích a vyšetřila výsledky hospodaření v zemědělství.

Z příkazu ministra orby prof. A. Bráfa byla provedena r. 1909 dotazníková akce o provozních poměrech v zemědělství. Údaje, jež došly jen z několika zemí, zpracoval F. P a n t z.

Přesnější osvětlení výnosových poměrů mohlo však přinést jen účetnictví z velkého souboru zemědělských podniků. Sekční šéf ministerstva orby dr. E. Seidl (velkostatkář ze Ždánic na Moravě) a jeho oddělení vypracovalo v r. 1911 plán na založení zemědělských účtáren ve všech zemích rakouských. Byla tak přijata

i myšlenka Josefa Bezdičky, který již v r. 1899 svým článkem: „Pokroky v účetnictví hospodářském“ usiloval o zřízení účtárny pro zemědělce v Čechách.

Účtárny podle plánu ministerstva orby měly pečovat o rozšíření účetní kontroly v rolnickém hospodaření, zvýšit tak ekonomické vzdělání rolnictva a úroveň jeho hospodaření. Provozní výsledky, zjištěné v zemědělství účtárnami, měly být základem pro dobrodání a návrhy zemědělských kruhů pro obchodně politická jednání ministerstva orby a pro stanovení výše celních sazeb. Počítalo se s tím, že do r. 1917 budou moci být opatřena data z víceletých průměrů. Výsledky dodané jednotlivými účtárnami měly být souhrnně zpracovány v centrále při ministerstvu orby.

Plán na zřízení účtáren vyvolal živou výměnu názorů o významu a spolehlivosti výrobních nákladů, zjišťovaných podvojným účetnictvím. Do debaty o rakouské účetnické akci zasáhl i prof. Howard z Německa, který zdůraznil význam podvojného účetnictví jen z hlediska podnikového, neboť podle něho slouží k osvětlení rentabilních a schodkových odvětví, radí k rozšíření odvětví ekonomicky výhodných, k omezení odvětví ztrátových a tím k zdokonalení organizace podniků, k němuž nelze dospět na základě účetnictví jednoduchého, které podává jen výsledek celého podniku. R. 1900 uveřejnil práci o výrobních nákladech v zemědělství, kde dokazoval, že nelze stanovit spolehlivý průměr, neboť výrobní náklady silně kolísají podle stupně organizace a řízení v jednotlivých podnicích. Dokazoval, že existuje velké rozpětí nákladů, které podle něho kolísá u pšenice od 7,74 M do 23,38 M za 1 q a značné variační rozpětí je i u jiných zemědělských výrobků, a že tedy nelze využít dat podvojného účetnictví k tvorbě cen. Howard uznával organizačně podnikovou důležitost podvojného účetnictví. Zamítal je však jako základ k stanovení cen a tedy i k určení výše cel.

Prof. Lambl odmítal podvojný účetnictví vůbec a varoval každého zemědělce před výpočtem výrobních nákladů jednotlivých výrobků, „neboť je v nich, ačkoli jsou za správné vydávány, tolik skrytého klamu, že víry naprosto nezasluhují“. Alfons Šťastný v té době napsal: „Do Lamblova boje proti podvojnému vedení účtů hospodářských nám nic není. . . . Ale to nemá co činit s otázkou vyplácí-li se dnes hospodářství vůbec a vyplácí-li se pěstování jednotlivých plodin hospodářských“.

Zajímavý názor vyslovil E. Beck, který nezmítal význam podvojného účetnictví, avšak upozorňoval na důležitost chápat zemědělský podnik jako celek. Zemědělská výroba je podle něho nedělitelná a syntetická. Poukázal na význam práce vynikajícího zemědělského odborníka Františka Horského, který považoval náklad, byl-li dobře ekonomicky uvážen, za daný a usiloval při reorganizaci závodů vždy o to, aby byl z daného nákladu vyroben co největší hrubý výnos. Metoda Horského vyjadřuje celou produkci číselně a porovnává ji s nákladem. Beck se domnívá, že podrobné členění odvětví podle podvojného účetnictví je důležité z hlediska evidence, avšak důkaz, zda podnik má zdravou či vadnou organizaci, může být podán — na rozdíl od Howarda — jen vyčíslením celkové produkce a jejího vztahu k celkovému nákladu.

Nakonec zvítězil názor, že podvojný účetnictví může dát použitelné výsledky jak pro organizaci podniků, tak i pro tvorbu cen, jestliže bude dobře metodicky založeno. Byly již k dispozici praktické výsledky účtáren z některých zemí a také Laurovy a Ostermayerovy účetní systémy, jichž bylo možno využít.

V r. 1912 byly skončeny přípravné práce pro založení sítě zemědělských účtáren po stránce teoretické i praktické. Dne 13. dubna vyzvalo ministerstvo orby všechny zemědělské rady a společnosti v jednotlivých zemích, aby zřídily oddělení pro účetnictví a poradnictví a přislíbili jim finanční podporu. Byl usta-

ven centrální účetnický výbor, který v květnu r. 1911 za předsednictví S. Strakosche schválil účetní instrukci k vedení celé akce podle návrhu Ostermayerova. Bylo usneseno vydat instrukci tiskem a jednotné formuláře pro účtárny. Začátkem r. 1913 byla účetnická akce již všude uskutečněna a účtárny započaly se svou činností. Celkem bylo v té době ustaveno již 14 účtáren v rakouských zemích. Z toho v Praze a v Brně bylo po jedné účtárně české a jedné německé, ve Slezsku (v Opavě) byla účtárna česká. Všechny účtárny vedly v r. 1913 účetnictví již 1200 zemědělským podnikům.

VZNIK ZEMĚDĚLSKÉHO ÚČETNICKO-SPRAVOVĚDNÉHO ÚSTAVU – PŘEDCHŮDCE VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY

Pro uskutečnění plánu účetní akce rakouského ministerstva orby byl ustaven v Čechách poradní výbor pro zemědělské účetnictví, jehož členy byli vynikající účetní odborník J. Bezdiček, dále J. Babánek, K. Holý, F. Chaloupka, J. Srb, J. Veselý, V. Brdlík. V Čechách při českém odboru zemědělské rady začal pracovat od 1. ledna 1913 „Ústav pro zemědělské účetnictví“, účtárna při německém odboru zemědělské rady začala pracovat až od 1. 1. 1914. Na Moravě byla převzata německou zemědělskou radou účtárna Ostermayerova a nově byla zřízena česká účtárna při českém odboru zemědělské rady v Brně. V Opavě byla zřízena česká účtárna při Ústřední hospodářské společnosti.

Bylo tedy v českých zemích založeno pět účtáren, z nichž vynikla účtárna pražská, tj. Ústav pro zemědělské účetnictví. Převzal Laurův účetní systém, dále jej zdokonalil, přihlédl i k účetnímu systému Německé hospodářské společnosti v Berlíně. Pro podvojný účetnictví bylo použito systému Ostermayerova.

Činnost českých účtáren byla zahájena náborovými kursy. V Čechách se jich zúčastnilo 250 rolníků. Ředitelem ústavu byl jmenován prof. dr. Vladislav Brdlík. Koncem roku 1913 provedl český Ústav pro zemědělské účetnictví v Praze na základě týdenních zpráv rolníků 20 uzávěrek jednoduchého účetnictví a 30 uzávěrek podvojného účetnictví.

Světovou válkou se zmenšil počet účtujících rolníků, vyskytly se i jiné potíže. Pod jednotným vedením českého Ústavu pro zemědělské účetnictví byla proto navržena spolupráce českým účtárnám v Brně a v Opavě, která se uskutečnila od 1. 1. 1917.

Po vzniku samostatného československého státu došlo v r. 1919 ke spojení dosavadních tří účetních ústavů v jeden společný „Zemědělský ústav účetnicko-správovědný Československé republiky“ (ZÚÚS), připojený administrativně k ministerstvu zemědělství. Činnost tohoto ústavu byla rozšířena na území celého státu.

Úkoly ústavu stanovilo vládní nařízení z 15. 7. 1919 v podstatě takto: osvětlovat výrobní a výnosové poměry zemědělské k účelům

- a) vědeckým, zvláště k vybudování zemědělské správovědy a taxace,
- b) informativním a poradním pro hospodářsko-politická opatření,
- c) k zjišťování potřeb zemědělské výroby,
- d) k šíření zemědělského pokroku a ekonomického vzdělání v zemědělské praxi,
- e) k zjišťování důsledků pozemkové reformy na zemědělskou výrobu.

Ústředí ústavu bylo v Praze, pobočky byly v Brně, Bratislavě a v Užhorodě. Pobočky prováděly uzávěrky a poskytovaly materiál ústředí v Praze, které mělo

oddělení účetní, statistické, oddělení pro studium zemědělské konjunktury a oddělení publikační. V čele ústavu byl ředitel a 12 členný výbor ze zástupců zemědělců. V ústavu, včetně poboček, bylo 60 pracovníků, z nichž 22 mělo středoškolské a 15 vysokoškolské odborné vzdělání zemědělské.

Číselný materiál a údaje o ekonomických poměrech v zemědělství získával ústav vedením účetnictví v zemědělských podnicích, dotazníkovými akcemi, cenovým zpravodajstvím, šetřením spotřebních poměrů v zemědělských rodinách a jinými příležitostnými šetřeními.

Za 25 let své činnosti provedl ústav zemědělským závodům 9268 uzávěrek. V roce 1938 vedlo v ústavu 180 podniků účetnictví podvojně a 1426 podniků účetnictví jednoduché. Základem vedení účetnictví pro přihlášené zemědělské podniky byly soupisy majetku a pravidelné zasílání měsíčních nebo týdenních (pro podvojně účetnictví) zpráv pokladních, naturálních a pracovních zemědělskými podniky. Po uplynutí účetního (kalendářního) roku provedl ústav uzávěrku a výsledky sdělil zemědělcům, tzv. účetníkům v podrobné konečné zprávě s připojenými průměrnými výsledky hospodaření dané výrobní oblasti, s připomínkami k zdokonalení organizace a řízení podniku. Pracovníci ústavu kontrolovali také pravidelně na místě samém hospodaření účetníků. Pro zemědělské podniky, které hodlaly samostatně vést jednoduché účetnictví, vydal ústav knihu „Jednoduché účetnictví pro zemědělce“; pro větší podniky vydával ústav příslušné účetní knihy a také propisovací účetnictví.

Obraz o organizačních, výrobních a výnosových poměrech čs. zemědělství poskytly z hlediska výrobních oblastí i velikostních skupin podniků dvě rozsáhlé dotazníkové akce, v nichž byly vyšetřeny jednak předválečné poměry z let 1909-1913 z 1652 podniků, jednak poměry poválečné v průměru let 1926-1930 z 3044 podniků všech velikostních skupin. Podniků do 5 ha bylo v této akci vyšetřeno 27,1 %, do 20 ha 48,0 %, ve velikosti 20 až 100 ha 20,4 % a nad 100 ha 4,5 %. Výsledky obou akcí byly podrobně publikovány v 7 svazcích, uvádějících data jednotlivě pro každý závod i v průměrech podle velikosti podniků, zemí a oblastí. Je to i dnes cenný materiál, umožňující srovnání dvou období, první světovou válkou přerušovaných, který osvětluje vybavení podniků výrobními prostředky, jejich peněžní hodnotu, pracovní síly, provozní náklady, hrubou produkci, důchod a čistý výnos v podmínkách kapitalistického zemědělství. Chybí však vyšetření sociálního postavení rolníků, zejména pak zemědělského dělnictva.

Kromě toho provedl ústav ještě různé speciální dotazníkové akce pro osvětlení daňového zatížení, spotřeby strojených hnojiv, o vlivu osmihodinové pracovní doby na výrobu zemědělskou, o zatížení zemědělců sociálním pojištěním, o výši zadlužení atd.

Takzvané cenové zpravodajství ústavu si kladlo za úkol zjistit skutečně dosahované ceny za výrobky zemědělské (ceny producentské) a skutečné ceny za výrobní prostředky a předměty spotřební, placené zemědělci. Toto šetření bylo založeno na měsíčních zprávách 1200 zpravodajů-zemědělců, které byly zpracovány na základě váženého indexu a vyjádřeny jednak indexem zemědělských výrobků, jednak indexem cen výrobních prostředků. Tyto dva indexy — tzv. cenové nůžky — sloužily k posouzení cenové situace v zemědělství, cenové disparity, a staly se také měřítkem kapitalistické zemědělské krize po r. 1929.

Šetření o spotřebních poměrech bylo sledováno na základě zpráv o spotřebě několika set zemědělských rodin. Nebyly však sledovány spotřební poměry zemědělského dělnictva.

Oddělení ústavu pro šetření důsledků pozemkové reformy na zemědělskou výrobu provedlo toto šetření za pětileté období, a to na 24 velkostatech před jejich rozdělením a po jejich rozdělení.

Číselný materiál ze všech zdrojů informací byl v jednotlivých odděleních ústavu zpracováván jak pro vydávání různých zpráv a publikací, tak pro různá dobrozdání a posudky nejrůznějšího druhu. Tak např. pro příslušné orgány byl poskytnut číselný materiál pro mírovou konferenci v r. 1918, propočty ke stanovení cen pro vydání zákona o opatření strojených hnojiv, podklady pro taxaci cen pozemků (násobky čistého katastrálního výnosu), pro dávku z majetku, pro sčítání zemědělských závodů, materiál a podklady pro úpravu daní, obchodního rozpětí aj. Pozornosti si zaslouží výpočet peněžní hodnoty zemědělské produkce a práce na stanovení výrobních oblastí ve spolupráci se statistickým úřadem.

Ústav při své práci používal matematicko-statistických metod, aby vyjádřil spolehlivost výsledků, funkční závislosti v zemědělské výrobě a vystihl konjunkturní vývoj v zemědělské výrobě. Tyto metody ústavu nejen aplikoval, ale dále rozpracoval doc. S. K o h n — zejména metody korelační a regresní analýzy, jichž pak bylo používáno ve studiích ostatních pracovníků ústavu. Aplikace matematicko-statistických metod v zemědělské ekonomice byla usnadněna vydáním významné práce Kohnovy z této oblasti (doc. Stanislav Kohn: Základy teorie statistické metody, Praha 1929) a překladem Yuleho díla o teorii statistiky (G. U. Yule: Úvod do teorie statistiky, přeložili dr. J. Mráz a prof. dr. Vladimír Novák, Praha 1926).

Více živelně než soustavně publikovali někteří pracovníci ústavu různé studie, např. o pracovní intenzitě zemědělských závodů v obvodu řepářském, pokus statistického korelačního bádání o intenzitě a produktivitě zemědělských závodů, osvětlení vlivu staveb metodou korelační, vliv užitkových zvířat na výsledky hospodaření, rentabilita chovu užitkového zvířectva v Čechách, tažný dobytek ve vztahu s činiteli určujícími jeho počet, vztah mezi rozsahem pěstování cukrovky a důchodem podnikatele aj.

Studium některých směrů konjunkturního vývoje v ústavu provedené přineslo sice osvětlení stavu, avšak předvídání cenových poměrů v zemědělství, podle nichž by mohlo zemědělství organizovat svou výrobu v budoucnosti, byla již předem marná práce.

Ústav počal teprve v r. 1930 pravidelně publikovat cenové indexy a jiný číselný materiál zde zpracovaný, ve Zprávách ZÚÚS, jež vycházely 4X ročně. Zde byly zveřejňovány zejména výsledky o spotřebě zemědělských rodin, o výrobních nákladech a hrubých výnosech, o zadluženosti zemědělských závodů, o hodnotě zemědělské výroby atd. Pracovníci ústavu dále vykonali mnoho přednášek na venkově a prováděli poradenskou činnost.

Rozsah činnosti ústavu byl tedy poměrně značný a jeho výsledků používá i současná zemědělská ekonomika pro osvětlení některých otázek kapitalistického zemědělství v naší zemi. Tehdejší ředitel ústavu, prof. B r d l í k, dokázal organizačně vybudovat poměrně velký ústav, který šířil znalosti účetní a ekonomické mezi rolnictvem, poskytoval důležité údaje ekonomicko-provozní z poměrů kapitalistického zemědělství, využívané i ve výuce ekonomiky na zemědělských školách. Ústav se stal se svými pobočkami základním výzkumným střediskem zemědělsko-ekonomické činnosti v Československu. Pod vedením prof. Brdlika byl vydáván od r. 1912 po více než 30 let zemědělský vědecký časopis „Zemědělský archiv“, v němž vycházely také práce ekonomické. Spolu s tehdejším ředitelem školního statku v Uhřetěvsi V. R o s a m e m dal V. Brdlík podnět k zalo-

žení ústavu pro zhospodárnění práce (pro racionalizaci práce) v zemědělství, jehož činnost v oboru racionalizace zemědělské práce byla vynikající, především zásluhou V. Rosama, ředitele tohoto ústavu.

Celá činnost ZÚÚS v letech 1913-1938 byla však mnohem více než tomu bylo u jiných výzkumných ústavů spjata s činností jeho ředitele V. Brdlíka. Usiloval o dosažení vůdčího monopolního postavení v zemědělské ekonomice i v zemědělské politice agrární strany, jíž byl čelným funkcionářem. To také způsobilo, že ústav začal vydávat své zprávy pro odbornou veřejnost až po 17 letech své činnosti a že pravidelné každoroční rozbory výsledků hospodaření účtujících rolníků nebyly vydávány vůbec. To bylo také velmi často příčinou nárazové činnosti pracovníků ústavu, zaměřené ke zpracování rozsáhlého číselného materiálu a diagramů pouze pro Brdlíkovy četné přednášky agrárně-politického rázu.

Pro nepokrokovou a často protilidovou politickou činnost V. Brdlíka byl vystavován i ústav kritice veřejnosti, která vyslovovala pochybnosti o některých číselných důkazech a podkladech, použitých v jeho zemědělsko-politických přednáškách a vystoupeních. Bylo tomu tak zejména v době krize v r. 1932, kdy vyslovil názory, rozporné se zájmy pracujících, v nichž žádal, aby „snížením dělnických mezd a proniknutím bídy do všech domácností se umožnilo roztočit kola průmyslu a celého národního hospodářství“. Potlačoval jakékoliv pokrokové názory na řešení zemědělské problematiky. S dřívějšími pracovníky ústavu i jinými zemědělskými ekonomy, jejichž směr bádání v zemědělské ekonomice byl odlišný a zejména s těmi, jejichž názory byly pokrokovější nebo se neshodovaly s názory jeho, vedl veřejně ostrá a zbytečná střetnutí.

Třeba ještě uvést jiná zemědělsko-ekonomická pracoviště, která rozvíjela svou činnost buď samostatně, nebo ve spolupráci s ústavem. Nejvíce ZÚÚS spolupracoval se statistickým úřadem a se zemědělským odborem Masarykovy akademie práce.

Samostatnou zemědělsko-ekonomickou činnost rozvinula Československá akademie zemědělská od svého založení v r. 1924 jako třetí vědecká společnost zemědělská v Evropě (po francouzské a švédské). Ekonomický odbor ČAZ organizoval četné ankety, např. o zemědělském dělnictvu, organizačních prostředcích v době krize, o racionalizaci v zemědělství, o pozemkových úpravách, o zemědělské samosprávě aj., které byly vydávány tiskem. Věstník a Sborník ČAZ publikovaly mnoho z těchto i dalších ekonomických prací. Jako základ rešeršní badatelské práce vybudovala ČAZ vzornou zemědělskou knihovnu, sloužící i zemědělské praxi. V r. 1930 založila ČAZ Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, řízený F. L o m e m, kde vyšla řada ekonomických prací a studií o provozním a spotřebním vydání v zemědělství v době krize, o ekonomice krmivové základny, rozbory tržních poměrů, zkoumání výrobních oblastí z hlediska geonomie, přebytkovosti aj. Vypracoval základní podklady pro návrh zemědělského plánu ČAZ a v tomto ústavu bylo napsáno první souborné dílo o ekonomických poměrech čs. zemědělství, vydané tiskem pod názvem: E. R e i c h: Základy organizace čs. zemědělství, Praha 1934.

Ekonomikou zemědělského družstevnictví se zabýval Výzkumný ústav družstevní při Ústřední jednotě hospodářských společenstev v Brně, založený r. 1937 (z popudu F. Wenzla a F. Loma); tento ústav vydal několik ročníků Sborníku, obsahující práce z organizace a ekonomiky družstevnictví v zemědělství.

V r. 1936 zřídil Ústav zemědělské ekonomiky VŠZ v Brně oddělení pro výzkum ekonomických poměrů rolnického hospodaření na základě vedení účet-

nictví rolníkům; zabýval se studiem opatření, jak pomoci zadluženým rolníkům a organizoval v r. 1937 velkou dotazníkovou akci o poměrech zadluženosti v zemědělství. Ústav zemědělské správoředy a taxace na Vysoké škole zemědělské v Praze vyvinul jen menší vědeckou činnost; prof. Brdlík, ředitel tohoto ústavu i ZÚÚS, nevychoval za 20 let svého působení (1910—1939) na VŠZ v Praze ani jednoho docenta oboru „zemědělská správoředa“, jak se tento předmět na VŠZ v Praze nazýval. Na brněnské technice pracoval úspěšně prof. Jan D o k l á d a l, který vydal r. 1930 významnou práci „Racionalizace v zemědělství“. Více makroekonomických prací vzniklo v zemědělském oddělení statistického úřadu a bylo uveřejňováno v publikacích tohoto úřadu (A u e r h a n, M r á z, F a j f r, S t e j s k a l aj.).

Z osobní iniciativy profesorů a učitelů zemědělských škol vznikala při těchto školách na mnoha místech ekonomická pracoviště. Profesori prováděli za spolupráce svých žáků nebo rolníků při své poradenské činnosti ekonomický výzkum v praxi a vynikli také jako autoři učebnic zemědělské ekonomiky. K prvním patřili Josef D r a h n ý v Opavě, Jindřich Ť u k a l v Poděbradech, Karel M a l ý v Dřevohosticích na Moravě, Josef K r ý s l v Košicích, Ludvík Z e m á n e k v Přerově, k druhé skupině Ladislav V ů l e v Chrudimi, Josef B o l e l o u c k ý v Židlochovicích, dále E. M e r v a r t, J. V o l t r a zejména pak František Č v a n č a r a, jehož významná práce „Zemědělství v číslech“ je dodnes široce používána v zemědělském výzkumu i praxi.

V r. 1938 byl založen Klub zemědělských ekonomů při ČAZ, jenž měl soustřeřovat a podporovat vědeckou práci v zemědělské ekonomice a šíření ekonomického vzdělání v praxi. První sjezd Klubu se konal v březnu 1939, přednesené referáty byly vydány ve sborníku „Česká zemědělská ekonomika, její vývoj a úkoly“, Praha 1940.

Studium zemědělské konjunktury mělo být součástí činnosti plánovaného čs. konjunkturního ústavu, o jehož zřízení se jednalo na počátku třicátých let; plán však uskutečněn nebyl.

V době okupace 1939-1945 se činnost ZÚÚS omezila pouze na vedení účetnictví pro zemědělské závody různých velikostních skupin, a to především účetnictví jednoduchého. Na rozdíl od doby předválečné byly výsledky účetních uzávěrek ukládány v archivu. V letech okupace bylo zpracováno 2272 účetních uzávěrek. Ústav rozšířil svou činnost na účetní kontrolu školních statků, podřízených přímo ministerstvu zemědělství. Výsledky hospodaření těchto statků byly zpracovány a předkládány ministerstvu zemědělství.

Práce ZÚÚS za okupace byla pasivní, omezena ve svém rozsahu, počet účetně kontrolovaných zemědělských závodů stále klesal, v r. 1945 činil jen jednu pětinu podniků z r. 1939.

VÝVOJ ZÚÚS PO ROCE 1945 A VZNIK VÝZKUMNÉHO ÚSTAVU ZEMĚDELSKÉ EKONOMIKY

Po osvobození Československa v květnu 1945 nastaly základní změny v činnosti ústavu. Skončilo řízení ústavu V. Brdlíkem a ústav řídil prozatímní výbor v čele s dr. Janem K r b l i c h e m do 6. února 1946, kdy ministr zemědělství jmenoval ředitelem ústavu prof. dr. ing. F. L o m a. Činnost ústavu byla reorganizována k řešení nových úkolů, spojených s plánovitým řízením zemědělství jak v etapě vzniku JZD, tak i po této době.

Především bylo třeba prohloubit výzkumnou a vědeckou práci ústavu a její metodiku podle směru dalšího plánovaného vývoje zemědělství.

Základním zdrojem dat a číselných údajů byly zprvu ještě jednotlivé zemědělské podniky, jimž ústav vedl účetnictví, a velký kolektiv zpravodajů o cenách v zemědělství, o spotřebě v domácnosti a o různých poměrech v zemědělství. Bylo vedeno účetnictví podvojně a jednoduché, jehož uzávěrka byla zdokonalena. Nešlo jen o pouhé zjišťování výsledků hospodaření, ale zpracování bylo rozšířeno na analýzu příčin ovlivňujících výsledky, na podrobnější sledování poměrů v práci vlastní a práci dělníků v zemědělství a osvětlení ekonomické efektivnosti investic. Byla snaha provádět komparaci výsledků mezi třemi skupinami podniků různé úrovně hospodaření — podniky průměrnými, zaostávajícími a nadprůměrnými ve všech velikostních skupinách a výrobních oblastech. Protože k vedení účetnictví se přihlašovali většinou zemědělci uvědomilejší, byla tato celková komparace tří skupin podniků posunuta na vyšší stupeň zemědělské výroby než byl průměr zemědělské výroby ve státě i v jednotlivých výrobních oblastech. To platilo samozřejmě také a zvláště pro poměry předválečné. Ústav se proto snažil zdokonalit způsob výběru podniků, aby výsledky reprezentačního souboru vyjadřovaly skutečnou úroveň výsledků hospodaření v zemědělství.

Ústav pokračoval v účetní spolupráci se školními statky i s učiteli zemědělských škol, zvláště pokud šlo o různé druhy šetření poměrů v zemědělství. Školám naopak zasílal své výsledky jako zdroj ekonomických dat pro výuku. Značná pozornost byla věnována otázkám zdokonalení činnosti zemědělských výrobních družstev, které buď ještě trvaly z první pozemkové reformy, nebo se nově tvořily, a otázkám hospodaření nově zakládaných horských pastevních družstev. Byly jim dělány a poskytovány rozborů jejich hospodaření, pracovníci ústavu byli s nimi ve stálém styku a poskytovali jim organizační a účetní pomoc. Pro vedoucí kolektivů horských pastevních družstev uspořádal ústav více kursů organizačních, rozpočtových, kalkulačních a účetních, vypracoval základní metodiku organizačních plánů horských pastevních družstev. Ve spolupráci s ministerstvem zemědělství provedl ústav rozsáhlý ekonomický průzkum těchto družstev za účelem zjištění stavu a předpokladů jejich dalšího rozvoje.

Také ostatním formám zemědělského družstevnictví, zejména družstvům strojním, věnoval ústav pozornost ve své činnosti. Vypracoval metodiku výzkumu současného stavu a potřeb zemědělského družstevnictví a sestavil obsáhlý dotazník rozeslaný do všech obcí státu, jimž byl získán poprvé přesný přehled o stavu družstevnictví v zemědělství a na venkově.

Potřeba jednotných účetních osnov, které připravovalo ministerstvo financí a zemědělství pro státní statky, pastevní družstva a později pro JZD, si vyžádala především řešení metodická, která navrhoval a vypracoval ústav, zúčastňuje se na četných poradách jednání svými odborníky. Značnou práci vykonal ústav při přípravě dvouletého plánu a ostatních pozdějších plánů zemědělských vypracováním a předložením bilančních a jiných ekonomických podkladů. Ústav byl také zastoupen přímo v ústřední komisi pro vypracování dvouletého a později pětiletého plánu.

Pro studium předvídaného rozvoje mechanizace v zemědělství bylo v ústavu v r. 1946 vytvořeno samostatné oddělení pro ekonomiku mechanizace zemědělství. Jeho prostřednictvím byly zjišťovány ekonomické předpoklady rozvoje mechanizace, zvláště pak byly studovány náklady strojové a traktorové práce. Na podkladě zvláštních deníků o strojové a traktorové práci v zemědělství, které

vedly státní statky, byly prozkoumány hlavní faktory ekonomické efektivity strojové práce, výše vlastních nákladů a jejich složek. Výzkum ekonomiky strojové a traktorové práce se prováděl na více než 200 podnicích. Pro studium sezónnosti práce, spotřeby živé práce, produktivity práce a možností náhrady živé práce prací strojovou byl ústavem vydán zvláštní pracovní deník, který vedlo několik desítek podniků.

Zemědělským investicím byla věnována zvláštní akce na základě šetření ve více než 400 podnicích, aby byla získána data umožňující srovnání výše investic v malých a velkých podnicích a směr vývoje investic. Ukázalo se opět jasně, že investiční náklady na 1 ha z. p. jsou v malých podnicích mnohem vyšší než v podnicích velkých.

Ve spolupráci se Svazem výzkumných ústavů zemědělských a ministerstvem zemědělství se zúčastnil ústav tzv. geonomické práce, obnovené opět po r. 1945. Studium geonomie zemědělské vzniklo v r. 1934 z podnětu F. L o m a. První velká mapa zemědělské geonomie byla sestavena ve spolupráci s výzkumnými ústavami zemědělskými a na Vseslovanské zemědělské výstavě v r. 1948 vzbudila mimořádnou pozornost.

Jak známo, je organizace zemědělských podniků ovlivňována dvěma hlavními skupinami faktorů — faktory přírodními a ekonomickými. Studium vlivu faktorů přírodních bylo označeno pojmem geonomie, což bylo později (v r. 1952) také předmětem kritiky, která vycházela z toho, že organizace výroby v zemědělských podnicích nemůže být určena jen geonomií (faktory přírodními), nýbrž v souhře s ekonomickými podmínkami. Geonomické oddělení Svazu výzkumných ústavů zemědělských, později nazvané oddělením pro rajonizaci zemědělství, bylo v r. 1950 přičleněno k ústavu. Mapy výrobních typů, dříve označované jako geonomické mapy, jakož i mapy zón vhodnosti pěstování různých plodin apod., jež z činnosti tohoto oddělení vznikly, jsou základním kartografickým osvětlením přírodních podmínek našeho zemědělství.

Pro osvětlení významu a postavení zemědělství v národním hospodářství podával důležité údaje výzkum o výši nákladů, hrubé výrobě a důchodu v zemědělství. Zvláštní pozornost byla současně věnována vývoji cen zemědělských výrobků a výrobních prostředků dodávaných do zemědělství, rozboru vlastních nákladů jak jednotlivých zemědělských produktů, tak jejich úhrnu na 1 ha z. p.

Metodicky nově byla rozšířena spotřební statistika, bylo reorganizováno nejen oddělení pro šetření spotřeby rodin rolníků, ale i zemědělského dělnictva. Ústav byl první, kdo se u nás zabýval životní úrovní pracujících v zemědělství a strukturou této spotřeby. Šetření později převzal Státní úřad statistický.

Aby byl zachycen stav zemědělské výroby před začátkem socialistické přestavby zemědělství, byla uskutečněna v r. 1949 velká dotazníková akce o organizaci a výsledcích hospodaření zemědělských podniků, jichž bylo vyšetřeno více než 3000 ve všech výrobních oblastech našeho státu.

Současně se zakládáním a rozvojem jednotných zemědělských družstev se od r. 1949 zaměřil ústav plně na sledování a rozbor výsledků hospodaření zemědělské družstevní velkovýroby ve srovnání se zemědělskou malovýrobou. Tato činnost spolu se sledováním a ekonomickými rozborů hospodaření státních statků a strojně traktorových stanic se stále více rozšiřovala a stala se jádrem činnosti ústavu.

Bylo třeba změnit i organizační strukturu ústavu; zatímco hlavní činnost ZÚÚS před válkou určovala účetní kontrola zemědělských podniků, socialistická přestavba zemědělství vyžadovala vybudovat komplexní zemědělské ekonomické

výzkumnictví, zkoumání ekonomické efektivity všech odvětví a sektorů zemědělských. Bylo proto přistoupeno již koncem r. 1948 k zpracování návrhu nové organizace ústavu a jeho přejmenování na Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky.

Pobočka v Brně zůstala vždy v témž vztahu k ústředí v Praze jako dříve. Avšak pobočka v Bratislavě počala v r. 1947 pracovat jako oddělení Plánovacího a statistického úřadu v Bratislavě, později jako oddělení Slovenské akademie věd, vždy v úzkém pracovním styku s ústředím v Praze.

Po celou tuto dobu do roku 1951 (kdy dosavadní ředitel ústavu F. Lom se začal věnovat jen práci na vysoké škole a vedení ústavu se ujal doc. dr. Jan Krblich) byl ústav plně zapojen do budování plánovitého národního hospodářství, nových forem hospodaření v zemědělství, socialistické přestavby zemědělství po r. 1949. V těsné spolupráci s ministerstvem zemědělství, hospodářským odborem předsednictva vlády, Státním úřadem plánovacím a s ostatními ministerstvy se ústav zúčastnil řešení mnoha ekonomických problémů, předložil rozsáhlý počet prací, elaborátů, výsledků šetření a dobrozdání. Byly to analýzy o postavení zemědělství a o příštím vývoji zemědělství ve dvouletém a pak pětiletém plánu, ekonomické rozbory zemědělské výroby o podílu zemědělství na národním důchodu, o hodnotě zemědělské výroby, zemědělských tržbách v rozčlenění podle výrobků a okresů, číselné objasnění významu živočišné výroby, ekonomická řešení variant výkupu a kontingentace, vlastní náklady výrobků, ceny zemědělských výrobků, vývoj cen a indexy cen průmyslových výrobků a surovin, vývoj životní úrovně zemědělských rodin a rodin zemědělského dělnictva, návrhy nových účetních osnov zemědělských, kalkulace vlastních nákladů výrobků a výkonů v zemědělství, zatížení zemědělské výroby živou prací, mzdami a sociálním pojištěním, výpočet koeficientů a sazeb pro zemědělskou daň, metod jejich stanovení, studie o pracovních silách v zemědělství, studie o mechanizaci, jejím postupu a předpokladech v zemědělství, výpočty potřeby strojů, zemědělského úvěru, investiční náklady strojových parků, šetření o potřebě prací v jednotlivých výrobních odvětvích zemědělských, sledování vývoje zemědělství v zahraničí, světového vývoje cen aj.

Ústav navázal spolupráci s obdobnými institucemi v zahraničí. V ústavu byla přeložena první u nás rozšířená učebnice o organizaci socialistického zemědělství, napsaná sovětským vědcem S. G. Kolesněvem z Timirjazevské akademie v Moskvě a studovány publikace o organizaci socialistického zemědělství v Sovětském svazu.

Po r. 1945 padly také všechny dřívější překážky v publikační činnosti ústavu. Bylo rozšířeno vydávání časopisu ústavu, který ve třech ročnících přinášel výsledky své práce, původní ekonomické studie, přehledy o sovětském a zahraničním zemědělství, metodické instrukce aj. Ústav knižně vydal také metodické příručky o provozní statistice a o rozpočetnictví. Pracovníkům ústavu bylo umožněno plně rozvíjet činnost publikační, přednáškovou, instrukční, poradenskou. Rozjížděli se do nově vznikajících družstev, aby zde pomáhali na místě řešit různé problémy, vypracovávat výrobní plány, vykonávat poradenskou činnost individuální i přednášet pro družstevníky v různých kurzech apod.

Hodnotíme-li období činnosti ústavu v letech 1945-1951, v němž byly položeny základy a započata socialistická přestavba zemědělství na základě aplikace Leninova družstevního plánu a s využitím zkušeností sovětského socialistického zemědělství, pak lze říci, že tomuto cíli plně sloužila i práce ústavu. Výzkumné úkoly odpovídaly společenským potřebám zemědělství lidově demokra-

tické Českoslovenké republiky a přípravě nové socialistické ekonomiky a socialistické přestavby zemědělství. Ústav měl početný kolektiv velmi dobrých pracovníků, kteří teprve po r. 1945 mohli rozvinout všechny své tvůrčí síly ve prospěch pokrokové zemědělské ekonomické vědy i ve prospěch celého čs. zemědělství a jeho socialistické budoucnosti.

SOUHRN

Ekonomické výzkumnictví v zemědělství je mladšího data než výzkumnictví v oboru zkoumání úrodnosti půdy a v rostlinné a živočišné výrobě. Mohlo vzniknout až když se vytvořily zemědělské vědy v druhé pol. 18. stol.; před tím ovládaly všechna odvětví zemědělské výroby empirické poznatky, sepsané v obšáhlé literatuře trojhonného hospodaření.

Až téměř do konce 19. stol. nebylo nikde v Evropě žádné instituce, zabývající se ekonomickým výzkumnictvím v zemědělství, zatím co již od pol. 19. stol. existovaly různé výzkumné stanice v oboru rostlinné a živočišné výroby buď na velkostatkách nebo soukromé, či připojené k zemědělským školám, později k zemědělským společnostem, k zemědělským radám. Ekonomický výzkum byl vesměs individuální, zabývali se jím v praxi někteří vynikající hospodářští úředníci, kteří řešili ekonomickou efektivnost variant v použití nových výrobních prostředků, nových soustav hospodaření. Ve vědecké práci ekonomické vynikli zemědělští autoři, vyšli z praxe feudálních a později kapitalistických velkostatků, učitelé na universitních stolicích zemědělství a na jiných zemědělských školách, zakládaných zejména od druhé pol. 19. stol.

Zemědělská ekonomika byla součástí celku ostatních vědních oborů zemědělství; autoři se zabývali zprvu zemědělskými vědami encyklopedicky, psali učebnice ze všech odvětví zemědělské výroby.

Jedním z prvních evropských zemědělských ekonomů, který osamostatnil zemědělskou ekonomiku jako vědu, byl profesor stolice zemědělství na pražské technice Emanuel M i c h n a. Přednášel zemědělskou ekonomiku samostatně již v letech 1817-27; r. 1824 napsal samostatnou učebnici zemědělské ekonomiky (spravovědy) — o dva roky dříve, než vydal J. H. T h ü n e n svůj „Izolovaný stát“. Poté vynikli v zemědělské ekonomice F. H o r s k ý (1801-77), E m a n u e l K o m e r s (1813-93) a zejména pak J a n B. L a m b l (1826-1909). Také zemědělské účetnictví, zvláště podvojně, bylo v druhé polovině 19. století zaváděno do praxe a teoreticky zpracováno.

Přímý popud k ekonomickému výzkumnictví v zemědělství dala velká kapitalistická krize zemědělská, jež hospodářsky ničila statisíce rolnických a malorolnických usedlostí. Vlády evropských států neučinily nikde žádné účinné opatření proti kapitalistickému vykořisťování rolnictva prostřednictvím trhu a úvěru. Statisíce rolnických usedlostí bylo v dlouhodobém trvání této krize prodáno v exekučních dražbách. Zemědělské společnosti a organizace uskutečňovaly ankety o hospodářské situaci zemědělství, avšak přímou účinnou pomoc poskytnout nemohly.

K diskusím o celní ochraně zemědělství bylo třeba znát výrobní náklady zemědělských výrobků, aby podle nich mohla být stanovena výše cel. A tak vznikl v rakouském ministerstvu orby plán, založit u zemědělských společností ve všech rakouských zemích zemědělské účtárny, které by vedly zemědělcům účetnictví, na jeho základě stanovily výši výrobních nákladů v zemědělství a ší-

řily znalost účetní kontroly v zemědělské praxi. Účtárny začaly pracovat od 1. ledna 1913 v Čechách, na Moravě (kde pracovala již od roku 1908 účtárna Ostermayerova u zemědělské rady) i ve Slezsku. Válka slibný rozvoj těchto účtáren přerušila. Trvale však pracovala pražská účtárna, nazvaná Ústav pro zemědělské účetnictví, již řídil prof. V. Brdlík, která r. 1917 nabídla spolupráci všem ostatním účtárnám v českých zemích.

V samostatném Československu došlo v r. 1919 ke spojení dosavadních tří účetních ústavů v jeden společný Zemědělský ústav účetnicko-správovědný, jenž je předchůdcem dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy, který tedy slaví 50 let svého trvání. V předválečné činnosti ústavu třeba zdůraznit zejména uskutečnění velkých dotazníkových akcí o organizaci a výsledcích kapitalistického zemědělství v Československu a cenový výzkum, který stanovil tzv. cenové nůžky, indexy cen zemědělských výrobků a výrobních prostředků.

Práce ústavu po r. 1945 byla plně věnována výzkumným úkolům odpovídajícím společenským potřebám zemědělství Československé lidové demokratické republiky a přípravě socialistické přestavby zemědělství, plánování a nové socialistické zemědělské ekonomiky. Ústav měl početný kolektiv dobrých pracovníků, kteří teprve po r. 1945 mohli rozvinout všechny své tvůrčí síly ve prospěch zemědělské ekonomické vědy i ve prospěch celého čs. zemědělství a jeho socialistické budoucnosti.

Literatura

- HOWARD W. H., 1908, Die Produktionskosten unserer wichtigsten Feldfrüchte, III. vyd., Berlín
KACÍŘ A., 1938, 40 let Ústřední hospodářské společnosti, Opava
KLAUDER G., 1926, Die geschichtliche Entwicklung der landwirtschaftlichen Buchführung, Fortschritte der Landwirtschaft, Berlín
KORENĚVSKAJA N. N., 1954, Бюджетныје obsledovanja krestjanskich chozjajstv v dorevoljucionnoj Rossii, Moskva
Les offices de la comptabilité agricole dans les divers pays, 1924, vydal Mezinárodní zemědělský ústav, Řím
LENIN V. I., 1952, Vývoj kapitalismu v zemědělství, Praha
LOM F., 1956, Z prvních pokusů o zavedení podvojného účetnictví v českém zemědělství, sborník VŠZ v Brně
LOM F., 1941, Ke vzniku účetnických ústavů zemědělských, věstník ČAZ, Praha
LOM F., 1958, Vývoj ekonomického zemědělského výzkumnictví, sborník VŠZ v Brně
LOM F., SVOBODA K., 1957, Stručný nástin vývoje a činnosti Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky, Vědecké práce VÚZE, ČSAZV Praha
PROKEŠ A., 1930, 25 let trvání Mezinárodního ústavu zemědělského v Římě, věstník ČAZ, Praha
Výsledky šetření (agrární anketa) poměrů hospodářských a kulturních v království českém v letech 1898–1900, 1902, Praha.

Došlo dne 20. 8. 1969

Adresa autora:

Prof. dr. ing. František L o m, DrSc., Vysoká škola chemickotechnologická, Praha

---

Don't say any more about the fact that I am a
Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.

I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.

I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.

I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.

I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.
I am a Christian. I am a Christian. I am a Christian.

Ekonomika jako vědecká disciplína je vždy úzce spjata s vývojem konkrétní ekonomiky, konkrétního hospodářského života. Proto i vývoj dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy v Praze je poměrně přesným odrazem vývoje praktické hospodářské činnosti v odvětví zemědělství.

Vznik ekonomiky socialistického zemědělství u nás je zcela logicky úzce spjat se vznikem socialistických výrobních vztahů v čs. zemědělství, se socializací vesnice.

Počátek období soustavného výzkumu ekonomiky socialistického zemědělství a socialistických zemědělských podniků je tak možno položit do období let 1951 a 1952. Jsou to léta, kdy již hospodáři, třebaže krátkou dobu, několik tisíc JZD, stovky státních statků a desítky STS.

Může přirozeně vzniknout otázka, proč již dříve, ještě před zahájením kolektivizace, nebyly společenské vědy (a v nich i zemědělská ekonomická věda) připraveny na socializaci v zemědělství v podobě například zdůvodněných analýz stavu celého národního hospodářství z hlediska potřeb rozvoje socialistické výroby v zemědělství, proč nebyly připraveny práce umožňující řešit podle vědeckých zásad specializaci velkých zemědělských podniků, proč nebyl dříve propracován systém řízení uvnitř velkých podnikových kolektivů apod.

Nelze samozřejmě popřít záporné důsledky, jež se projevily vzhledem k této nepřipravenosti především v nedostatečné podpoře ostatních odvětví národního hospodářství procesu konstituování zemědělské velkovýroby u nás v následujícím období. Na druhé straně ovšem byla socializace zemědělství konkrétním projevem řešení agrární otázky, která tehdy byla především řešením třídních rozporů na naší vesnici, jež kolektivizací byly rozhodnuty ve prospěch malého a středního rolníka. Vytvářel se tím současně předpoklad budoucího rozvoje velkovýroby v našem zemědělství. Problémy teorie a praxe socialistické výstavby stály tehdy jako bezprostřední úkol současně. Nebylo tedy možno čekat nejprve na teoretická rozpracování budoucích praktických řešení. Konkrétní historická situace prostě nedala čas k tomu, aby bylo možno zabezpečit dostatečný teoretický předstih před praktickými hospodářskými opatřeními.

Ostatně konkrétní odvětvová ekonomická disciplína nemůže stejně pracovat jen s teoretickými hypotézami a musí se opírat o existující hospodářskou činnost lidí. V té době byla jediná země, kde byl prakticky uskutečněn model socialistického zemědělství. Tou zemí byl Sovětský svaz.

Proto se v první etapě rozvíjí koncepce socialistického zemědělství u nás jako aplikace sovětských zkušeností na československé podmínky. Bylo to zákonité a vzhledem ke konkrétní historické situaci jedině možné.

Sám vznik ekonomiky socialistického zemědělství jako vědecké disciplíny je tedy časově umístěn na počátek padesátých let a je ovlivněn především:

1. sovětskou zemědělskou ekonomickou vědou,
2. předchozí zemědělskou spravovědou.

Vliv sovětské zemědělské ekonomiky se dotýkal jak metodické stránky výzkumu, tak do značné míry i jeho obsahového zaměření a ostatně i institucionálního uspořádání včetně zkušeností s řízením vědecko-výzkumné práce. Přirozenost tohoto vlivu byla dána předstihem sovětské ekonomické teorie i praxe. Ovlivnění zemědělskou spravovědou je dáno tím, že zemědělská ekonomická věda u nás se v podstatě vyvinula z dřívější spravovědy. Historie dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy to názorně dokazuje.

Jakým směrem se tedy ubíral ekonomický výzkum v ústavu od počátku padesátých let?

Především se domnívám, že — při veškeré podmíněnosti jakéhokoli rozčlenění do etap — lze ekonomický výzkum v zemědělství a zejména v činnosti našeho ústavu rozdělit zhruba do tří etap:

1. etapa od počátku padesátých let zhruba do období let 1956 — 1957,
2. etapa od konce padesátých let zhruba do poloviny let šedesátých,
3. etapa od poloviny šedesátých let.

V první etapě charakterizované počátkem kolektivizace je pro ústav typická jeho orientace na rozbor hospodaření již existujících socialistických zemědělských podniků spolu s návrhy — většinou ještě dílčími — na zlepšení hospodářských výsledků, organizace výroby a práce. Názvy závěrečných zpráv z tohoto období připomínají často spíše úkoly předchozího účetnicko-spravovédného ústavu, třebaže mnohé z nich jsou vyvolány již potřebou velkých socialistických zemědělských podniků v podobě JZD, státních statků a STS. Významné místo však stále ještě hraje soukromý sektor v zemědělství. Tak např. v r. 1952 byly řešeny takové úkoly jako: ekonomický rozbor výsledků hospodaření JZD, ekonomický rozbor výsledků státních statků, účetnické výsledky soukromého sektoru za uplynulý rok, ekonomický průzkum jarních a žňových prací, ekonomický výzkum velkovýroben prasat a kravinů za uplynulý rok, ekonomické hodnocení spolupráce traktorových středisek STS s JZD apod. Ve výčtu úkolů prakticky chybí makroekonomická témata takového druhu jako plánování zemědělství jako odvětví, postavení zemědělství v národním hospodářství apod.

V této první etapě, především na jejím počátku, chybí ještě na podnikové úrovni komplexnost zemědělského ekonomického výzkumu a pozornost je zaměřena především tam a na ty dílčí problémy, které se objevují nově: sezónní zemědělské práce v podmínkách centralizace sil a prostředků, nové technologie v jednotlivých odvětvích, výrobní činnost strojně traktorových stanic.

S narůstajícím rozsahem socializace se však objevují nové problémy, nová témata a zvyšují se nároky na respektování širších souvislostí. Jestliže pro počáteční období první etapy je charakteristické především přejímání bohatých zkušeností sovětského ekonomického výzkumu, je pro pozdější období charakteristický nový prvek vlastního tvůrčího přístupu, vyvolaný především našimi vlastními podmínkami, potřebami řízení socialistického zemědělství v poměrně pestrých přírodních a ekonomických podmínkách země s rozvinutým průmyslem a z toho vyplývajícím vlivem na zemědělství. Tímto obdobím, jež počíná zhruba druhou polovinou padesátých let, se završuje u nás konstituování ekonomiky socialistického zemědělství jako vědní disciplíny.

Ve vědeckovýzkumné činnosti ústavu se objevují první makroekonomická témata, poznamenaná úsilím o zvědečnění přijatého modelu direktivního řízení. V badatelském i aplikovaném zemědělském ekonomickém výzkumu se u nás objevují názory a práce, jež — dříve než v ostatních socialistických zemích — docenují vliv působení zákona hodnoty v zemědělské výrobě, přiznává se existence kategorie vlastních nákladů v družstevně skupinovém vlastnictví a přistupuje se k jejich zjišťování a analýze. Podobně je tomu i s teoretickými a praktickými otázkami tvorby a rozdělování hrubého důchodu v JZD.

Všechny tyto i další výzkumné práce v oblasti ekonomiky socialistických zemědělských podniků znamenají nejen tvůrčí rozvíjení této vědní disciplíny v tehdejších podmínkách, ale stávají se také důležitými podklady pro ústřední hospodářské orgány i pro zemědělskou podnikovou praxi. Pracovníci ústavu, ekonomických fakult a kateder vysokých škol zemědělských a ekonomických začínají v tomto období nejen publikovat výsledky svých vědeckých prací a na stránkách odborného i denního tisku přímo socialistickým zemědělským podnikům radit, ale zajíždějí také soustavně do družstev, státních statků a na STS a přímo na místě se zúčastňují řešení ekonomických problémů těchto podniků.

V této druhé etapě zaujímají mezi makroekonomickými úkoly významné místo práce z oblasti rajonizace zemědělské výroby a výrobního zaměření v jednotlivých částech naší republiky. Vychází se tu z principiálně správného předpokladu, že v podmínkách socialistické zemědělské výroby lze plánovitě řídit rozmístění výroby tak, aby bylo v souladu s požadavkem optimálního využití přírodních podmínek. Pro zemi s tak nízkým podílem zemědělské a orné půdy na obyvatele jako je naše republika má tato práce — a všechny ostatní úkoly, které na ní navazují — mimořádný a dodnes ne zcela doceněný význam. Byl to současně první čin, využívající cílevědomě řízené týmové spolupráce výzkumníků různých oborů, při němž právě zemědělský ekonomický výzkum naznačil své možnosti v oblasti syntézy vědeckých poznatků různých oborů. Ve své podstatně zdokonalené formě byly využity výsledky těchto a na ně navazujících prací mnohem později, zejména při propracování zásad ekonomické soustavy řízení našeho zemědělství.

Probíráme-li se archívem ústavu a závěrečnými zprávami těchto let, můžeme číst takovéto názvy: „Tvorba a rozdělení důchodů v JZD s hlediska potřeb rozšířené reprodukce“; „Vlastní náklady rostlinných a živočišných výrobků a jejich rozbor s ohledem na vývoj od r. 1953“; „Ekonomický výzkum vlastních nákladů na státních statcích“; „Organizace a produktivita práce při pěstování brambor“; „Funkce státních statků v přechodném období“; „Doprava v JZD“; „Normy potřeb práce na 1 ha plodin v bramborářském a horském typu“; „Některé poznatky o vývoji cen v zemědělství“; „Návrhy rajonizace jednotlivých odvětví zemědělské výroby“; „Fluktuace traktoristů v STS a její příčiny“; „Metodika sestavování výhledových plánů JZD vyšších typů jako významného prostředku jejich hospodářského vývoje“ apod. Jde o práce pražského i bratislavského ústavu.

I když je obtížné vyjmenovat všechny práce — je jich totiž daleko víc než jen ty, které jsme uvedli — nelze v této souvislosti neuvést významnou kolektivní práci ekonomických výzkumných pracovišť a vysokých škol, jež se poprvé zabývaly analýzou vývoje zbožně peněžních vztahů v našem zemědělství. Výsledky této rozsáhlé studie poprvé — bylo to v r. 1955 — ve značně širší nejen ukázaly na značné nedostatky v této oblasti a na podceňování působnosti zákona hodnoty a zbožní výroby v zemědělství, ale také na důsledky,

jež z toho vyplynuly na celý reprodukční proces v zemědělství a zejména na důchody zemědělského obyvatelstva.

I když v tomto období provádění ekonomických rozborů hospodaření socialistických zemědělských podniků dále pokračuje a prohlubuje se na jednotlivé odvětví výroby, značná část kapacity ekonomického výzkumu v zemědělství se již orientuje na výzkumná řešení širších i makroekonomických problémů. Ukazuje se však zároveň, že je nutno objasnit a teoreticky zpracovat různé kategorie ekonomiky socialistického zemědělství, jež byly a jsou spjaty s řešením ekonomické efektivnosti zemědělské výroby, její intenzity a intenzifikace, hospodárnosti a rentability i produktivity práce v zemědělství. Je třeba říci, že do této doby většina našich zemědělských ekonomů v podstatě přebírala teoretické závěry k těmto a dalším kategoriím zemědělské ekonomiky zejména ze sovětských pramenů, aniž by byly podrobeny vlastnímu tvůrčímu zhodnocení. Tento stav ještě navíc komplikovala situace, jež vznikla studiem jednak starší domácí zemědělsko-ekonomické, resp. účetnicko-správové literatury, jednak zemědělsko-ekonomické literatury z kapitalistických zemí, v níž řadu kategorií a jejich ukazatele bylo nutno při srovnávacích studiích přizpůsobit, nehledě na četné nejasnosti a potíže, jež přitom vznikaly.

Dále je v tomto období stále více patrné, že v nových, plošně velkých socialistických zemědělských podnicích s poměrně velkou centralizací půdního fondu a hospodářských zvířat může být skutečně moderní velkovýroby dosaženo jen tehdy, bude-li odstraněna dosavadní roztržitost výrobních ukazatelů, převzatá v podstatě z univerzálního charakteru zemědělské malovýroby a nahrazena účelnou specializací a velkovýrobní technice odpovídající koncentrací výroby jednotlivých produktů v socialistických zemědělských podnicích.

Z těchto důvodů jsou také zahájeny první výzkumné práce, zaměřené jak na teoretickou, tak i na praktickou problematiku uskutečňování specializace a koncentrace v podmínkách socialistické zemědělské výroby v Československu a na problematiku s tím související, tj. na řešení účelné velikosti jednotlivých výrobních odvětví i celých socialistických zemědělských podniků.

Domníváme se, že je tedy možno druhé období — konec padesátých let a počátek šedesátých let — v ekonomickém výzkumu v našem zemědělství označit za období, v němž ekonomický výzkum se zaměřuje nejen na získání předstihu v řešení těch mikro i makroekonomických problémů socialistického zemědělství, před něž v následujících letech bude zemědělská praxe postavena, ale též na vytvoření vlastní teoretické základny pro další ekonomický výzkum v zemědělství.

Máme za to, že na zaměření i rozvoj ekonomického výzkumu v zemědělství v tomto období měla nemalý vliv i ta skutečnost, že na vysokých školách se podstatně rozšířil počet vysoce kvalifikovaných zemědělských ekonomů, kteří se kromě své pedagogické činnosti intenzivně zabývali ekonomickým výzkumem a že ekonomikou socialistického zemědělství se začala zabývat i další vědecko-výzkumná pracoviště.

V tomto období jsou zároveň hledány i prověřovány nové formy a metody práce v ekonomickém výzkumu, včetně tvorby modelů (podnikových i okresních) a zakládání opěrných bodů na socialistických zemědělských podnicích k prověřování různých teoretických závěrů z ekonomického výzkumu. Přes všechnu tuto snahu zůstává však zpočátku ekonomický výzkum ochuzen o používání — v kapitalistických zemích již v té době zcela obvyklých — exaktních metod, a to zejména matematického programování, matematické statistiky apod. Nelze jinak,

než s pocitem lítosti si uvědomit, že po více jak deset let výzkumu ekonomiky socialistického zemědělství byly zejména metody matematické statistiky úplnou popelkou v metodách, jež ekonomický výzkum v zemědělství používal, ačkoliv zemědělsko-účetnická správověda v předválečném Československu jich dovedla — jako jeden z nejúčinnějších nástrojů svého výzkumu — dobře používat. Nelze nevidět, že tato situace nebyla však pouze v zemědělském ekonomickém výzkumu, ale ve společenských vědách vůbec a byla jednou z příčin určitého zaostávání exaktnosti v těchto vědách a tedy i v zemědělské ekonomice.

Tato druhá etapa ve vývoji zemědělské ekonomiky i ústavu je tedy charakterizována kvalitativně novým stupněm rozvoje, je ovlivněna faktem dokončení socializace vesnice a z toho vyplývající nutnosti hledat cesty, jak vtisknout socialistickým zemědělským podnikům charakter skutečně velkovýrobní. Bylo jasné, že musí následovat období industrializace čs. zemědělství nezbytné k tomu, aby byl celospolečensky realizován konečný efekt celého procesu, který byl započat kolektivizací.

Tomuto zaměření odpovídá i charakter závěrečných zpráv, jež v té době ústav hospodářské praxi předkládá. Uvedme opět názvy několika prací: „Výzkum velikosti socialistických zemědělských závodů s ohledem na specializaci a velkovýrobní technologii“ (stěžejní akční výzkumný úkol ČSAZV); „Výzkum produktivity práce a intenzity zemědělské výroby“; „Sledování a hodnocení poměru vlastních nákladů vyvolaných základními fondy k ostatním nákladům“; „Studie ekonomické efektivity různého uspořádání a rozmístění staveb pro chov skotu“; „Ekonomické zhodnocení skladby zemědělského půdního fondu“; „Sezónnost práce v zemědělství“; „Modely specializovaných zemědělských (družstevních) závodů v různých výrobních podmínkách“; „Výzkum rentability v JZD“; „Výzkum ekonomické efektivity kooperace v chovu skotu“; „Výhledové plány zemědělské výroby v okresech“; „Racionalizace pracovních procesů v zemědělství“ apod.

Teprve ke konci této druhé etapy, jejíž závěr jsme umístili zhruba do poloviny šedesátých let, dochází k pronikání exaktních, zejména matematických metod do ekonomického výzkumu v zemědělství a do práce ústavu. Začalo se využívat moderní výpočetní techniky, a to nezůstalo bez vlivu na úroveň i zaměření celého vědního oboru. Koncem r. 1965 je ústav vybaven samočinným počítačem Minsk 22 a jeho výpočetní středisko zahajuje v r. 1966 svou pravidelnou činnost jako první v odvětví zemědělství.

V souvislosti s využíváním ekonomicko-matematických metod a moderní výpočetní techniky stál ústav před rozhodnutím, jak organizovat výzkumné kolektivy, jež by se zabývaly vědecko-výzkumnou činností v této nové oblasti. Ústav v té době uplatňoval zásadu utváření výzkumných kolektivů a oddělení podle struktury výzkumného plánu zhruba podle zásady: co hlavní výzkumný úkol, to oddělení ústavu. Koordinátoři hlavních úkolů byli současně vedoucími příslušných oddělení ústavu. Byla zároveň uskutečněna zásada specializace pracovišť, a to tak, že pražské pracoviště řešilo především úkoly makroekonomického charakteru, bratislavské pracoviště úkoly podnikového charakteru a brněnské pracoviště se specializovalo na oblast ekonomiky práce a racionalizaci pracovních procesů v zemědělství.

Pokud jde o matematické metody, byla zvolena forma vytvoření jednoho kolektivu složeného z „matematizujících“ ekonomů a matematiků. Této formě byla dána přednost před řešením, podle něhož by do všech nebo většiny v té době existujících výzkumných kolektivů byli zařazeni pracovníci zabývající se oblastí aplikace matematických metod v zemědělské ekonomice. Ukázalo se, že

tohoto řešení bylo správné, třebaže kritériem pro vytvoření nového výzkumného kolektivu se nestal jako v ostatních případech předmět zkoumání ve smyslu určité oblasti zemědělské ekonomiky, ale metoda, metodická stránka výzkumu ekonomiky zemědělství. Bylo to vhodné nejen proto, že bylo poměrně málo výzkumných pracovníků, ochotných věnovat se novému oboru, ale i — a možná především — proto, že tato oblast přitahovala — po přechodu první módní vlny — především ty, kteří měli skutečně zájem a nadšení, bez něhož se v prvním období žádná nová věc neobejde.

Poslední etapa ve vývoji ústavu začíná tedy zhruba v polovině tohoto desetiletí. V našem zemědělství je to období cílevědomého soustředění na růst intenzity výroby a poměrně rychlého zvyšování rozsahu a zlepšování struktury intenzifikačních faktorů. Do popředí vystupují otázky postavení zemědělství v národním hospodářství, problémy řízení, organizace výrobních sil v zemědělství a rozhodování na úrovni podniku.

Vliv rozvoje vědy a techniky působí na prohlubování dělby práce nejen mezi zemědělstvím a průmyslem, ale i uvnitř samotného zemědělství. Ukazuje se přitom určující vliv, který na další rozvoj zemědělské výroby má proces dělby práce mezi zemědělstvím a ostatními odvětvími. Ten koneckonců vyúsťuje v postupné vyčleňování řady činností ze zemědělství až do jejich osamostatnění v nová výrobní odvětví. Postupující industrializace zemědělství působí v tomto směru již i na základní odvětví zemědělské velkovýroby. Tradiční zemědělský podnik se „otevřel“, rolník fakticky ztrácí tradiční univerzálnost svého povolání. Materializovaná věda a rozvoj techniky působí na relativní oddělenost výrobního procesu v rostlinné a živočišné výrobě. Některá odvětví živočišné výroby mají prakticky průmyslový charakter; ztratila své bezprostřední spojení s půdou a postavení pracovníka v nich je blízké postavení průmyslového dělníka. Je ve značné míře odvozeno od přijaté technologie a výrobní výsledky mohou být ve značné míře předurčeny z předvýrobního stadia.

Z hlediska postavení člověka se nejvlastnější zemědělská problematika čím dál víc soustřeďuje do rostlinné výroby. Plošný charakter výroby a silný vliv vnějších nekontrolovatelných činitelů vyžaduje zatím značnou samostatnost a neformální iniciativu zemědělského výrobce, ochotného překonávat současně jak nepříznivé podmínky měnlivého pracovního prostředí, tak i podmínky, které vyplývají z používání různých zemědělských strojů a ostatních výrobních prostředků zemědělského i nezemědělského původu.

Za této situace, kdy roste stupeň zapojení produkce zemědělských výrobků do společenské dělby práce, se jednak ukazuje nutnost zdokonalit celou soustavu plánovitého řízení zemědělství jako odvětví národního hospodářství, jednak se čím dál víc prosazuje nutnost chápat výrobu potravin jako výsledek plánovitého úsilí celé řady odvětví, jež vytváří finální užitnou hodnotu pro spotřebitele. Jednoznačně je překonáno mínění, že pro společenský význam zemědělství je rozhodující jeho podíl na tvorbě národního důchoodu. Poněvadž se rozlišuje množství faktorů působících na efektivní růst zemědělské výroby v každém jednotlivém zemědělském podniku, roste význam složky řízení podniku, chápáného jako komplexní proces rozhodování ve všech nezbytných technických, technologických, ekonomických a sociálních vazbách. Objevuje se jednoznačně potřeba spojit síly zemědělských ekonomů s pracovníky dalšího vědního oboru — sociologií zemědělství.

Ústav v té době vypracovává svou studii o možných cestách zlepšení soustavy plánovitého řízení zemědělství (mimořádný úkol č. 1/1966 „Vypracování podkladů pro novou soustavu plánovitého řízení zemědělství“), a dokončuje

úkol „Ekonomické hodnocení přírodních stanovišť“, který tvoří originální přínos ústavu k řešení problému diferenciacie ekonomických nástrojů soustavy řízení zemědělských podniků, hospodařících v různých přírodních podmínkách. V ústavu se rovněž provádí na samočinném počítači kvantifikace ekonomických nástrojů soustavy podle údajů ze všech zemědělských podniků před jejím zavedením od r. 1967. Tato skutečnost je jedním z důležitých faktorů její reálnosti, zjištěné ještě před jejím praktickým uplatněním. Sám průběh působení soustavy je pod vedením ministerstva soustavně v ústavu sledován hned v prvním roce jejího zavedení (viz např. mimořádný úkol č. 6/1967 „Vliv ekonomických nástrojů zdokonalené soustavy plánovitého řízení zemědělství na ekonomiku JZD“ v plánu na r. 1967).

Z dalších výzkumných prací, jež charakterizují toto období, je možno připomenout tyto: „Koncentrace a kombinace výrobních odvětví, účelné velikosti a organizace výrobních jednotek a socialistických zemědělských podniků“; „Výzkum hlavních faktorů intenzifikace rostlinné výroby“; „Výzkum produkčních funkcí v zemědělské výrobě jako celku“; „Společné zemědělské podniky“; „Teoretické základy tvorby cen zemědělských výrobků“; „Odměňování v JZD“; „Mezipodnikové organizace v zemědělství a jejich vliv na organizaci podnikového řízení“ (slovenský ústav); „Organizace řízení zemědělství ve zdokonalené soustavě řízení“ (slovenský ústav); „Vývoj, organizace, územní struktura zemědělské výroby a požadavky na funkční vlastnosti základních fondů v zemědělství“; „Úloha cen zemědělských výrobků v rozdělování národního důchodu“; „Služby pro zemědělské podniky u hlavních druhů polních mechanizovaných prací“; „Podniková hmotná zainteresovanost v zemědělství“ (slovenský ústav).

Poměrně rychlý vývoj prodělala v tomto posledním období v ústavu oblast ekonomicko-matematického modelování a použití matematických metod v zemědělství. Od prvních výsledků, pro něž byla charakteristická aplikace různých matematických metod na řešení podnikových nebo nadpodnikových problémů řízení, je nyní — zejména v oblasti podnikového řízení — sledována zásada kybernetického přístupu k řídicím procesům v jednotlivých systémech. Základní principy tohoto přístupu se tvořily postupně od metodiky automatizovaného výpočtu vývoje stáda skotu a plánu výroby masa a mléka až k tvorbě perspektivního plánu zemědělského podniku s použitím ekonomicko-matematických metod. Problematika, již řeší závěrečné zprávy ústavu z této oblasti, je poměrně rozsáhlá a počet závěrečných zpráv za poslední 3—4 roky značný. Většina závěrů z těchto prací byla vydána současně jako tzv. „Metodiky“ pro potřebu zemědělské praxe. Obsahují např. metodiku výpočtu optimální krmivové základny v JZD a na státních statcích, metodiku výpočtu optimální struktury výroby v zemědělském podniku, aplikaci metody analýzy kritické cesty při plánování sezónních prací, optimalizaci krmných směsí, optimalizaci řešení dopravních problémů; využití metody strukturální analýzy při podnikovém plánování v zemědělství, optimální rozdělení zásob krmiv pro jednotlivé druhy a kategorie hospodářských zvířat v zimním období, matematický model výrobních celků a návrh metody rozmístění zemědělské výroby se zřetelem ke splnění státního plánu nákupu zemědělských produktů apod.

Výraznou složkou činnosti ústavu je jeho angažovanost při tvorbě hospodářské politiky v oblasti zemědělství a výživy. Jeho pracovníci se pravidelně a aktivně účastní příprav stranických a vládních rozhodnutí o důležitých otázkách rozvoje zemědělství a celého zemědělsko-průmyslového komplexu. Do této sféry patří v posledním období takové studie jako je analýza zemědělsko-průmyslového komplexu a jeho postavení v národním hospodářství, tvorba státních

rezerv v oblasti základních zemědělských surovin a potravin, JZD a jejich postavení v zemědělsko-potravinářském komplexu, téze pro vypracování programu ve výživě národa a rozvoji zemědělství. Do této sféry činnosti spadá i pravidelné publikování rozborů ekonomiky jednotných zemědělských družstev na podkladě údajů z rozsáhlého souboru podniků, hospodařících v různých přírodních podmínkách a koneckonců i odborná činnost při posuzování žádostí zemědělských podniků o změnu dalšího zařazení ve skupinách stanovištních jednotek. Institut sociologie venkova a historie zemědělství, zřízený při Výzkumném ústavu ekonomiky zemědělství a výživy, provádí soustavně průzkum postojů a názorů zemědělců na různá opatření prováděná státem v rámci jeho hospodářské politiky v zemědělství.

Vzhledem k tomu, že současné období rozvoje zemědělství je charakterizováno jeho všestranným sepejetím s ostatními odvětvími národního hospodářství velkovýrobní organizací v celém řetězci na sebe navazující výroby potravin, na níž se podílí celý komplex výrobních odvětví, v němž i rozvoj výrobních vztahů ve výrobě potravin musí těmto procesům vytvářet odpovídající prostor, bylo také v rámci ekonomického výzkumu provedeno spojení zemědělského a potravinářského ekonomického výzkumu v podobě dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy. Tato institucionální jednotka zemědělského a potravinářského výzkumu v ekonomice najde výraznější tematické naplnění v připravovaném plánu výzkumu na období po r. 1970.

V rámci mezinárodní spolupráce na úseku výzkumu ekonomiky zemědělství socialistických zemí má ústav funkci hlavního koordinátora u dvou témat: „Použití ekonomicko-matematických metod a využití moderní výpočetní techniky v zemědělství“ a „Soustava plánovitého řízení zemědělství“. Zejména u prvního tématu, kde mezinárodní koordinace probíhá již několik let, organizuje ústav pravidelná mezinárodní symposia a pracovní setkání bezprostředních řešitelů jednotlivých úkolů. V některých případech dochází k přímé spolupráci řešitelů na stejném úkole (např. s NDR).

Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy v Praze je spojen se sesterským ústavem v Bratislavě společným výzkumným plánem. Spolupráce obou ústavů je vedena oboustranně snahou po naplnění společných výzkumných záměrů v rámci jednoho komplexního výzkumného tématu. Jejich spolupráce vychází z přesvědčení, že i při výrazné diferenciaci podmínek zemědělské výroby na území státu je jejich společným cílem další rozvoj celého československého zemědělství.

SOUHRN

Vývoj dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy v Praze je úzce spjat s vývojem praktické hospodářské činnosti v odvětví zemědělství. Vznik ekonomiky socialistického zemědělství jako vědní disciplíny je ovlivněn sovětskou zemědělskou ekonomickou vědou a předchozí zemědělskou spravovědou.

V první etapě svého vývoje od počátku padesátých let se ústav orientuje na rozbor hospodaření prvních socialistických zemědělských podniků a vypracovává — většinou dílčí — návrhy na zlepšení hospodářských výsledků, organizace výroby a práce.

V dalším období této etapy se objevuje prvek vlastního tvůrčího přístupu, který je vyvolán potřebami řízení socialistického zemědělství v poměrně pestrých

přírodních a ekonomických podmínkách země s rozvinutým průmyslem a z toho vyplývajících vlivy na zemědělství. Tímto obdobím — zhruba v polovině padesátých let — se završuje u nás konstituování ekonomiky socialistického zemědělství jako vědní disciplíny. Ve vědecko-výzkumné činnosti ústavu se objevují první makroekonomická témata, poznamenána úsilím o zvědečtění přijatého modelu přímého řízení a úkoly, jež vyplývají z překonávání univerzálního charakteru dřívější zemědělské malovýroby.

Druhá etapa vývoje ústavu je významně ovlivněna faktem dokončení socializace vesnice a záměry, jež vyplývají z potřeby industrializovat čs. zemědělství jakožto prostředek k ekonomické a širší společenské realizaci výsledků procesu započatého kolektivizací.

Postupně pronikají do výzkumu ekonomicko-matematické metody, metodická výzbroj vědního oboru i ústavu se rozšiřuje.

Poslední etapa, formující se zhruba v polovině šedesátých let, staví do popředí otázky postavení zemědělství v národním hospodářství, problémy řízení, organizace výrobních sil v zemědělství a rozhodování na úrovni podniku. Postupující intenzifikace zemědělství vyžaduje komplexní řešení problému výroby potravin a vymezení cest dalšího prohlubování společenské dělby práce v této oblasti. Toto komplexní pojetí začíná působit i na úseku ekonomicko-matematického modelování, kde se postupně utváří širší kybernetický přístup.

Práce ústavu v Praze a jeho pracoviště v Brně se projevuje rovněž v bezprostřední angažovanosti ústavu při tvorbě a realizaci hospodářské politiky v oblasti zemědělství a výživy. Zahrnuje v současné době i ekonomiku potravinářského průmyslu. Při ústavu je zřízen Institut sociologie venkova a historie zemědělství. Ústav má rovněž výpočetní středisko, vybavené počítačem Minsk 22.

Došlo dne 21. 9. 1969

Adresa autora:

Ing. Václav E r e m i á š, CSc., Česká akademie zemědělská, Gorkého nám. 32

■ V r. 1919, teda pred 50 rokmi, boli na Slovensku položené základy výskumu ekonomiky poľnohospodárstva. V tom čase začala fungovať v Juri pri Bratislave (neskoršie sa presťahovala do Bratislavy) pobočka Poľnohospodárskeho ústavu účtovnícko-spravodného Československej republiky, ktorý mal sídlo v Prahe.

Ústav mal v zmysle organizačného poriadku dvojaké poslanie: slúžiť roľníkom a štátu.

Roľníkom mal slúžiť tým, že organizoval a kontroloval ich účtovné záznamy o hospodárení, viedol za nich účtovníctvo, resp. učil ich toto účtovníctvo samostatne viesť, bilancoval výsledky ich hospodárenia, viedol ich k hospodárskemu mysleniu a konaniu a zásady racionálneho hospodárenia rozširoval medzi poľnohospodármi prednáškami, kurzami, tlačou, rozhlasom, poradenstvom a výstavami.

Štátu slúžil tak, že zisťoval číselný materiál o podmienkach organizácie a výnosových pomeroch poľnohospodárskych závodov pre potreby štátnej hospodárskej a sociálnej politiky a pre potreby vedeckého bádania a vyučovania v odbore spravovedy.

Číselný materiál obstarával ústav priamo z poľnohospodárskych závodov, resp. z poľnohospodárskych rodín, najmä formou účtovníctva, dotazníkových akcií, spotrebnej štatistiky a cenového zpravodajstva.

V účtovných uzávierkach videli roľníci obraz svojho hospodárenia a mohli svoje výsledky porovnávať s priemerom príslušnej oblasti. Štát pri tom súčasne získaval údaje potrebné pre hospodársku politiku.

Pre účely hospodárskej politiky ústav pripravoval, zorganizoval a spracoval rôzne dotazníkové akcie: rozsiahlu dotazníkovú akciu (za roky 1926–30), v rámci ktorej zistil výrobné podmienky, organizáciu a výsledky hospodárenia v reprezentatívnom počte poľnohospodárskych závodov; ďalej dotazníkové akcie o výsledkoch pozemkovej reformy, o zadlženosti roľníkov, o pracovnej dobe, o bytových pomeroch roľníkov, o potrebe práce ručnej, záprahovej, motorovej a iné.

Agendu spotrebnej štatistiky v rodinách robotníckych, zriadených a úradníckych obstarával Štátny úrad štatistický. Spotrebne pomery v rodinách roľníckych sledoval ústav. Robil to v spojení s účtovníctvom hospodárstva (závodu), čím dosiahol relatívnu presnosť údajov o spotrebe potravín v roľníckych rodinách, ktoré si roľníci dorobili vo vlastnom hospodárstve.

Cenové zpravodajstvo robil ústav pomocou cenových správ, ktoré dostával mesačne od roľníkov. Zisťoval skutočné ceny poľnohospodárskych výrobkov a výrobných prostriedkov, dodávaných do poľnohospodárstva, zostavoval cenové indexy a pri použití zahraničných štatistík vypracovával štúdie o konjunkturálnom

vývoji v poľnohospodárstve, o vývoji cien, úrod, výroby, ponuky a spotreby apod.

Slovenská pobočka ústavu pracovala s malým aparátom a prevážne sa obmedzovala na získavanie a spracovávanie podkladových materiálov.

Po štátoprávných zmenách v r. 1939 pobočka zanikla, ale už začiatkom r. 1940 utvoril sa v Bratislave samostatný Poľnohospodársky ústav účtovnícko-spravovедný. Samostatné pracovisko v podstate pokračovalo v činnosti zaniknutej pobočky, pravda, na vyššej úrovni, lebo číselný a iný faktový materiál, ktorý získalo od roľníkov a od organizácií poľnohospodárskeho družstevníctva, používalo už na vypracovávanie rôznych situačných zpráv pre štátne orgány. Pravidelne vydávalo cenové prehľady a zprávy o súčasnej ekonomickej situácii v poľnohospodárstve, v r. 1940 uverejnilo indexy cien poľnohospodárskych výrobkov a potrieb, publikovalo vlastné náklady rastlinných a živočíšnych výrobkov, výpočty zisku priemerného poľnohospodárskeho podniku a dôchodku roľníckej rodiny (podľa veľkostných skupín a výrobných oblastí) a iné materiály, prehľady, rozborý a pojednania.

V r. 1944 prešiel ústav ďalšou reorganizáciou: bol začlenený do Ústavu pre výskum hospodárstva.

V júli 1945 bol Ústav pre výskum hospodárstva zrušený a jeho úlohy prevzal Štátny plánovací a štatistický úrad v Bratislave. Účtovnícko-spravovедnú agendu sústredil najprv v oddelení poľnohospodárskeho počtovníctva, neskôr (r. 1948) v pododboe poľnohospodárskej ekonomiky. V r. 1950 bola táto agenda zo ŠPŠU vyčlenená a prenesená na pracovisko s názvom Ústav pre ekonómiu v poľnohospodárstve a lesníctve, ktorý bol organizačne zaradený do Štátnych výskumných ústavov poľnohospodárskych v Bratislave. Do nového ústavu bol začlenený aj tzv. geonomický výskum.

Za celé toto posledné obdobie spolupracovalo slovenské pracovisko účtovníctva a spravovedy, resp. ekonomiky poľnohospodárstva úzko so Zemědělským ústavem účetnicko-spravovедným v Prahe a podielalo sa aj na príslušných úlohách celoštátneho významu.

Celoštátna reorganizácia poľnohospodárskeho výskumu uskutočnená v r. 1951 priniesla novú sieť vedeckovýskumných pracovísk. Pre výskum ekonomiky a organizácie poľnohospodárstva a poľnohospodárskych podnikov sa vytvoril Výskumný ústav poľnohospodárskej ekonomiky so sídlom v Prahe a s pobočkami v Brne a v Bratislave. Od toho času bratislavské pracovisko ekonomického výskumu v poľnohospodárstve viackrát zmenilo svoj štatus, a to najmä v relácii k nadriadenému orgánu (Ministerstvo poľnohospodárstva, SAV, ČSAZV, Ústredie poľnohospodárskeho a potravinárskeho výskumu). V dňoch, kedy si pripomína polstoročné jubileum svojho vzniku, Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy v Bratislave je samostatným vedeckovýskumným pracoviskom, podriadeným priamo Československej akadémii poľnohospodárskej.

Najnovší názov ústavu vyjadruje obsah jeho činnosti iba neúplne. V skutočnosti ústav skúma problémy ekonomiky, organizácie, riadenia a sociológie poľnohospodárstva a poľnohospodárskych podnikov. Zložka výskumu výživy či potravinárskeho priemyslu nebola dosiaľ rozvinutá.

Po reorganizácii v r. 1950, ale najmä v r. 1951, nastali tak vo výskumnej náplni ústavu, ako aj v metódach jeho práce zásadné zmeny. Pracovnú náplň ústavu začal postupne určovať prechod nášho poľnohospodárstva na socialistickú veľkovýrobu a do jeho pracovných metód čoraz účinnejšie prenikali prvky plánovitosti, vedeckej analýzy a syntézy pozorovaných javov i kritickej oponentúry získavaných poznatkov.

Početne skromný kolektív pracovníkov ústavu v Bratislave nestačil síce držať krok s obrovskými úlohami, ktoré prichodilo riešiť pri organizačnom a hospodárskom upevňovaní mladých družstiev a štátnych majetkov a pri rozvíjaní ich celospoločenských funkcií, no svojou bezprostrednou zaangažovanosťou na úspešnom splnení týchto úloh a svojimi konkrétnymi činmi sa stal aktívnym účastníkom a spolutvorcom historických sociálno-ekonomických procesov, ktoré prebiehali v tom čase na našom vidieku. Bol to tento kolektív, ktorý v pomerne krátkom čase teoreticky zvládol základné problémy ekonomiky a organizácie JRD, STS a ŠM a ktorý prostredníctvom záverečných zpráv o vyriešených výskumných úlohách, článkov, brožúr, kníh, konferencií, seminárov, prednášok, besied a expertíz pomáhal riadiacim štátnym orgánom a odovzdával svoje poznatky funkcionárom či vedúcim pracovníkom v podnikovej praxi. Jeho témou boli predovšetkým rozbor hospodárskej činnosti, ekonomická efektívnosť socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby, organizácia práce, odmeňovanie, rozdeľovanie výroby a dôchodkov a ďalšie otázky. Miestom jeho činnosti boli nielen vždy stiesnené priestory vlastných pracovných miestností, ale v hojnej miere aj kancelárie ústredných orgánov, pracovne predsedov JRD, riaditeľov ŠM a STS a ich ekonómov, zhromaždenia výskumníkov, odborníkov, praktikov, no i sály sjazdov JRD a katedry vysokých škôl.

Neskoršie, v období akéhosi rozvinutého budovania ústavu, keď sa kolektív rozrastal, pribúdali ďalšie témy a ďalšie pracovné výsledky: rajonizácia poľnohospodárskej výroby, sústava a rozmiestnenie mechanizačných prostriedkov, rentabilita a intenzita výroby, ceny poľnohospodárskych výrobkov, dodávateľsko-odberateľské vzťahy, stanovištné jednotky, riadenie poľnohospodárstva a podnikov, špecializácia, kooperácia, integrácia, sociológia a história a ekonomicko-matematické metódy vo výskume ekonomiky a pri riadení poľnohospodárstva.

Celoštátnymi zmenami v organizácii výskumu ekonomiky poľnohospodárstva (v r. 1951), ako aj postupnými zmenami v obsahu, formách a metódach jeho činnosti dostala sa aj spolupráca medzi jeho českými pracoviskami a slovenským pracoviskom na novú rovinu. Vedecky erudovanejší a početnejší pracovný kolektív VÚZE v Prahe bol schopný od začiatku preberať zodpovednosť za vyriešenie všetkých plánovaných výskumných úloh, zabezpečiť nové a náročné úlohy kvalifikovanými zodpovednými riešiteľmi a poskytovať aj svojmu filiálnemu pracovisku v Bratislave teoretickú a metodickú pomoc najprv pri zbieraní a spracovávaní podkladových materiálov, neskoršie aj pri ich vyhodnocovaní a pri vlastnom riešení výskumných úloh. Vďaka takto organizovanej spolupráci či delbe práce bolo možné potom postupne mu zverovať aj samostatné riešenie výskumných úloh, ktorými sa jednak dopĺňal pohľad na celoštátnu problematiku ekonomiky poľnohospodárstva, jednak sa osobitne objasňovali niektoré špecifické problémy poľnohospodárstva na Slovensku. Bez ohľadu na organizačné začlenenie bratislavského pracoviska výskumu poľnohospodárskej ekonomiky sústreďovalo sa za celé toto najnovšie obdobie — s ohľadom na osobitný charakter tohto výskumného odvetvia — metodické vedenie tohto výskumu v Prahe, vo vedeckých a organizačných centrách poľnohospodárskeho (a dnes už aj potravinárskeho) výskumu.

V súčasnom období všetky výskumné kolektívy ústavu zhromažďujú a analyzujú podkladový, teoretický a faktový materiál, aby v r. 1970, ktorý je plánovaným termínom ukončenia väčšiny jeho súčasne rozpracovaných problémov, odovzdal štátnym a hospodárskym orgánom, poľnohospodárskej praxi i teoretickému frontu ďalšie kvalifikované príspevky pre riešenie významných úloh nášho poľnohospodárstva.

Adekvátne náročným výskumným úlohám dochádzalo postupne k zmenám nielen v kvantitatívnom vybavení ústavu výskumným aparátom, ale aj v jeho kvalitatívnom zložení. V rokoch medzi dvoma svetovými vojnami, v období druhej svetovej vojny a určitý čas po nej robila na ústave malá hŕstka pracovníkov s nižším, resp. s úplným stredoškolským vzdelaním pod vedením vysokoškolsky erudovaného odborníka. Dnes tu pracuje 60 ľudí, z toho 11 kandidátov vied (z toho 4 samostatní vedeckí pracovníci, z ktorých jeden má hodnosť vysokoškolského profesora), 23 inžinierskych pracovníkov a 11 technikov. Ústav, ako školiace pracovisko, vychováva v tomto roku vo vedeckej aspirantúre 7 vlastných pracovníkov a 13 aspirantov z iných pracovísk.

Pravda, nie všetko, čo ústav výskumne vyriešil a čo odporučil realizovať, sa aj uskutočnilo. Nemálo návrhov ostalo nevyužitých pre nezájum alebo nepochopenie kompetentných ľudí na riadiacich miestach, iné sa stali neaktuálne pre obrat v rozhodnutiach príslušných orgánov a boli aj také odporúčania, ktoré boli síce teoreticky fundované, ale na ich úplnú realizáciu nebolo dosť spoločenských prostriedkov. Takýmto, z hľadiska aplikácie výsledkov rušivým momentom, bola aj nie vždy vyhovujúca komplexnosť riešenia tej ktorej výskumnej úlohy, prípadne súboru úloh.

A pretože pri takýchto príležitostiach býva zvykom vyslovovať rôzne želania, nech je teda v našej práci na budúce takýchto a iných rušivých momentov čo najmenej.

SÚHRN

V r. 1919 začala na Slovensku pracovať pobočka Poľnohospodárskeho ústavu účtovnícko-spravovedného Československej republiky, ktorý mal sídlo v Prahe.

Ústav predovšetkým organizoval a kontroloval vedenie účtovných záznamov roľníkov, bilancoval výsledky ich hospodárenia a viedol ich k racionálnemu hospodáreniu. Štát využíval údaje pre potreby štátnej hospodárskej a sociálnej politiky.

Ústav organizoval rad dotazníkových akcií. Viedol v oblasti roľníckych domácností agendu, ktorú u ostatných sociálnych skupín obstarával Štátny úrad štatistický. Vydával cenové zpravodajstvo.

Po rôznych organizačných zmenách sa vytvorila v rámci novej siete vedeckých poľnohospodárskych pracovísk v r. 1951 v Bratislave pobočka pražského Výskumného ústavu zeméľské ekonomiky. Pracovná náplň ústavu bola určovaná prechodom nášho poľnohospodárstva na socialistickú veľkovýrobu. Pracoval tak pre riadiace orgány, ako aj pre JRD a ŠM. Tematický okruh jeho výskumnej činnosti sa sústreďoval predovšetkým na rozbory hospodárskej činnosti, na ekonomickú efektívnosť veľkovýrobných technológií, na plánovanie, organizáciu práce, odmeňovanie, rozdeľovanie výroby a dôchodkov. Neskôr sa v spolupráci s pražským ústavom tematický okruh rozrastal o také témy, ako je rajonizácia poľnohospodárskej výroby, ceny poľnohospodárskych výrobkov, špecializácia poľnohospodárskych podnikov, otázky kooperácie a aplikácia ekonomicko-matematických metód. V ústavu sa začína rozvíjať i výskum sociológie poľnohospodárstva a výskum v oblasti výživy.

V období polstoročného jubilea vzniku je Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy v Bratislave samostatným vedeckovýskumným pracoviskom, podriadeným priamo Československej akadémii poľnohospodárskej.

Došlo dne 21. 10. 1969

Adresa autora:

Dr. Martin O s t r o v s k ý, Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a výživy, Vajanského 13 a, Bratislava

PŘEHLED PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI PRACOVNÍKŮ VÚZE V PRAZE, BRNĚ A BRATISLAVĚ V LETECH 1955—1969

Přehled publikační činnosti pracovníků VÚZE obsahuje výběr jejich prací od roku 1955 v tomto pořadí:

1. samostatné publikace,
2. články ve vědeckých časopisech, zejména v časopisech Zemědělská ekonomika a Sociologie a historie zemědělství,
3. závěrečné zprávy,
4. kandidátské disertační práce,
5. habilitační práce.

V přehledu není uvedena řada důležitých a hodnotných prací, publikovaných v jiných vědeckých časopisech domácích i zahraničních. K jejich uveřejnění nedošlo pro omezení místa, určeného pro tento přehled. Ze stejných důvodů nebyly uveřejněny i dřívější práce pracovníků ústavu.

V přehledu není uvedena většina závěrečných zpráv o vyřešených mimořádných úkolech. Jsou uvedeny pouze ty závěrečné zprávy o mimořádných úkolech, které měly největší význam pro rozvoj našeho poznání a pro hospodářskou praxi a jež jsou naší široké zemědělské veřejnosti známy. To se rovněž týká velkého počtu nejrůznějších studií, které pracovníci ústavu vypracovali pro potřebu ústředních orgánů.

V přehledu nejsou dále uvedeny práce dřívějších pracovníků ústavu, z nichž někteří, např. prof. dr. ing. František Lom, DrSc., patří k předním postavám naší zemědělské ekonomiky. Skutečnost, že práce těchto pracovníků nebyly do přehledu zahrnuty, je důsledkem zásad, které byly pro zpracování přehledu přijaty a které bylo nutno dodržet, neměl-li být přehled příliš obsáhlý. Do přehledu nebyly rovněž pojaty práce pro krajské, okresní nebo místní orgány zemědělské správy nebo národních výborů.

Přehled je tříděn podle autorů, kteří jsou uvedeni v abecedním pořádku bez ohledu na pracoviště v Praze, Brně nebo Bratislavě. Spoluautorství je vyjádřeno buď kapitolou nebo rozsahem stránek, jimiž se spolutautor na publikaci podílí. U článků je spoluautorství uvedeno pod každým spolutorem.

Omlouváme se za ty jednotlivé případy, kdy nedošlo k zařazení některé hodnotné publikace nebo statě do tohoto přehledu. Mohlo se tak stát v těch případech, kdy jednotlivé práce z různých důvodů unikly ústřední evidenci. Redakce bude vděčná za upozornění v tomto směru a je ochotna případné doplňky tohoto přehledu zveřejnit dodatečně.

Jedním z nejzávažnějších výsledků vědeckovýzkumné činnosti VÚZE bylo vypracování návrhu rajonizace zemědělské výroby v ČSSR. Jednotlivé závěrečné zprávy a publikace nebyly do přehledu pojaty, protože jejich vypracování ze zúčastnil velký počet pracovníků. Uvádíme je proto v úvodu jako díla kolektivní:

Návrh rajonizace pšenice, žita, ječmene, ovsa, brambor, cukrovky, jetelovin, hrachu, kukuřice, fazolí, máku, řepky, pohanky, prosa, soji, podzemnice olejné, hrachu a cizrny, vikve jarní, vikve ozimé, trav, lnu, směsek na zelenou píci a siláž, krmných okopanin, čekanky, révy viné, tabáku, lupiny, konopí a rýže, bobů, čočky, siličnatých a léčivých rostlin, čiroků a sudánské trávy, pelušky, chmele, slunečnice, safloru a skočce, hořčice a lničky, kukuřice na zrno, zeleniny, ovoce
Praha - Bratislava, VÚZE, 1955, *závěrečné zprávy*, 37 svazků

Návrh rajonizace skotu, prasat, ovcí, koní, drůbeže
Praha - Bratislava, VÚZE, 1955, *závěrečné zprávy*, 6 svazků

Rajonizace zemědělské výroby v ČSSR (I. díl)
Praha, 1960, SZN, 746 str.

Rajonizace zemědělské výroby v ČSSR (II. díl)
Praha, 1963, SZN, 362 str.

ABRAHÁMOVÁ V.

Možnosti použití matematických metod při tvorbě cenové soustavy v zemědělství
Zem. ekonomika, 1967, č. 1, str. 61-68
Analýza duálních hodnot jako vychodisko hodnocení výhodnosti cen zemědělských výrobků

Zem. ekonomika, 1969, č. 1, str. 9-18

APELTAUER M.

Organizace práce a odměňování v živočišné výrobě — chov drůbeže
Brno, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva*
Ú 61.03 c, 137 str.

BARTOŠ M.

K otázkám odplát za práci STS v JRD
Zem. ekonomika, 1957, č. 2, str. 89-112

Získavanie a preverovanie podkladov pre správne plánovanie strojových a traktorových staníc

Bratislava, VÚPE, 1955 *závěrečná zpráva*
35.02.01

Vplyv rôzneho spôsobu úplat na vzťahy medzi STS a JRD

(Bartoš M., Martaus J., Marko A.)

Bratislava, VÚPE, 1956, *závěrečná zpráva*
35.01.06, 89 str.

Vplyv zapracovanosti traktoristov na výkony, spotrebu pohonných hmôt a vlastné náklady STS

(Marko A., Martaus J., Bartoš M.)

Bratislava, VÚPE, 1956, *závěrečná zpráva*
35.03.02, 72 str.

BEŇA A.

Ekonomické zhodnotenie nákladov a dosiahnutých výsledkov pri hniezdovej a normálnej sejbe kukurice
Bratislava, VÚPE, 1956, *závěrečná zpráva*
34.07.00, 89 str.

BEZVODA F.

Zjišťování intenzity zemědělské výroby

(Kubát F., Bezvoda F., Škodová J.)

Praha, 1962, SZN

Zjišťování ek. efektivity hnojiv

Praha, 1964, *Metodiky ÚVTI*

Rozvoj chemizace rostlinné výroby

Praha, 1965, *Soc. akademie*, 22 str.

Zjišťování a hodnocení ekonomického efektu hnojení

(Bezvoda F., Štěpán M.)

Praha, 1968, vyd. *Institut pro vzdělávání pracovníků v zemědělství*

Některé principy uplatňování chozrasčotu v JZD 25. únor

Zem. ekonomika, 1961, č. 2, str. 129-150

Vývoj efektivity čs. zemědělství a perspektivy jejího dalšího rozvoje

Zem. ekonomika, 1962, č. 6, str. 477-495
Vliv hnojení na intenzifikaci rostlinné výroby

Zem. ekonomika, 1965, č. 1, str. 1-14

Vztah mezi hrubou rostlinnou produkcí a několika základními výrobními činiteli v okrese

(Rastokin P., Bezvoda F., Dolejší S.)

Zem. ekonomika, 1966, č. 10, str. 619-624

Vztah mezi hrubou rostlinnou produkcí (HRP) a dávkami průmyslových hnojiv v provozních podmínkách socialistických zemědělských podniků

(Raskotin P., Bezvoda F., Dolejší S.)

Zem. ekonomika, 1968, č. 7-8, str. 451-458

Vyhodnocení a studium účinnosti hlavních produkčních faktorů v rostlinné výrobě

Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva*
A-1-29-5/4, 155 str.

BOSÁK D.

Ekonomika velkovýrobní technologie v živočišné výrobě

(Čížek K., Bosák L., Papež L.)

Praha, 1964, SZN, str. 221

Účelná organizace práce podmínkou uplatnění socialistické metody řízení státních statků

Zem. ekonomika, 1961, č. 7, str. 567-578

Zvýšení účinnosti chozrasčotu pro docílení rentability v hospodaření státních statků

(Hrubý J., Bosák D., Nevoránek Z.)

Praha, VÚZE, 1960, *závěrečná zpráva*
62.05 b, 280 str.

BÖSE A.

Příspěvek k otázce efektivity použití bezvodého amoniaku k hnojení zemědělských plodin — dílčí studie

Zem. ekonomika, 1958, č. 8, str. 603-614

Výzkum a ekonomický rozbor hlavních ukazatelů provozu a hospodaření většího počtu STS za rok 1956

(Sklenář L., Malý O., Böse A.)

Praha, VÚZE, 1957, *závěrečná zpráva*, S 63.01, 200 str.

Rozmístění hlavních druhů závěsného nářadí a některých speciálních strojů z hlediska rajonizace zemědělské výroby (Holek F., Böse A., Slenář M.)

Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva*
65.01 b, 103 str.

Ekonomika letecko-chemické činnosti v zemědělství a návrh rozvoje do r. 1970 (Malý O., Böse A.)

Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva*
302-3-1-1, 116 str.

BRABEC F.

Metodika racionální organizace pracovních procesů při sklizni kukuřice na zrno
 Praha, 1966, *Metodiky ÚVTI*
 Metodika racionální organizace pracovních procesů při sklizni obilnin
 Praha, 1966, *Metodiky ÚVTI*

BRYCHTA J.

Zhodnocení některých dosavadních způsobů řízení a územní organizace státních statků a jejich vliv na vlastní náklady
 Brno, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva XII 54.1 c*, 91 str.

BRUTHANS J.

Vliv agrotechniky na ha výnosy cukrovky a produktivitu práce
 Praha, 1955, *Sborník ČSAZV*
 Tabulky norem celoroční a měsíční potřeby práce pro jednotlivé plodiny v JZD
 Praha, 1956, *SZN*, str. 170
 Stanovení potřeby práce v CVP pomocí tabulek VÚZE
 Praha, 1956, *Sborník ČSAZV*
 Tabulky norem potřeby celoroční a měsíční práce v JRD pro jednotlivé plodiny
 Bratislava, 1957, *SVPL*, 500 str.
 Metodika výpočtu vlastních nákladů v JZD
 (Bruthans J., Šimků F.)
 Praha, 1957, *Vědecké práce VÚZE*
 Metodika zjednodušeného výpočtu vlastních nákladů v JZD
 Praha, 1958, *Zem. aktuality* č. 37
 Zjednodušený výpočet vlastních nákladů v JZD
 (Bruthans J., Šimků F.)
 Praha, 1960, *Zem. aktuality* č. 50
 Zjednodušený výpočet potřeby pracovních sil v JZD
 Praha, 1960, *SZN*
 Sezónnost potřeby práce a celoroční využití pracovníků v zemědělství
 Praha, 1962, *SNPL*, 159 str.
 Využití vlastních nákladů v JRD
 (Bruthans J., Šebesta M.)
 Bratislava, 1964, *SVPL*, 169 str.
 Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektivnosti vynaložené živé práce v JZD za rok 1965
 (Bruthans J. a kol.)
 Praha, 1966, *Inf. publikace VÚZE*, č. 1, 259 str.
 Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektivnosti vynaložené živé práce v JZD za rok 1966
 (Bruthans J. a kol.)

Praha, *Inf. publikace VÚZE* č. 5, 270 str.
 Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektivnosti vynaložené živé práce v JZD za rok 1967
 (Bruthans J. a kol.)
 Praha, 1968, *Inf. publikace VÚZE* č. 7, 294 str.
 Tabulky norem celoroční a měsíční potřeby práce v hodinách na 1 ha jednotlivých plodin
 Bratislava, 1968, *SVPL*, 481 str.
 Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektivnosti vynaložené živé práce v JZD za rok 1968
 Praha, 1969 *Inf. publikace VÚEZVZ* č. 8, 213 str.
 Vliv agrotechniky na výnos cukrovky
Zem. ekonomika, 1955, č. 1, str. 1-16
 Stanovení potřeby práce v CVP pomocí tabulek VÚZE
Zem. ekonomika, 1956, č. 3, str. 169-170
 Využití prvotní evidence pro sledování vlastních nákladů v JZD
Zem. ekonomika, 1960, č. 9-10, str. 775-784
 Vývoj hospodářství a efektivnost živé práce
Zem. ekonomika, 1961, č. 5, str. 365-378
 Rozbor krmivové základny a její využití
Zem. ekonomika, 1961, č. 6, str. 461-484
 Vliv pracovních sil, jejich věkové struktury a kvalifikace na další rozvoj zemědělské výroby
Zem. ekonomika, 1963, č. 2, str. 89-100
 Pracovní účast osob činných v JZD
Zem. ekonomika, 1963, č. 7, str. 375-390
 Zjišťování produktivity práce naturální a časovou metodou
Zem. ekonomika, 1966, č. 2, str. 91-103
 Ekonomika výroby mléka
Zem. ekonomika, 1967, č. 4, str. 193-206
 Výsledky a využití korelační a regresní analýzy pěstování pšenice pro odhady jednicových vlastních nákladů
 (Bruthans J., Novák J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 5, str. 311-322
 Použití korelační a regresní analýzy pro ekonomický rozbor pěstování brambor
 (Bruthans J., Hustopecký J., Novák J.)
Zem. ekonomika, 1969, č. 4, str. 201-210
 Výsledky výzkumu vlastních nákladů rostlinných a živočišných výrobků v 30 JZD za rok 1954 a jejich rozbor
 Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva 33.06.00*, 232 str.
 Normy potřeby práce v JZD na 1 ha plodiny
 Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva 33.05.00*, 72 str.
 Doplnění, zpřesnění a zdokonalení norem potřeby práce v rostlinné výrobě se zře-

telem k novým způsobům pěstování a komplexní mechanizaci v zemědělství
Praha, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* S 66 01 145 str.

Výzkum pracovní účasti trvale činných a pomáhajících v zemědělské výrobě
Praha - Bratislava, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* S XV 4.2.4 a, 89 str.

Vlastné náklady a cesty ich znižovania. — Základné ukazovatele pre rozbor produktivity spoločenskej práce a efektívnosti vynaloženej živej práce v JRD
(Bruthans J., Šebesta M.)

Praha - Bratislava, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* S XV 4. 5. 2 a, 90 str.

Jednotné zjišťování úrovně produktivity práce v zemědělství socialistických států
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* — mimořádků, 55 str.

Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektívnosti vynaložené živé práce v JZD za rok 1963
(Bruthans J., Šebesta M.)

Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* 302.3/1 f), 159 str.

Rozbor produktivity společenské práce a výsledky hospodaření JZD na základě zjištěných vlastních nákladů na rok 1964 a vývoj od roku 1962

(Bruthans J., Šebesta M.)
Praha - Bratislava, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302.-3/1.03, 137 str.

Ekonomika výroby brambor, cukrovky, pšenice a ječmene

(Bruthans J., Naď V.)
Praha - Bratislava, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-11/1, 124 str.

Zevšeobecňování základních ukazatelů vybraného souboru na všechna ZJD a metodické otázky zjišťování vlastních nákladů v nové soustavě řízení
(Bruthans J., Naď V.)

Praha - Bratislava, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-11/1, 113 str.

ČALKOVSKÝ S.

Jak přední traktoristé zvyšují výkony a snižují náklady

Praha, 1956, *SZN*, 260 str.

Jarní práce

Praha, 1957, *SZN*, 87 str.

Polní zelinářství

(Čalkovský S., Pospíšil K.)

Praha, 1958, *SZN*

Organizace a provoz traktorových brigád
Praha, 1958, *SZN*, 538 str.

Metodika normování mechanizovaných polních prací

Praha, 1963, *Metodiky ÚVTI*

Tvorba miestnych noriem pre mechanizované poľné práce v JRD

Bratislava, 1964, *SVPL*

Tvorba miestnych noriem pro mechanizované poľné práce v JZD

Praha, 1964, *SZN*, 191 str.

Pracnost pěstování a sklizně polních plodin

Praha, 1967, *SZN*, 293 str.

Studium a tvorba noriem pracnosti hlavních polních plodin

Bratislava, 1968, sborník, *Slovenský komitét pro vědecké řízení*

Ekonomické hodnocení práce předních a průměrných traktoristů

Zem. ekonomika, 1956, č. 2, str. 89-132

Ekonomický rozbor činnosti předních kombajnérů v letech 1952-1955

Zem. ekonomika, 1956, č. 6, str. 389-410

Ekonomické zhodnocení mechanizačních prostředků v kravinách

Zem. ekonomika, 1961, č. 1, str. 59-72

Jednoduchá metodika stanovení a prověření technických noriem výkonu mechanizovaných polních prací

Zem. ekonomika, 1961, č. 7, str. 547-566

Pracovní proces v rostlinné výrobě, prvky jeho organizace a metody studia

Zem. ekonomika, 1964, č. 10, str. 595-598

Obecné zásady organizace pracovních procesů v polní výrobě

Zem. ekonomika, 1964, č. 10, str. 599-612

Pracnost a normy pracnosti v rostlinné výrobě v systému vnitropodnikového řízení

Zem. ekonomika, 1967, č. 9, str. 577-590

Správná organizace traktorové brigády na základě podrobného rozboru její činnosti a její vliv na výrobu v JZD

Brno, VÚZE, 1956, *závěrečná zpráva* 33.03.06, 536 str.

Studium efektívnosti různého mechanizačního vybavení stájí pro dojnice

Brno, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 69.03, 164 str.

Metodika stanovení obtížnostních skupin pozemků a metodika prověření stávajících noriem mechanizovaných prací

Brno, VÚZE, 1960, *závěrečná zpráva* 66-c, 231 str.

Příprava na sledování a ekonomické vyhodnocení provozu komplexně budovaných zemědělských závodů — objekt Polná, objekt Hněvanov, objekt Prostějov

Brno, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* Ú 69.07, 348 str.

Sledování a ekonomické vyhodnocení provozu komplexně budovaných zemědělských závodů — objekt Polná, objekt Hněvanov, objekt Prostějov

Brno, VÚZE, 1962, *závěrečná zpráva* Ú 69.17, 373 str.

Racionální organizace pracovních procesů při pěstování obilnin, okopanin a píce

Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV 4.2.2, 85 str.

Výzkum tvorby norem pracovních a ekonomické zhodnocení úrovně pracovního procesu u velkovýrobních technologií v rostlinné výrobě v různých výrobních podmínkách

Praha, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/5 -01, 104 str.

Potřeba práce a počtu pracovníků dělnických povolání v zemědělství podle kvalifikace

1969, VÚEZVŽ, *závěrečná zpráva* X-4-5/1, 304 str.

Metodika prověření a stanovení technických výkonných norem mechanizovaných polních prací

Brno, 1962, *kandidátská disertační práce*, 405 str.

Teorie a praxe racionální organizace mobilních operací a pracovních linek v polní výrobě

Brno, 1965, *habilitační práce*, 217 str.

ČERNÍN R.

Výroba v osobních doplňkových hospodářstvích členů JZD
(Černín R., Svoboda K.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 6, str. 435-450

Vývoj výroby v osobních doplňkových hospodářstvích členů JZD

Zem. ekonomika, 1957, č. 1, str. 19-40

O pracovní účasti družstevníků rodiny ve společném a v osobním doplňkovém hospodářství

Zem. ekonomika, 1964, č. 3, str. 217-230

Rozbor výsledků dosahovaných v různých formách doplňkových hospodářství

Zem. ekonomika, 1966, č. 7, str. 447-455

Průzkum osobních doplňkových hospodářství členů JZD za rok 1954

Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva* 105 str.

Výzkum ekonomiky osobních doplňkových hospodářství družstevníků z hlediska přechodu na bezzáhumenkovou hospodaření družstev za rok 1960

(Černín R., Heriban V.)

Praha - Bratislava, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV-4.4.14, 97 str.

Výzkum osobních doplňkových hospodářství členů JZD z hlediska postupného přechodu na bezzáhumenkovou hospodářství JZD

(Piskáček V., Černín R.)

Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* XV-4.4.14, 73 str.

ČIHÁKOVÁ K.

Rozdíly ve společenské spotřebě obyvatelstva mezi hlavními skupinami domácností

Sociologie a historie zemědělství, 1966, č. 2, str. 85-99

Vývojové tendence sociální skupiny „jakžto ekonomické kategorie

Sociologie a historie zemědělství, 1967, č. 2, str. 79-91

Vývoj kovozezemědělského problému

Zem. ekonomika, 1968, č. 7-8, str. 459-470

Sociologické a ekonomické problémy kovozezemědělců

Praha, VÚZE, 1968, *závěrečná zpráva* X-5-1/4, 188 str.

ČÍZEK K.

Výzkum a rozbor hospodaření státních statků za rok 1952 (české kraje)

Praha, 1955, *vědecké práce VÚZE*

Abeceda pěstování silážní kukuřice kap. Uvažujeme s tužkou v ruce, 14 str.

(spoluautor)

Praha 1961, *SZN*, 294 str.

Zjišťování efektivnosti výroby vlastních krmiv v socialistických zem. závodech

(Čížek K., Mašek J.)

Praha 1961, *Metodiky ÚVTI*

Efektivnost výroby hlavních druhů statkových krmiv

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Praha, 1961, *SZN*, 175 str.

Krmivová základna kap. Některé způsoby ekonomického

hodnocení složek krmivové základny

Praha, 1963, *SZN*, 776 str.

Ekonomika chovu nosnic na hluboké podestýlce a v klecích

(Čížek K., Mašek J.)

Praha, 1963, *Metodiky ÚVTI*

Ekonomika velkovýrobních technologií v živočišné výrobě

(Čížek K., Bosák D., Papež L.)

Praha, 1964, *SZN*, 221 str.

Ekonomika výroby statkových krmiv

(Čížek G., Mašek J.)

Praha, 1969, *Metodiky ÚVTI*

Poznatky o pracovních poměrech, bytových kulturních a společenských podmínkách na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 129-140

Vliv mechanizace prací v živočišné výrobě na užítkovost hospodářského zvířectva

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Studie o vybavení a využití mechanické a tažné síly na státních statcích (Cízek K., Mašek J., Slabý M.)
Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 29-48
 Některé poznatky o krmivové základně na státních statcích
Zem. ekonomika, 1955, č. 3, str. 175-180
 (Cízek K., Mašek J., Slabý M.)
Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 1-14
 Výzkum a ekonomický rozbor hospodaření státních statků v horských a podhorských oblastech
Zem. ekonomika, 1958, č. 4, str. 181-250
 Ekonomické hodnocení statkových krmiv
Zem. ekonomika, 1959, č. 2, str. 115-132
 Ekonomická efektivnost pěstování hlavních druhů krmných plodin
Zem. ekonomika, 1960, č. 1, str. 1-30
 Některé dosavadní zkušenosti s uplatněním velkovýrobní technologie v chovu nosnic v klecích
Zem. ekonomika, 1961, č. 12, str. 897-918
 Organizace práce v nové velkovýrobní technologii v chovu nosnic
Zem. ekonomika, 1963, č. 3, str. 133-146
 Faktory působící na vlastní náklady vajec v nové velkovýrobní technologii (Cízek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1962, č. 8, str. 591-606
 Ekonomika velkovýrobních forem výroby vajec
 (Cízek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1964, č. 3, str. 205-216
 Posuzování výhodnosti chovu jednotlivých druhů jatečných zvířat z celospolečenského hlediska
Zem. ekonomika, 1966, č. 3, str. 195-206
 Ekonomika výroba statkových krmiv
 (Cízek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 6, str. 363-374
 Vliv hlavních činitelů na vlastní náklady a výrobu mléka
 (Cízek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 11-12, str. 615 až 626
 Ekonomické zhodnocení nákladů a dosažených výsledků při čtvercové hnízdové výsadbě brambor
 Praha, VÚZE, 1956, *závěrečná zpráva* 33.13.00, 38 str.
 Výzkum a ekonomický rozbor hospodaření státních statků v horských a podhorských oblastech
 Praha, VÚZE, 1957, *závěrečná zpráva*, 33.02.01, 252 str.
 Ekonomická efektivnost výroby vlastních krmiv na státních statcích z hlediska snižování vlastních nákladů
 (Cízek K., Mašek J., Slabý M.)
 Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 62.02, 276 str.

Výzkum nejvhodnější organizace a ekonomické efektivnosti velkovýrobních technologií v chovu nosnic
 (Cízek K., Mašek J.)
 Praha, VÚZE, 1962, *závěrečná zpráva* S XV 4.2.2 c, 249 str.
 Jatečná výtěžnost, podíl jedlých částí s množstvím živin u hlavních druhů hospodářského zvířectva a relace ve vlastních nákladech těchto ukazatelů
 Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/1-01, 100 str.
 Vliv hlavních činitelů na vlastní náklady a výrobu mléka se zaměřením na vlastní statková krmiva
 Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-1/1, 156 str.
 Služby pro zemědělské podniky u hlavních druhů mechanizovaných polních prací
 Praha, VÚEZVŽ, 1969, *závěrečná zpráva* X-4-10/8 c, 137 str.

DOLEJŠÍ S.

Vztah mezi hrubou rostlinnou produkcí a několika základními výrobními činiteli v okrese
 (Rastokin P., Bezvoda F., Dolejší S.)
Zem. ekonomika, 1966, č. 10, str. 619-624
 Vztah mezi rostlinnou produkcí (HRP) a dávkami průmyslových hnojiv v provozních podmínkách socialistických zemědělských podniků
 (Rastokin P., Bezvoda F., Dolejší S.)
Zem. ekonomika 1968, č. 7-8, str. 451-458
 Ukazatelé hospodaření vybraných JZD za rok 1960
 Praha, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* Ů - 1/1961, 28 str.

DRÁBOVÁ L.

Postavení zemědělské ženy - vliv JZD na její práci a život
Zem. ekonomika, 1960, č. 3, str. 213-230
 Vyrovnání postavení venkovské a městské ženy
Zem. ekonomika, 1963, č. 12, str. 711-720
 Anketa o sezónnosti práce zemědělských žen v rostlinné výrobě JZD
Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 2, str. 51-62

DUŠEK B.

Organizace práce a odměňování v živočišné výrobě (chov prasat)
 Brno, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* 61.03, 101 str.

DUŠEK J.

Ekonomické hodnocení přírodních stanovišť v ČSSR

(Dušek J., Korbini J., Klečka M.)

Praha - Bratislava, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/3-06, 240 str.

Příspěvek k otázkám ekonomiky a plánování produkce zeleniny v kraji

Praha, 1963, *kandidátská disertační práce*

EREMIÁŠ V.

Dodavatelsko-odběratelské vztahy a rozvoj služeb ve zdokonalené soustavě řízení zemědělství

(Eremiáš V., Kubát F. a kol.)

Praha, 1966, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení* č. 6, 93 str.

Hlavní zásady plánovitěho řízení zemědělství

(Krilek a kol.)

Praha, 1966, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení* č. 1, 90 str.

Ceny a odvody ve zdokonalené soustavě plánovitěho řízení zemědělství

(Krilek a kol.)

Praha, 1966, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení* č. 2, 88 str.

Podniková a osobní hmotná zainteresovanost ve zdokonalené soustavě plánovitěho řízení zemědělství

(Krilek a kol.)

Praha, 1966, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení* č. 3, 80 str.

Plánování rozvoje zemědělství ve zdokonalené soustavě řízení

(Krilek a kol.)

Praha, 1966, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení* č. 4, 80 str.

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl I.

kap. Zásady zdokonalené soustavy řízení zemědělství

(Eremiáš V., Sobotka L.)

Praha, 1967, *Socialistická akademie a MZVŽ*

Integrace mezi zemědělstvím a průmyslem

(Čakajda, Eremiáš, Janovic, Prouza)

Praha, 1967, *SZN, ed. Za vyšší úroveň řízení zemědělství*, č. 9, 71 str.

Zemědělsko - potravinářský komplex

(Čakajda, Eremiáš, Janovic, Prouza)

Praha, 1967, *SZN, ed. Za vyšší úroveň plánovitěho řízení*, č. 10, 79 str.

Koncepce otevřeného zemědělského podniku

(Eremiáš, Prouza, Václavů)

Praha, 1968, *SZN, ed. Za vyšší úroveň řízení zemědělství*, č. 11, 77 str.

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby

(Janovic a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*, 323 str.

Plánování rozvoje zemědělské výroby

Zem. ekonomika, 1966, č. 4, str. 219-230

Formy socialistického vlastnictví v zemědělství a jejich perspektivy

(Sobotka L., Eremiáš V.)

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 537-544

Vykonávání podnikatelských funkcí

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 545 až 548

Plánování rozvoje zemědělské výroby v zdokonalené soustavě řízení

Praha, 1966, *kandidátská disertační práce*, 89 str.

FOLTÍN B.

Vzorový plán uskutočňovania jarných poľných prác

(Foltín B., Korbini J.)

Bratislava, 1961, *vydavateľstvo ÚV KSS*

Otázky špecializácie živočíšnej výroby v socialistických poľnohospodárskych podnikoch

(Haršányi P., Foltín B.)

Bratislava, 1962, *SVPL*, str. 65

Sociálna pozícia a hmotná zainteresovanosť v JRD

Sborník z medzinárodného sympózia o vedeckej organizácii práce v poľnohospodarstve.

Bratislava, 1968, *SVPL*

Objektívne podmienky výrobnej aktivity pracovných skupín v JRD

Sociologie a historie zemědělství, 1968, č. 1, str. 23-30

Sústava inštitucionalizovaných noriem, komunikácií a integračné postoje pracovných skupín v JRD

Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 1, str. 53-60

Štúdium najúčelnejších foriem riadenia a organizácie hospodárenia vo veľkých JRD

Bratislava, VÚPE, 1963, *závěrečná zpráva* Ú 61.13, 106 str.

Štúdium najúčelnejších foriem riadenia a organizácie hospodárenia vo veľkých JRD

Bratislava, VÚPE, 1965, *závěrečná zpráva* Ú-61.13, 205 str.

FORMÁNEK B.

Ekonomika zemědělství ČSSR, díl II.

kap. Nové způsoby odměňování

Praha, 1961, *SNPL*

Peněžní odměna v JZD
(Kofátek J., Formánek B., Kurský L.)
Praha, 1961, SNPL, str. 279
Financování a úvěrování JZD
Praha, 1963, SZN, 264 str.
Pevná odměna za práci v JZD
Praha, 1964, Metodiky ÚVTI
JZD s vyšší úrovní hospodaření
Praha, 1964, Metodiky ÚVTI
Přidružená výroba v JZD
(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, 1967, Metodiky ÚVTI
Formy kombinace zemědělské a průmyslové výroby
(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, 1968, Studijní informace ÚVTI
Budování společných družstevních podniků
(Formánek B., Hrubý J.)
Praha, 1968, Metodiky ÚVTI

Předpoklady pro zavedení nového způsobu odměňování
Zem. ekonomika, 1960, č. 7, str. 569-584
Vliv financí a úvěru při zajišťování úkolů JZD a perspektivy v třetí pětiletce
Zem. ekonomika, 1962, č. 3, str. 221-234
Vyrovnání rozdílů mezi průmyslem a zemědělstvím v odměňování práce
(Formánek B., Schimmerling H.)
Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 761 až 768
Integrace zemědělské výroby
(Formánek B., Šesták M.)
Zem. ekonomika, 1967, č. 4, str. 179-192
Vliv společných družstevních podniků na rozvoj zemědělské výroby
(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 11-12, str. 605 až 614

Výzkum vlivu peněžní odměny za práci na rozvoj hospodaření JZD
Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* S XV — 4.4.3, 94 str.
Vliv vertikální integrace v zemědělství kapitalistických států
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/1 — 04
Možnost budování zemědělsko-průmyslových kombinátů
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/1-04, 118 str.
Řešení sezónnosti práce v zemědělství provozováním pomocné a přidružené výroby
(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-5/6, 175 str.
Společné zemědělské podniky
Praha, VÚZE, 1968, *závěrečná zpráva* X-4-5/6, 156 str.

Finance a úvěr JZD
Praha, VÚZE, 1962, *kandidátská disertační práce*

GEJMOVSKÝ V.

Ekonomický priezrkum, rozbor a rozmiestnenie poľnohospodárskej výroby JRD
(Gejmovský V., Piskáček V., Stárek V.)
Bratislava, 1959, SVPL 330 str.

Perspektívne plány JRD

Zem. ekonomika, 1958, č. 11, str. 787-816

Zdokonalovanie metodiky zostavovania výhľadových plánov JRD vyšších typov ako významného prostriedku ich hospodárskeho rozvoja
Bratislava, VÚPE, 1955, *závěrečná zpráva* 87 str.

Metodika zostavovania výhľadových plánov JRD vyšších typov
Bratislava, VÚPE, 1957, *závěrečná zpráva* 61.06, 237 str.

Stanovenie jestvujúceho výrobného zamerania v rámci okresu Trnava
(Gejmovský V., Haršányi P.)
Bratislava, VÚPE, 1957, *závěrečná zpráva*, 270 str.

GRZNÁROVÁ I.

K aplikácii exaktných metód pri plánovaní hektárových úrod
(Grznárová I., Grznár M.)
Zem. ekonomika, 1966, č. 9, str. 583-590

Zostavovanie ekonomicko-matematických modelov a ich metodík z oblasti vnútro podnikovej ekonomiky
(Kubaš P., Puchlý Š., Grznárová I.)
Bratislava, VÚPE, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/6-03/2, 131 str.
Metodické problémy výpočtu optimálnej štruktúry a veľkosti strojnotraktorového parku
Bratislava, VÚPE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-6/2 c, 47 str.

HACH V.

Metodika výzkumu problematiky spoločenského a kultúrneho života pri prechodu vesnice k vyšším formám socialistické veľkovýroby
(Hach V., Trnka M.)
Praha, 1962, *knižnice PSK*

K výstavbě socialistické vesnice v ČSSR
(Hach V., Trnka M.)
Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 769 až 776

Rozvoj kulturně technické úrovně pracujících v JZD
Zem. ekonomika 1963, č. 12, str. 675-684

Problematika společenského a kulturního života při přechodu čs. vesnice k vyšším formám socialistické zemědělské výroby (Hach V., Trnka M., Škotta L.)
Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV 5.9. a/1, 61 str.

K některým problémům zvyšování technické a kulturní úrovně pracujících na vesnici ve vztahu k rozvoji ekonomiky JZD

Praha, VÚZE, 1965, *kandidátská disertační práce*, 159 str.

HAMERNÍK F.

Rajonizace zemědělské výroby v ČSR
Praha, 1957, *vědecké práce VÚZE*

Základy metodiky vymezení komplexních výrobních oblastí v zemědělství
Zem. ekonomika, 1959, č. 2, str. 101-106

HARŠÁNYI P.

Otázky specializácie živočišnej výroby v socialistických poľnohospodárskych podnikoch

(Haršányi P., Foltín B.)

Bratislava, 1962, *SVPL*, 65 str.

Stanovenie jestvujúceho výrobného zamerania v rámci okresu Trnava

(Gejmovský V., Haršányi P.)

Bratislava, VÚPE, 1957, *závěrečná zpráva*, 270 str.

Štúdium najúčelnejších foriem riadenia a organizácie hospodárenia vo veľkých JRD

(Foltín B., Haršányi P.)

Bratislava, VÚPE, 1963, *závěrečná zpráva* Ú 61.13, 106 str.

HAVAŠ T.

Ekonomické zhodnocení současné mzdové politiky a jejího vlivu na hospodaření státních statků — živočišná výroba
Praha, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* 62.01, 173 str.

HAVLÍČEK Jaromír

Doprava v JZD

(Kubát F., Horníček J., Havlíček J.)

Praha, 1958, *SZN*, 154 str.

Rozbor některých otázek ekonomiky a organizace STS s pomocí metody třídění
Zem. ekonomika, 1957, č. 1, str. 67-88

O některých otázkách při výzkumu předpokladů zavedení podnikového chzrasčotu v STS
Zem. ekonomika, 1958, č. 5, str. 317-334

Rozbor podmínek postupného přechodu STS na chzrasčot

(Havlíček J., Urbánek L.)

Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 63.02, 102 str.

HAVLÍČEK Josef

Průmyslové metody organizace práce v zemědělství Středočeského kraje

Praha, 1964, *SZN*, 142 str.

Přímé řízení ve sloučených JZD Středočeského kraje

Praha, 1964, *SZN*, 106 str.

Některé otázky efektivnosti čs. zahraničního obchodu zemědělskými výrobky
Zem. ekonomika, 1967, č. 3, str. 115-126

Výzkum nejvhodnější organizace práce a řízení ve sloučených JZD

Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* — XV 4.3.2 b, 104 str.

Formy organizace práce a řízení ve sloučených družstvech při zavádění velkovýrobních forem hospodaření

Praha, 1965, *kandidátská disertační práce*, 376 str.

HERIBÁN V.

Vývoj některých hlavních ukazovatelů osobných doplnkových hospodárstiev členov JRD

Bratislava, 1961, *Vědecké práce VÚPE*, vyd. SAV, 17 str.

Výskum ekonomiky jednotlivo hospodáriacich roľníkov

Bratislava, VÚPE, 1957, *závěrečná zpráva* 33.04.01, 71 str.

HÍRŠ J.

K některým otázkám sledování vztahů mezi výší hektarových výnosů a využitím hnojiv (str. 445-457)

Praha, 1965, *sborník PEF VŠZ*

Sestavení plánu sezónních prací pomocí metod analýzy kritické cesty

(Kundrát J., Hírš J., Jirsa J.)

Praha, 1966, *Metodiky ÚVTI*

Použití metod síťového plánování (analýzy kritické cesty) v zemědělství

Praha, 1966, *Soc. akademie*, studijní materiály (spoluautor)

Otnositel'no některých voprosov prime-nenija „metodov analiza kritičeskogo puti“ v sel'skom chozjaistve

(Kundrát J., Hírš J.)

Moskva, 1967, *sborník*, str. 329-365

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl II.

kap. K některým problémům a možnos-tem použití matematických metod v zemědělských podnicích

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVŽ*
 Informativní metodika automatizovaného výpočtu vývoje stáda skotu a plánu výroby masa a mléka
 Praha, 1967, *Informační publikace VÚZE* č. 3
 Automatizovaný výpočet vývoje stáda skotu a výroby masa a mléka
 Praha, 1967, *Informační publikace VÚZE* č. 4
 Netzplantechnik und ihre Anwendung in der sozialistischen Landwirtschaft (Papesch J., Hirš J.)
 Lipsko, 1968, *Landwirtschaftsausstellung*, 108 str.
 Organizace a technika vnitropodnikového plánování v JZD (Sazima V., Hirš J.)
 Praha, 1968, *SZN*, 240 str.
 Výpočet obratu stáda prasat na samočinném počítači
 díl I. — Základní model
 díl II. — Zdokonalené modely (Hirš J., Helebrant J.)
 Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*
 Automatické sestavení návrhu plánu sezónních prací na samočinném počítači
 Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*
 Metodika automatizovaného výpočtu obratu stáda skotu a plánu výroby masa a mléka
 Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva X-4-6/2*, 50 str.
 Metoda modelování vývoje dynamických systémů a možnosti jejího použití v zemědělství
 Praha, 1969, *kandidátská disertační práce*, 170 str.

HOLEK F.
 Rozmístění strojního a traktorového parku STS v ČR
 Praha, 1957, *vědecké práce VÚZE*
 Mechanizace zemědělství
 Praha, 1961, *Ústav doškolování MZLVH*, učební texty
 Příspěvek k otázce plánování potřeby traktorového parku STS
Zem. ekonomika, 1955, č. 3, str. 223-240
 Návrh na vyčíslení potřeby mechanizace ve sloučených JZD
Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 229-238
 Získávání a zpracování ekonomických údajů o využití a hospodárnosti kolových a pásových traktorů v různých zónách ČR za rok 1954
 Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva* 35.04.00, 125 str.
 Rozmístění kolových a pásových traktorů z hlediska rajonizace zemědělské výroby

Praha, VÚZE, 1957, *závěrečná zpráva* 35 02 00, 87 str.

Rozmístění hlavních druhů závěsného nářadí a některých speciálních strojů z hlediska rajonizace zemědělské výroby (Holec F., Böse A., Sklenář L.)

Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 65 01 b, 103 str.

HORÁKOVÁ E.

Sociologická analýza pracovní situace
 Praha, 1968, *Ústředí zem. a potr. výzkumu — ÚVTI*, 84 str.

Sociologická analýza zemědělského výrobního družstva

Praha, 1969, *Institut pro vzdělávání pracovníků v zemědělství a výživě*, 256 str.

Sociologické otázky pracovních skupin v zemědělských družstvech

Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 1, str. 3-22

K sociologické analýze zemědělského podniku: vedoucí pracovníci — sociální role — formální struktura

Sociologie a historie zemědělství 1967, č. 1, str. 45-56

Rozbor formálních struktur v sociologii zemědělského podniku

Sociologie a historie zemědělství, 1968, č. 1, str. 11-22

Dráha („kariéra“) vedoucích pracovníků v zemědělském družstvu

Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 1, str. 21-32

Pracovní interakce ve sborech vedoucích pracovníků v zemědělských družstvech

Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 2, str. 105-114

Dva výzkumy problematiky zemědělské mládeže a jejich srovnání

Zem. ekonomika, 1960, č. 3, str. 193-212

Některé sociologické aspekty brigád socialistické práce v zem. družstvech

Zem. ekonomika, 1963, č. 12, str. 685-702

HORNIECKÝ J.

Doprava v JZD

(Kubát F., Horniecký J., Havlíček J.)
 Praha, 1958, *SZN*, 154 str.

Organizace práce a řízení ve sloučených JZD

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 239-246

Ke správnému určení hospodářských obvodů sloučených družstev

(Horniecký J., Kunc J.)
Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 213-216

Další rozvoj mezidružstevních vztahů a vzájemné spolupráce

(Horniecký J., Stárek V.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 253-258

Vybavenost modelů zemědělských podniků a specializovaných výrobních jednotek pracovními silami a jejich využití (Horniecký J., Ruta J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 373-382

K současným problémům rozvoje společenské dělby práce v zemědělsko-průmyslovém komplexu

Praha, VÚZE, 1967, *kandidátská disertační práce*, 162 str.

HORVÁTH E.

Velkovýrobné formy organizácie práce a odmeňovania v chove hovädzieho dobytká

(Horváth E., Ostrovský M.)

Bratislava, 1964, *SVPL*

Zavádzanie priemyselných prvkov do riadenia živočíšnej veľkovýroby

Praha, 1965, *Metodiky ÚVTI*

Pracovné postupy v jednotlivých typoch dojární

Praha, 1965, *Metodiky ÚVTI*

Organizácia chovu dojníc po veľkovýrobe

Praha, 1965, *Metodiky ÚVTI*

Nové formy organizácie práce v chove

hovädzieho dobytká

Praha, 1965, *Metodiky ÚVTI*

Otázka smenovej prevádzky v živočíšnej

výrobe

Nitra, 1965, *sborník VŠP Nitra z medzinárodného sympózia o špecializácii poľnohospodárskej výroby*, SVPL

Racionálna organizácia práce v podmienkach veľkovýrobnej technológie chovu hovädzieho dobytká

Bratislava, 1965, *SVPL*, *sborník*

Organizácia práce v živočíšnej výrobe z hľadiska podnikového riadenia

Praha, 1967, *Metodiky ÚVTI*

Arbeitsprobleme der Betriebsteilung im Lichte der landwirtschaftlichen Grossproduktion

Helsinki, 1968

Otázky organizácie a ekonomiky práce vedúcich pracovníkov na JRD

Bratislava, 1968, *sborník*, *vyd. pov. SNR*

Riadenie organizačných sústav v JRD

Bratislava, 1968, *sborník*, *vyd. pov. SNR*

Riadenie organizačných útvarov na JRD

Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*

Organizácia zásobovacích útvarov pre živočíšnú výrobu

(Horváth E., Rapant V.)

Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*

Racionálna organizácia práce v živočíšnej výrobe

Bratislava, 1968, *vyd. pov. SNR*

Systém organizovania operatívneho riadenia na JRD

Bratislava, 1968, *SVPL*

Vplyv dvojsmenovej prevádzky v chove hovädzieho dobytká na produktivitu práce

Zem. ekonomika, 1964, č. 6, str. 399-408

Zmiernenie sezónnosti práce v poľnohospodárstve dvojsmenovou prevádzkou v živočíšnej výrobe

Zem. ekonomika, 1965, č. 3, str. 145-154

Otázky racionalizácie práce v živočíšnej výrobe z hľadiska podnikového riadenia

Zem. ekonomika, 1967, č. 9, str. 591-602

Správanie sa vedúcich pracovníkov poľnohospodárskeho podniku v rozhodovacom procese

Zem. ekonomika, 1968, č. 7-8 str. 431-438

Nové formy organizácie práce v chove hovädzieho dobytká

Bratislava, VÚPE, 1964, *záverečná správa XV 5.3.2*, 263 str.

Výskum veľkovýrobných foriem organizácie práce v poľnohospodárskych podnikoch

Bratislava, VÚPE, 1967, *záverečná správa X 4-8/3*, 261 str.

Ekonomický rozbor otázok veľkovýrobných foriem organizácie práce a odmeňovanie v chove dobytká

Bratislava, 1964, *kandidátská disertační práce*

HRABOVECKÝ J.

Zavádzanie vnútro podnikového chovrasčotu do JRD

(Sebesta M., Hrabovecký J., Naď V.)

Bratislava, VÚPE, 1963, *záverečná správa XV 5.3.2 b*, 268 str.

Príspevok k tvorbe a rozdeľovaniu dôchodkov v JRD

Nitra, 1968, *kandidátská disertační práce*

HRUBÝ J.

Rozbory hospodaření státních statků podle zásad vnitropodnikového chovrasčotu

Praha, 1959, *SZN*

Přidružená výroba v JZD

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)

Praha, 1967, *Metodiky ÚVTI*

Budování společných družstevních podniků

(Formánek B., Hrubý J.)

Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*

Formy kombinace zemědělské a průmyslové výroby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)

Praha, 1968, *Studijní informace ÚVTI*

Stav prvotní evidence na státních statcích a možnosti jejího zlepšení

Zem. ekonomika, 1959, č. 8, str. 631-646
Některé doplňující návrhy pro zlepšení
finančních výsledků státních statků
Zem. ekonomika, 1960, č. 2, str. 143-158
Možnosti úpravy a zjednodušení účetní
evidence pro nově organizované státní
statky

Zem. ekonomika, 1960, č. 11, str. 867-876
Pro lepší využívání pracovní doby v pod-
mínkách zemědělské výroby

Zem. ekonomika, 1963, č. 9-10, str. 527
až 540

Vliv společných družstevních podniků na
rozvoj zemědělské výroby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)

Zem. ekonomika, 1968, č. 11-12, str. 605
až 614

Zvýšení účinnosti chovrasčotu pro docí-
lení rentability v hospodaření státních
statků

(Hrubý J., Bosák D., Nevoránek Z.)

Praha, VÚZE, 1960, *závěrečná zpráva*
62 05 b, 280 str.

Vypracování návrhu metodiky zkrácení
pracovní doby na státních statcích (vy-
užití pracovní doby)

Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva*
XV 4.2.5 c, 122 str.

Řešení sezónnosti práce v zemědělství
provázáním pomocné a přidružené vý-
roby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)

Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva*
X - 4 - 5 - 6, 175 str.

JANDA V.

Nalézání, zpracování a ekonomické zhod-
nocení nejvhodnějších metod organizace
práce v traktorové brigádě s ohledem
na spolupráci s JZD

Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva*
35.02.03, 95 str.

JANOTA D.

Kontrola plánů jako nedeliteľná súčasť
metodiky plánovania na štátnych majet-
koch a ich vnútro podnikových útvaroch
Bratislava, 1961, *Vedecké práce VÚPE*,
vyd. SAV, 28 str.

Vyhodnocovanie účinnosti technicko-or-
ganizačných opatrení a ich vplyv na
chovrasčotné hospodárenie vo vnútro pod-
nikových útvaroch štátnych majetkov

Zem. ekonomika, 1958, č. 11, str. 817-838
Problémy zavádzania dlhodobých norma-
tívov na štátnych majetkoch

Zem. ekonomika, 1961, č. 4, str. 331-348

JANOVIC J.

Tvorenie naturálnych a finančných re-
zerv v poľnohospodárstve

(Janovic J., Palášthy E.)

Bratislava, 1966, 33 str.

Poľnohospodársko-potravinársky komplex
v ČSSR

(Janovic J., Čakajda E., Eremiáš V.,
Prouza B.)

Bratislava, 1967, *SVPL, ed. Zdokonalená
sústava riadenia poľnohosp.* č. 10, 85 str.

Integrácia medzi poľnohospodárstvom a
priemyslom

(Janovic J., Čakajda E., Eremiáš V.,
Prouza B.)

Bratislava, 1967, *SVPL, ed. Zdokonalená
sústava riadenia poľnohospod.* č. 9, 70 str.

Oblastné problémy rozvoja poľnohospo-
dárstva

(Janovic J. a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospo-
dárskej výroby

(Janovic J. a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*

Ekonomické otázky vyrovnávania poľ-
nohospodárstva. Vyrovnávanie úrovne in-
tenzity poľnohospodárskej výroby na

Slovensku na úroveň českých krajov

Bratislava, VÚPE, 1966, *závěrečná zpráva*
- 302-3/1 d, 285 str.

Ekonomické otázky vyrovnávania poľno-
hospodárstva

(na podklade Slovenska a českých kra-
jov)

Bratislava, 1966, *kandidátská disertační
práce*

JANUŠ M.

Určení účelné velikosti zemědělského
podniku při vhodném spojení odvětví a

uplatnění velkovýrobní koncentrace po-
mocí metody lineárního programování

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 696-700
Modely a minimální potřeba pracovních

sil v podhorské a horské výrobní ob-
lasti

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 383-392
Modely zemědělských podniků a specia-

lizovaných výrobních jednotek a jejich
velikost

(Kunc J., Januš M.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 329-348

JIŘÍČKA M.

Ztráty v rostlinné výrobě

Praha, 1966, *Socialistická akademie*

K otázkám zdokonalené soustavy řízení
zemědělství, díl I.

kap. Faktory ekonomicky efektivní intenzifikace rostlinné výroby
Praha, 1967, *Soc. akademie* a MZVŽ

KADLEC J.

Normování práce v zemědělství
Praha, 1959, *SZN*, 240 str. (i slovensky a německy)

Příspěvek k otázce jednotného schématu skladby a názvoslovného označování pracovního času v zemědělství
Zem. ekonomika, 1955, č. 1, str. 75-84

Vliv některých faktorů na spotřebu času při ručním nakládání chlévské mrvy
Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 161-174

Studie spotřeby času při vyvážení chlévské mrvy potahem
Zem. ekonomika, 1955, č. 3, str. 181-200

O vlivu tvaru a velikosti pozemku při potažních a traktorových pracích
Zem. ekonomika, 1956, č. 4, str. 225-240

Studie spotřeby času při vyvážení chlévské mrvy potahem
Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 63-70

O možnostech zjišťování spotřeby pracovního času u několika pozorovaných osob současně
Zem. ekonomika, 1957, č. 2, str. 113-122

O některých metodických otázkách zpracování číselného materiálu při chronometráži v zemědělství
Zem. ekonomika, 1957, č. 5, str. 371-390

K některým otázkám tarifikaace zemědělských prací
Zem. ekonomika, 1960, č. 7, str. 585-596

K otázce pracovní doby v živočišné výrobě
Zem. ekonomika, 1960, č. 9-10, str. 797-804

Některé metodické otázky tvorby normativů času pro dojení krav
Zem. ekonomika, 1962, č. 2, str. 131-148

K otázce zvyšování úrovně normování práce v zemědělství na úroveň průmyslu
Zem. ekonomika, 1963, č. 10-11, str. 741 až 748

Rezervy ve využívání kvalifikace pracovníků rostlinné výroby
Zem. ekonomika, 1967, č. 12, str. 779-788

Vypracování návrhu na sjednocení zásad pro třídění prací v tarifních soustavách státního a družstevního sektoru
Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* S XV 4.4.6, 66 str.

Výzkum, prověřování a zpřesňování výkonových norem na státních statcích a STS
Praha, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* 33.09.01, 450 str.

Vypracování návrhu výkonových norem pro stájový chov skotu a pro chov prasat

na státních statcích při různé organizaci práce a různém stupni mechanizace
Praha, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* 66 02 a, 700 str.

Vypracování návrhu na sjednocení zásad pro třídění prací v tarifních soustavách státního a družstevního sektoru v zemědělství
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* XV-4.4.6, 65 str.

Využití pracovního času a kvalifikace pracovníků rostlinné výroby státních statků
Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-5/2, 247 str.

Normování výkonu v zemědělství
Praha, 1962, *kandidátská disertační práce*, 307 str.

KAPOUN J.

Ekonomické zhodnocení různých způsobů skizně cukrovky ve vybraných zemědělských podnicích okresu Jičín
Praha, 1967, *kandidátská disertační práce*, 122 str.

KLEČKA M.

Ekonomické hodnocení přírodních stanovišť v ČSSR
(Dušek J., Korbín J., Klečka M.)
Praha - Bratislava, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/3-06, 240 str.

KOBLIŠKA I.

50 rokov slovenského poľnohospodárstva (Kobliška I., Lednár F)
Bratislava, 1968, *Socialistická akadémia SVMR* pre poľnohospod.

KOHN P.

Sociální struktura socialistické společnosti
kap. Protisocialistické jevy a sociální struktura socialistické společnosti
Praha, 1966, *Svoboda*, sborník

Sociální struktura družstevního rolnictva a negativní jevy ve vztahu družstevníků k práci v JZD
Sociologie a historie zemědělství, 1967, č. 2, str. 113-124

KOLÁŘ J.

Studium vlivu přírodních a ekonomických faktorů na spotřebu času mechanizovaných polních prací
1968, *sborník*, Slovenský komitét pro vědecké řízení

Rozbor komplexně mechanizovaných linek při hnojení chlévskou mrvou
Zem. ekonomika, 1964, č. 10, str. 613-618

KOLÁRIK O.

Tvorba cien jednotlivých poľnohospodárskych výrobkov a ich vzájomné relácie
Nitra, 1968, *kandidátska disertačná práca*

KOLARÍK J.

Brigáda socialistické práce v JZD J. Dimitrova
Praha, 1962, *knižnice PSK*

Brigáda socialistické práce v JZD Borovany u Českých Budějovic
Praha, 1962, *knižnice PSK*
Kultúrní komise JZD

Praha, 1967, *VÚZE*, sociologická studie
Zaměstnanost mladých pracovníků na STS

Praha, 1967, *VÚZE*, sociologická studie
Zaměstnanost mladých pracovníků na státních statcích

Praha, 1967, *VÚZE*, sociologická studie

KORBÍNI J.

Vzorový plán uskutočňovania jarných poľných prác

(Foltín B., Korbíni J.)

Bratislava, 1961, *vydavateľstvo ÚV KSS*
Sborník o půdě a jejím využití
Bratislava, 1964, vyd. *Osveta*, 133 str.

Zoznam obcí zaradených do sústavy stanovištných jednotiek na Slovensku
Bratislava, 1963, *SVPL v ed. pov. SNR*
Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby

(Janovic a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*, 323 str.

Ekonomické hodnotení prírodných stanovišť v ČSSR

(Dušek J., Korbíni J., Klečka M.)

Praha - Bratislava, *VÚZE*, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/3-06, 240 str.

Ekonomické hodnotenie prírodných stanovišť na príklade Slovenska
Bratislava, 1967, *kandidátska disertačná práca*

KOŽÍŠEK J.

Výsledky ekonomického výzkumu JZD vyšších typů v podzimních pracích v r. 1952

Praha, 1966, *Vědecké práce VÚZE*

Monografie JZD Prasek

Praha, 1958, *SZN*

K otázce zemědělské dopravy

Zem. ekonomika, 1958, č. 2-3, str. 143-180

Ekonomický vývoj JZD Prasek

Praha, 1956, *VÚZE*, *závěrečná zpráva* 33.01.05, 48 str.

KRAMEŠ M.

Organizace práce při jednociení a okopávce cukrovky
Praha, *VÚZE*, 1955, *závěrečná zpráva* 33.01.03 e, 55 str.

KUBAŠ P.

Metodika zostavenia optimálneho plánu v poľnohospodárskom podniku pomocou matematických metód

Bratislava, 1966, *ed. pov. SNR*

Perspektivy použitia matematických metód a výpočtovej techniky v poľnohospodárstve

Bratislava, 1966, *sborník Soc. akademie*
K problémom konštrukcie ekonomicko-matematických modelov plánovania optimálnej štruktúry v poľnohospodárstve
Berlín, 1966, *sborník*

Metodika zostavovania optimálnych plánov výroby pomocou metód lineárneho programovania

Praha, 1967, *Metodiky ÚVTI*

Použitie metód lineárneho programovania pri riešení problémov optimálnej štruktúry poľnohospodárskej výroby v okrese

Praha, 1967, *sborník ČSUTS*

Použitie metód lineárneho programovania pri riešení problémov špecializácie v poľnohospodárstve

Moskva, 1967, *sborník*

Použitie samočinných počítačov pre ekonomické výpočty a spracovanie informácií
Brno, 1967, *sborník ČSUTS*

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby

(Janovic a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*, 323 str.

Návrh na budovanie jednotného systému ekonomických informácií v poľnohospodárstve

Zem. ekonomika, 1966, č. 7, str. 435-440

Metodika zostavovania optimálnych štruktúr výroby v poľnohospodárskych podnikoch

Bratislava, *VÚPE*, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/6-03/1, 52 str.

Zostavovanie ekonomicko-matematických modelov a ich metodik z oblasti vnútro podnikovej ekonomiky

(Kubaš P., Puchlý Š., Grznárová I.)

Bratislava, *VÚPE*, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/6-03/2, 131 str.

Metodické otázky konštrukcie modelov optimálneho plánovania v poľnohospodárstve

Bratislava, *VÚPE*, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-6/2 b, 145 str.

Problém optimálneho plánovania v poľ-

nohospodárstve pri použití metód lineárneho programovania
Bratislava, 1967, *kandidátska disertačná práca*

KUBÁT F.

Doprava v JZD

Praha, 1957, *vědecké práce VÚZE*

Produktivita práce a způsoby jejího zvyšování v zemědělství
(Kubát F., Šedivý B.)

Praha, 1957, *SZN*, 160 str.

Jednoduchá metodika zjišťování produktivity práce v JZD

Praha, 1958, *SZN*

Produktivita práce a intenzita zemědělské výroby

(Kubát F., Svoboda K., Šedivý B.)

Praha, 1958, *vyd. ÚV KSC*

Doprava v JZD

(Kubát F., Horníček J., Havlíček J.)

Praha, 1958, *SZN*, 154 str.

Nejdůležitější ukazatelé hospodaření JZD
(Svoboda K., Kubát F.)

Praha, 1958, *SZN*

Metodika ekonomického rozboru hospodaření JZD

(Svoboda K., Kubát F.)

Praha, 1959, *SZN*

Produktivita práce v zemědělství

Praha, 1960, *SZN*

Ekonomika československého zemědělství
kap. Produktivita práce a základní činitelé zvýšení efektivnosti zemědělské výroby

Praha, 1962, *SNPL*

Výpočet intenzity v JZD

Praha, 1962, *Metodiky ÚVTI*

Zjišťování intenzity zemědělské výroby
(Kubát F., Bezvoda F., Škodová J.)

Praha, 1962, *SZN*

Metodika zjišťování rentability v JZD
Praha, 1963, *SZN*

Komplexní ekonomický rozbor JZD

(Svoboda K., Kubát F.)

Praha, 1963, *SNPL*

Intenzita výroby v zemědělství

Praha, 1963, *SNPL*

Dodavatelsko-odběratelské vztahy a rozvoj služeb ve zdokonalené soustavě řízení zemědělství

(Eremiáš V., Kubát F. a kol.)

Praha, 1966, *SZN* ed. *Za vyšší úroveň plánovitého řízení* č. 6, 93 str.

Soustava hospodaření na půdě

kap. Soustava plánování

(Kubát F., Sobotka L.)

Praha, 1967, *SZN*

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl I.

kap. Základní problémy intenzifikace ze-

mědělské výroby v socialistických zemědělských podnicích

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVŽ*

Pracovní poměry v pohraničním JZD

Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 105-128

Několik poznámek ke krmivové základně JZD

Zem. ekonomika, 1956, č. 4, str. 259-276

Organizace dopravy v řepářských JZD v období podzimních sklizňových prací

Zem. ekonomika, 1957, č. 4, str. 335-352

K otázce měření vyrobené produkce v zemědělských závodech (diskusní příspěvek)

Zem. ekonomika, 1958, č. 11, str. 773-786

Pojem, podstata a vyjadřování intenzity výroby v socialistických zemědělských závodech

Zem. ekonomika, 1961, č. 8-9, str. 591-604

Zjišťování intenzity výroby a provozu v socialistických zemědělských závodech

Zem. ekonomika, 1961, č. 8-9, str. 605-616

Kontrolní stupně intenzity výroby a provozu čs. soc. zem. závodů

Zem. ekonomika, 1962, č. 6, str. 461-476

Rízení hospodářského rozvoje podniku (Šebesta M., Kubát F., Palášthy E.)

Zemědělská ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 557-564

Organizace výroby a přísun krmiv v JZD
Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva*, 11 str.

Doprava v JZD

Praha, VÚZE, 1956, *závěrečná zpráva* 33.13.00, 183 str.

Produktivita práce a způsoby jejího zjišťování v socialistických zemědělských závodech

Praha, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* S 66.05, 180 str.

Výzkum produktivity práce a intenzity zemědělské výroby, Praha, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* S 66.05 a, 50 str.

Výzkum rentability a hospodárnosti v socialistických zemědělských závodech

Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV 4.4.12, 106 str.

Produktivita práce a způsoby jejího zjišťování v socialistických zemědělských závodech

Praha, 1958, *kandidátská disertační práce*, 278 str.

Rentabilita a způsoby jejího zjišťování v socialistických zemědělských závodech
Praha, 1966, *habilitační práce*, 150 str.

KUNC J.

Zkušenosti z výhledových plánů rozvoje zemědělské výroby ve vybraných okresech

Nitra, 1965, SVPL, *sborník VŠZ v Nitře*
Vnitropodniková specializace
Praha, 1962, *Metodiky ÚVTI*

Ke správnému určení hospodářských ob-
vodů sloučených družstev
(Horníček J., Kunc J.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 213-216
Řešení otázek vnitropodnikové speciali-
zace ve sloučených JZD

(Piskáček V., Kunc J., Pokorný V.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 217-228
Někteří ekonomičtí ukazatelé sloučení
JZD

(Kunc J., Šesták M.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 259-266
Otázky koncentrace a spojování odvětví
při řešení specializace zemědělské vý-
roby

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 637-643
Spojování výrobních odvětví v zeměděl-
ských podnicích a specializovaných vý-
robních jednotkách

(Kunc J., Piskáček V.)

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 675-690
Modely zemědělských podniků a speciali-
zovaných výrobních jednotek a jejich
velikost

(Kunc J., Januš M.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 329-348
Ekonomické hodnocení modelů zeměděl-
ských podniků a specializovaných výrobních
jednotek

(Kunc J., Piskáček V.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 393-402

Výhledový plán rozvoje zemědělské vý-
roby okresu Chrudim

Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva*
mimoř. úkol, 262 str.

Vyhodnocení krajských a okresních ge-
nerelů

Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* –
mimořádný úkol

Koncentrace a kombinace výr. odvětví
v zem.

Praha, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva*
X-4-2/1, 90 str.

Účelná velikost a organizace výrobních
jednotek socialistických zemědělských
podniků

Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva*
X-4-2/1, 811 str.

Vývoj, organizace, územní struktura ze-
mědělské výroby a požadavky na fungování
vlastností základních fondů v zemědělství

Praha, VÚZE, 1968, *závěrečná zpráva*
H-4-29/2, 585 str.

Komplexní rozbor průběhu socialistické
rozsířené reprodukce ve vybraných JZD
českých krajů

Praha, 1959, *kandidátská disertační práce*,
668 str.

KUNDRÁT J.

Sestavení plánu sezónních prací pomocí
metod analýzy kritické cesty

(Kundrát J., Hirš J., Jirsa J.)

Praha, 1966, *Metodiky ÚVTI*

Otnositelnost některých voprosov prime-
něnija „metodov analiza kritičeskogo puti
v sel'skom chozjajstve“

(Kundrát J., Hirš J.)

Moskva, 1967, *sborník*, str. 329-365

Metodika pro sestavení plánu krmení
v zemědělském podniku pomocí samočin-
ného počítače

Praha, 1967, *Informační publikace VÚZE*,
č. 2, 31 str.

Ekonomicko - matematické metody jako
nástroj řízení v zemědělských podnicích
Zem. ekonomika, 1966, č. 9, str. 563-572

Výzkum uplatnění matematických metod
pro využití samočinného počítače v ze-
mědělství. Optimální rozdělení zásob
krmiv pro jednotlivé druhy a kategorie
zvířat v zimním období

Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva*
302-3/6-02, 80 str.

Aplikace metod „analýzy kritické cesty“
při plánování sezónních prací v země-
dělství

Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva*
302-3/6-02, 48 str.

Optimalizace živočišné výroby v země-
dělském podniku z hlediska racionálního
využití disponibilních zásob krmiv v jed-
notlivých obdobích

Praha, 1967, *kandidátská disertační práce*

KURSKÝ L.

Peněžní odměna v JZD

(Kofátka J., Formánek B., Kurský L.)

Praha, 1961, *SNPL*, 279 str.

Zásady nových forem odměňování za
práci v JZD

Zem. ekonomika, 1960, č. 7, str. 557-568

Výzkum nejvhodnější organizace a eko-
nomické efektivnosti ve velkovýrobních
technologiích výkrmu prasat

(Papež L., Kurský L.)

Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva*
S XV 4.2.2, 83 str.

LEDNÁR F.

50 rokov slovenského poľnohospodárstva
(Kobliška I., Lednár F.)

Bratislava, 1968, *Soc. akademie SVRM*
pre poľnohosp.

Tézy dejín slovenského poľnohospodárstva do polovice 18. storočia
Bratislava, VÚPE, 1963, *záverečná zpráva* R 10 02, 271 str.

LUKL J.

Za vyšší efektívnosť v JZD
Brno, 1960, *publikace KNV*

Ekonomický výzkum vlastních nákladů živočišných produktů na státních statcích
Zem. ekonomika, 1959, č. 4, str. 243-278

Ekonomický výzkum vlastních nákladů živočišných produktů na státních statcích za r. 1956

Brno, VÚZE, 1957, *záverečná zpráva* 62.04, 167 str.

MACHOŇOVÁ J.

Vybrané otázky modelování a matematického programování v zemědělství kapitalistických států

Praha, 1965, *Studijní informace ÚVTI*, Příspěvek pro slovník „Automatizace zemědělství“
Praha, 1965, *sborník Socialistické akademie*

Problémy automatizace toku informací v zemědělském podniku

Zem. ekonomika, 1968, č. 3, str. 199-208

Systém automatizovaného toku informací v zemědělském podniku

Praha, VÚZE, 1967, *záverečná zpráva* X-4-6/5, str. 105

MACHOVÁ V.

Použití metod teorie grafů při řízení výroby

Zem. ekonomika, 1964, č. 1-2, str. 127-132
Konstrukce a užití pravděpodobnostního papíru při vyhodnocování statistických šetření

Zem. ekonomika, 1964, č. 7, str. 469-476

MALÝ O.

Ekonomické zhodnocení sklizně kombajny S-4 a S-6 v roce 1954 v STS Březno
Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 85-104

Poznámky k organizaci kombajnové sklizně a uklidu slámy na podkladě údajů získaných v STS Březno za r. 1955

Zem. ekonomika, 1956, č. 4, str. 203-227
Vliv přírodních podmínek na činnost STS (Malý O., Sklenář L.)

Zem. ekonomika, 1958, č. 5, str. 289-316
O vlivu některých faktorů na výsledky STS

(Malý O., Sklenář L.)

Zem. ekonomika, 1958, č. 9, str. 675-696
Letadlo — výkonný mechanizační prostředek v zemědělství

Zem. ekonomika, 1965, č. 11, str. 677-686

Rozbor provozu hospodaření STS Březno, Kroměříž, Horšovský Týn, Havlíčkův Brod, Galanta za rok 1954

(Sklenář L., Malý O., Urbánek L.)
Praha, VÚZE, 1955, *záverečná zpráva* 35.01.00, 420 str.

Výzkum a ekonomický rozbor hlavních ukazatelů provozu a hospodaření většího počtu STS za rok 1956

(Sklenář L., Malý O., Böse A.)
Praha, VÚZE, 1957, *záverečná zpráva* S 63.01, 200 str.

Výzkum vlastních nákladů na jednotlivé práce na STS

(Sklenář L., Malý O.)
Praha, VÚZE, 1959, *záverečná zpráva* 63.03, 140 str.

Výzkum využití mechanizačních prostředků v JZD

(Sklenář L., Malý O.)
Praha, VÚZE, 1961, *záverečná zpráva* R 5.1.2 b, 81 str.

Ekonomika letecko-chemické činnosti v zemědělství a návrh rozvoje do roku 1970

(Malý O., Böse A.)
Praha, VÚZE, 1965, *záverečná zpráva* 302-3-1-1, 116 str.

Organizace pracovních procesů při sklizních a návrh metodiky na stanovení obvodu mechanizovaných skupin a jejich vybavení

Praha 1963, *kandidátská disertační práce*, 198 str.

MARKO A.

Ekonomika mechanizácie a technológie v živočišnej výrobe

Bratislava 1961, *SVPL*

Vplyv mechanizácie na produktivitu práce a vlastné náklady v typových kraviarňach ŠM a JRD

Bratislava, 1961, *Vedecké práce VÚPE* vydavateľstvo SAV, 22 str.

Ekonomika, mechanizácia a technológia v živočišnej výrobe

Bratislava, 1963, *odbor SNR pre poľnohospodárstvo*

(Marko A., Valter L.)

Bratislava, 1963, *odbor SNP pre poľnohospodárstvo*

Prvé skúsenosti zo špecializácie v poľnohospodárstve

Bratislava, 1966, *VPL Ekonomika poľnohospodárstva* sv. 2, 67 str.

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby

(Janovic a kol.)
Bratislava, 1968, *SVPL*, str. 323

K otázke vplyvu zapracovanosti traktoristov na výkony, potrebu pohonných látok a vlastné náklady STS

(Marko A., Martaus J.)

Zem. ekonomika, 1957, č. 5, str. 409-426
K otázke efektívnosti mechanizácie v živočišnej výrobe

Zem. ekonomika 1960, č. 6, str. 505-522

Niektoré otázky ekonomickej efektívnosti strojových investícií v chove hovädzieho dobytká

(Marko A., Morháč J.)

Zem. ekonomika, 1963, č. 9-10, str. 515-526
Vplyv špecializácie na znižovanie vlastných nákladov v živočišnej výrobe

(Marko A., Cvečko J.)

Zem. ekonomika, 1966, str. 343-350

Vplyv zapracovanosti traktoristov na výkony, spotrebu pohonných hmôt a vlastné náklady STS

(Marko A., Martaus J., Bartoš M.)

Bratislava, VÚPE, 1956, *záverečná zpráva* 35.03.02, 72 str.

Progresívne metódy prác na STS

Bratislava, VÚPE, 1957, *záverečná zpráva* mimoř. úkol 1957, 82 str.

K otázke fluktuácie traktoristov na STS (Martaus J., Marko A.)

Bratislava, VÚPE, 1957, *záverečná zpráva* — mimoř. úkol, 68 str.

Ekonomické zhodnotenie hlavných spôsobov zberu obilnín

(Martaus J., Marko A.)

Bratislava, VÚPE, 1958, *záverečná zpráva* VIII/1, 250 str.

Vplyv mechanizácie na produktivitu a vlastné náklady v živočišnej výrobe

(Marko A., Martaus J.)

Bratislava, VÚPE, 1960, *záverečná zpráva* — Ú 68.01 — j, 220 str.

Výzkum veľkosti a špecializácie výrobných jednotiek socialistických poľnohospodárskych podnikov v kukuričnej výrobní oblasti a ich vybavenie výrobnými prostriedkami a pracovnými silami

Bratislava, VÚPE, 1965, *záverečná zpráva* 302-3/2 a), 274 str.

Vplyv mechanizácie na produktivitu a vlastné náklady v živočišnej výrobe

Bratislava 1959, *kandidátska disertační práce*, 465 str.

MARTAUŠ J.

K možnosti zavedenia dvojfázového zberu obilnín v ČSR

Zem. ekonomika, 1958, č. 5, str. 347-362

Zpráva k otázke fluktuácie traktoristov na STS

Bratislava, VÚPE, 1955, *záverečná zpráva* — mimořádný úkol

Vplyv zapracovanosti traktoristov na výkony, spotrebu pohonných hmôt a vlastné náklady STS

(Marko A., Martaus J., Bartoš M.)

Bratislava, VÚPE, 1956, *záverečná zpráva* 35.03.02, 72 str.

K otázke fluktuácie traktoristov na STS (Martaus J., Marko A.)

Bratislava, VÚPE, 1957, *záverečná zpráva* — mimoř. úkol, 68 str.

Ekonomické zhodnotenie hlavných spôsobov zberu obilnín

(Martaus J., Marko A.)

Bratislava, VÚPE, 1958, *záverečná zpráva* VIII/1, 250 str.

Vplyv mechanizácie na produktivitu a vlastné náklady v živočišnej výrobe

(Marko A., Martaus J.)

Bratislava, VÚPE, 1960, *záverečná zpráva* Ú 68.01-j, 220 str.

Ekonomické zhodnotenie hlavných spôsobov zberu obilnín

Bratislava 1958, *kandidátska disertační práce*, str. 449

MAŠEK J.

Efektivnost výroby hlavných druhů statkových krmiv

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Praha, 1961, *SZN*, str. 175

Zjišťování efektivity výroby vlastních krmiv v socialistických zemědělských závodech

(Čížek K., Mašek J.)

Praha, 1961, *Metodiky ÚVTI*

Ekonomika chovu nosnic na hluboké podestýlce a v klecích

(Čížek K., Mašek J.)

Praha, 1963, *Metodiky ÚVTI*

Ekonomika výroby statkových krmiv

(Čížek K., Mašek J.)

Praha, 1969, *Metodiky ÚVTI*

Poznatky o pracovních poměrech, bytových, kulturních a společenských podmínkách na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 129-140

Vliv mechanizace prací v živočišné výrobě na užitek hospodářského zvířectva

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 3, str. 175-180

Některé poznatky o krmivové základně na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 1-14

Studie o vybavení a využití mechanické a tažné síly na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 29-48

- Některé ekonomické otázky využití traktorů na státních statcích
Zem. ekonomika, 1956, č. 6, str. 411-432
 Faktory působící na vlastní náklady vajec v nové velkovýrobní technologii
 (Čížek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1966, č. 3, str. 133-146
 Ekonomika velkovýrobních forem výroby vajec
 (Čížek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1964, č. 3, str. 205-216
 Ekonomika výroby statkových krmiv
 (Čížek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 6, str. 363-374
 Vliv hlavních činitelů na vlastní náklady a výrobu mléka
 (Čížek K., Mašek J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 11-12, str. 615-626
 Ekonomický výzkum a zhodnocení využití traktorového parku ve státních statcích v jednotlivých ročních obdobích podle druhu prací
 Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva*, 95 str.
 Ekonomická efektivnost výroby vlastních krmiv na státních statcích z hlediska snižování vlastních nákladů
 (Čížek K., Mašek J., Slabý M.)
 Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 62.02, 276 str.
 Výzkum nejvhodnější organizace a ekonomické efektivnosti velkovýrobních technologií v chovu nosnic
 (Čížek K., Mašek J.)
 Praha, VÚZE, 1962, *závěrečná zpráva* S XV 4.2.2 c, 249 str.
- MAZEL M.
 Matematické metody v dopravě
 (Mazel M., Škodová J.)
 Praha, 1965, *sborník Soc. akademie*
 Mechanizovaná sklizeň chmele a její ekonomické zhodnocení
Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 49-62
 Výzkum možností využití matematických metod při řešení dopravního problému v zemědělství
 (Mazel M., Škodová J.)
 Praha, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/6-02, 102 str.
- NAĎ V.
 Ekonomické rozbory v JRD (spoluautor)
 Bratislava 1965, *SVPL*, 166 str.
 Zavádzanie vnútropodnikového chozrasčotu do JRD
 (Šebesta M., Hrabovecký J., Naď V.)
- Bratislava, VÚPE, 1963, *závěrečná zpráva* — XV 5.3.2 b, str. 268
 Ekonomika výroby brambor, cukrovky, pšenice a ječmene
 (Bruthans J., Naď V.)
 Praha - Bratislava, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-11/1, 124 str.
 Zevšeobecňování základních ukazatelů vybraného souboru na všechna JZD a metodické otázky zjišťování vlastních nákladů v nové soustavě řízení
 (Bruthans J., Naď V.)
 Praha - Bratislava, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-11/1, 113 str.
- NEVORÁNEK Z.
 Zvýšení účinnosti chozrasčotu pro docílení rentability v hospodaření státních statků
 (Hrubý J., Bosák D., Nevoránek Z.)
 Praha, VÚZE, 1960, *závěrečná zpráva* 62.05 b, 280 str.
- NĚMCOVÁ E.
 Sociologie a zemědělec (Organizátorům zemědělské výroby)
 (Němcová E., Šíma J.)
 Praha, SZN, 1966, 94 str.
 Podmíněnost způsobu jednání vedoucích pracovníků se zřetelem k některým specifickým aspektům jejich činnosti v zemědělských podnicích
Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 1, str. 13-20
- NOVÁK J.
 Výsledky a využití korelační a regresní analýzy pěstování pšenice pro odhady jednotlivých vlastních nákladů
 (Bruthans J., Novák J.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 5, str. 311-322
 Použití korelační a regresní analýzy pro ekonomický rozbor pěstování brambor
 (Bruthans J., Novák J., Hustopecký J.)
Zem. ekonomika, 1969, č. 4, str. 201-210
- OLMOVÁ G.
 Teoretické základy tvorby cen zemědělských výrobků. Úloha cen v rozdělování národního důchodu
 Praha, VÚEZVZ, 1969, *závěrečná zpráva* X-4-3/1 a X-4-3/, 336 str.
 a X-4-3/5, 336 str.
- OSTROVSKÝ M.
 Organizácia socialistických poľnohospodárskych podnikov
 (Učebný text pre poľnohospodárske technické školy)
 Bratislava, 1958, *SVPL*, 370 str.

Organizácia socialistických poľnohospodárskych podnikov

(Ostrovský M. a kolektív)

Bratislava, 1960, *SVPL*

Normovanie práce v JRD

(Ostrovský M. — spoluautor)

Praha 1961, *MZLVH*

Prehľad a vývoj činnosti Výskumného ústavu poľnohospodárskej ekonomiky v Bratislave

Bratislava, 1961, *Vedecké práce VÚPE*, vydavateľstvo SAV

K niektorým otázkam normovania výkonov v JRD

Sborník referátov a diskusných príspevkov na celoslovenskej ekonomickej konferencii k otázkam ekonomiky JRD

Bratislava, 1963, *SVPL*

Normatívny potreby práce v živočíšnej výrobe

Bratislava, *VÚPE*, 1963, studie

Veľkovýrobné formy organizácie práce a odmeňovanie v chove hovädzieho dobytku (Horváth E., Ostrovský M.)

Bratislava, 1964, *SVPL*

Organizujeme komplexne mechanizované brigády

(spoluautor)

Bratislava, *SVPL* 1964

Výzkum nevhodnejších forem řízení a organizace práce v socialistických zemědělských závodech. Nové formy organizace práce a řízení v rostlinné výrobě

Bratislava, *VÚPE*, 1965, 223 str.

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl II.

kap. Vnitropodniková organizace a řízení zemědělských podniků

(Pospíšal J., Ostrovský M.)

Praha 1967, *Soc. akademie a MZVŽ*

Niektoré otázky súčasných foriem riadenia a organizácie práce v rastlinnej výrobe na JRD a ŠM

(Ostrovský M., Kučerová M.)

Zem. ekonomika, 1964, č. 6, str. 391-398

Niektoré otázky organizácie práce a riadenia v rastlinnej výrobe

Bratislava, 1965, *kandidátská disertačná práce*

PALÁŠTHY E.

Niektoré otázky rentability štátnych majetkov na Slovensku

Bratislava, 1961, *Vedecké práce VÚPE*, vydavateľstva SAV

Organizácia podnikového a vnútropodnikového riadenia v poľnohospodárstve

(Lipták M., Palášthy E., Crkva F.)

Bratislava, 1967, *SVPL*, ed. *Zdokonalené sústava riadenia poľnohospodárstva*, č. 8,

96 str. (vydané v českej, slovenskej a maďarskej reči).

Tvorenie naturálnych a finančných rezerv v poľnohospodárstve

Bratislava, 1966, *SVPL*, 33 str.

(vyšlo i v maďarštině)

Úloha úveru v novej sústave riadenia poľnohospodárstva

Zem. ekonomika, 1966, č. 6, str. 387-396

Zhospodárňovanie výroby na štátnych majetkoch

Bratislava, *VÚPE*, 1957, *závärečná zpráva* 33.02.03, 356 str.

Výskum vlastných nákladov a cien a ich vplyv na rentabilitu štátnych majetkov na Slovensku

Bratislava, *VÚPE*, 1960, *závärečná zpráva* R 62.03/60, 236 str.

Výzkum rentability státních statků na Slovensku v novém systému řízení výkupu a cen

Bratislava, *VÚPE*, 1964, *závärečná zpráva* XV 5.4.1 g, 217 str.

Medzipodnikové organizácie v poľnohospodárstve a ich vplyv na organizáciu nadpodnikového riadenia

Bratislava, *VÚPE*, 1967, *závärečná zpráva* X-4-8/1, 182 str.

PAPEŽ L.

Ekonomika veľkovýrobných technológií v živočíšnej výrobe

(Čížek K., Bosák D., Papež L.)

Praha 1964, *SZN*, 221 str.

Kvalifikace vlivu hlavních faktorů na rentabilitu výroby vepřového masa

Zem. ekonomika, 1967, č. 4, str. 219-230

Vliv hlavních faktorů na rentabilitu výroby vepřového masa

Praha, *VÚZE*, 1956, *závärečná zpráva* 302-3/1-01, 55 str.

Výzkum nevhodnější organizace a ekonomické efektivity ve velkovýrobních technologiích výkrmu prasat

(Papež L., Kurský L.)

Praha, *VÚZE*, 1963, *závärečná zpráva* S XV 4.2.2, 83 str.

Ekonomika veľkovýrobných technológií ve výkrmu prasat

Praha, *VÚZE*, 1964, *kandidátská disertační práce*, 247 str.

PEKÁR J.

Nový systém odmeňovania a prémieovania Bratislava, 1960, *KV — SPPVP*, 30 str.

Vlastné náklady v JRD počas roka 1961 (spoluautor)

Bratislava, 1962, *Osveta*, 60 str.

PISKÁČEK V.

Ekonomický rozbor zemědělské výroby JZD v okrese

(Piskáček V., Stárek V.)

Praha, 1957, SZN, 215 str.

Ekonomický průzkum, rozbor a rozmístění poľnohospodárskej výroby JRD

(Gejmovský V., Piskáček V., Stárek V.)

Bratislava, 1959, ŠVPL, 330 str.

Ekonomický průzkum osobních doplňkových hospodářství členů JZD za rok 1952

Praha, 1955, vědecké práce VÚZE

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby

(Janovic J. a kol.)

Bratislava, 1968, ŠVPL, 323 str.

Zjištění výrobního zaměření a hodnocení ekonomických a přírodních zvláštností jednotlivých JZD v okrese Praha-sever

Zem. ekonomika, 1955, č. 2, str. 141-160

Vývoj důchodů družstevníků a jejich pracovní účast v JZD

Zem. ekonomika, 1956, č. 5, str. 313-336

Metodika průzkumu družstevní výroby a seskupování družstev pro řízení a plánování výroby

Zem. ekonomika, 1957, č. 3, str. 227-258

Vývoj některých hlavních ukazatelů vztahů mezi osobním a společenským hospodařením družstevníků

Zem. ekonomika, 1958, č. 9, str. 657-674

Metodika rozmístění zemědělské výroby v okrese na základě rozboru výrobních ukazatelů JZD

(Piskáček V., Stárek V.)

Zem. ekonomika, 1959, č. 7, str. 535-566

Řešení otázek vnitropodnikové specializace ve sloučených JZD

(Piskáček V., Kunc J., Pokorný V.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 217-228

Intenzivní pěstování polní zeleniny v okolí velkých center

Zem. ekonomika, 1966, č. 12, str. 759-775

Zemědělská výrobní odvětví a jejich význam ve specializovaných výrobních jednotkách a zemědělských podnicích

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 691-695

Spojování výrobních odvětví v zemědělských podnicích a specializovaných výrobních jednotkách

(Kunc J., Piskáček V.)

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 675-690

Kombinace výrobních odvětví v modelech specializovaných podniků a výrobních jednotek

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 349-358

Ekonomické hodnocení modelů zemědělských podniků a specializovaných výrobních jednotek

(Kunc J., Piskáček V.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 393-402

Zjištění výrobního zaměření, vytváření výrobních obvodů a hodnocení ekonomických zvláštností JZD v okrese Litoměřice

Praha, VÚZE, 1955, závěrečná zpráva 33.01.08, 181 str.

Vypracování návrhu metodiky rozmístění zemědělské výroby v okrese s použitím ukazatelů na 100 ha zemědělské půdy a s využitím dosavadních podmínek, určujících výrobní zaměření

Praha, VÚZE, 1958, závěrečná zpráva S 65 02, 116 str.

Výzkum osobních doplňkových hospodářství členů JZD z hlediska postupného přechodu na bezzáhumenkovou hospodářství JZD

(Piskáček V., Černín R.)

Praha, VÚZE, 1963, závěrečná zpráva XV 4.4.14, 73 str.

Stanovení existujícího výrobního zaměření JZD v rámci okresu, jeho ekonomické posouzení na podkladě výrobních jednotek, případně materiálu rajonizace zemědělské výroby

Praha, VÚZE, 1958, závěrečná zpráva 33 05 02, 128 str.

Stanovení výrobního zaměření, specializace a velikosti socialistického zemědělského závodu v blízkosti velkého města

(Piskáček V., Slabý M.)

Praha, VÚZE, 1963, závěrečná zpráva S XV 4.2.1 e, 97 str.

POSPÍŠIL K.

Polní zelinářství

(Čalkovský S., Pospíšil K.)

Praha, 1958, SZN

Ekonomické sledování a zhodnocení zemědělské výroby správně organizovaného socialistického zemědělského závodu

Praha, VÚZE, 1956, závěrečná zpráva 33.05.06, 100 str.

PŘÍKRYLOVÁ A.

Brigády socialistické práce a zemědělská výroba v JZD

Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 1, str. 31-46

PUCHLÝ Š.

K metodě sledování a výskumu najdůležitějších vplyvov na výšku úplných vlastných nákladov na ŠM

Bratislava, 1961, Vedecké práce VÚPE, vydavateľstvo SAV

Uplatňovanie vnútropodnikového choz-rasčotu pri traktorových prácach

Zem. ekonomika, 1958, č. 8, str. 587-602

Vzťahy niektorých základných činiteľov k rentabilite štátnych majetkov, ich meranie a použitie v praxi

Zem. ekonomika, 1963, č. 8, str. 439-454
Vzťah zvyšovania dojivosti na znižovanie vlastných nákladov a rentabilita výroby mlieka

Zem. ekonomika, 1964, č. 8, str. 521-528
Závislosť jednotlivých nákladových složík na zvyšovanie dojivosti

Zem. ekonomika, 1965, č. 3, str. 155-162

Zisťovanie, spracovanie a ekonomické zdôvodnenie účinných metód kontroly hospodárenia na vybraných štátnych majetkoch a metódy rozboru hospodárskej činnosti na podklade zavedenej novej evidencie

Bratislava, VÚPE, 1955, *záverečná zpráva*, 202 str.

Chozrasčot — hospodárnost a rentabilita na štátnych majetkoch

Bratislava, VÚPE, 1955, *záverečná zpráva*, 138 str.

Výskum vlastných nákladov a cien a ich vplyv na rentabilitu štátnych majetkov na Slovensku

(Palašthy E., Puchlý Š.)

Bratislava, VÚPE, 1960, *záverečná zpráva* R 62 03/60, 236 str.

Metodika zostavovania optimálnych štruktúr výroby v poľnohospodárskych podnikoch

(Kubaš P., Puchlý Š.)

Bratislava, VÚPE, 1965, *záverečná zpráva* 302-3/6 — 03/1, 52 str.

Zostavovanie ekonomicko-matematických modelov a ich metodík z oblasti vnútro-
podnikovej ekonomiky

(Kubaš P., Puchlý Š., Grznárová I.)

Bratislava, VÚPE, 1965, *záverečná zpráva* 302 — 3/6 — 03/2, 131 str.

Použitie metód štruktúrálnej analýzy v reprodukčnom procese poľnohospodárskeho podniku

Bratislava, VÚPE, 1968, *záverečná zpráva* X-4-6/2, 183 str.

Použitie metód štruktúrálnej analýzy v reprodukčnom procese poľnohospodárskeho podniku

Bratislava, 1967, *kandidátska disertačná práca*

RAPANT, V.

Organizácia zásobovacích útvarov pre živočíšnu výrobu

(Horváth E., Rapant V.)

Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*

RASTOKIN P.

Rozbor vlivu několika základních činitelů na výši nákladů na opravy strojů na STS
Zem. ekonomika, 1957, č. 3, str. 157-200
Vztah mezi tržní produkcí, intenzitou a přírodními podmínkami zemědělské výroby v JZD se zvláštním zřetelem na „diferenční rentu“

Zem. ekonomika, 1958, č. 2-3, str. 87-118
Matematické vyjádření působení výrobních činitelů

Zem. ekonomika, 1964, č. 9, str. 537-550
Návrh metodiky stanovení optimální krmivové základny pro JZD a státní statky

Zem. ekonomika, 1964, č. 1-2, str. 50-62
Vztah mezi hrubou rostlinnou produkcí a několika základními výrobními činiteli v okrese

(Rastokin P., Bezvoda S., Dolejší S.)

Zem. ekonomika, 1966, č. 10, str. 619-624

Vztah mezi hrubou rostlinnou produkcí (HRP) a dávkami průmyslových hnojiv v provozních podmínkách socialistických zemědělských podniků

(Rastokin P., Bezvoda S., Dolejší S.)

Zem. ekonomika, 1968, č. 7-8 str. 451-458

Využití samočinných počítačů v zemědělském výzkumu a při řízení zemědělské výroby: Vypracování a ověření metodiky stanovení optimální krmivové základny v JZD a státních statcích za použití metody lineárního programování a s využitím samočinného počítače
Praha, VÚZE, 1964, *záverečná zpráva* XV-4.1.10, 51 str.

RITTER J.

Spotřeba ručních časů při pěstování řepy cukrové

Praha, VÚZE, 1955, *záverečná zpráva* — 35.05.01, 79 str.

ROZTOČIL O.

Výzkum různých výší dotace nedělitelných fondů v JZD

Praha, VÚZE, 1959, *záverečná zpráva* S 61.02 a, 301 str.

Výzkum zabezpečení rozšířené reprodukce v JZD

Praha, VÚZE, 1961, *záverečná zpráva* S 61.02, 107 str.

Ekonomické zhodnocení různých způsobů sklízně cukrovky ve vybraných zemědělských podnicích okresu Jičín

Praha, VÚZE, 1967, *kandidátska disertační práce*, 122 str.

RUTA J.

Koncentrace v rostlinné výrobě
Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 645-658
 Vybavenost modelů zemědělských podniků a specializovaných výrobních jednotek základními výrobními fondy
 (Ruta J., Slabý N.)
Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 359-372
 Vybavenost modelu zemědělských podniků a specializovaných výrobních jednotek pracovními silami a jejich využití
 (Horníček J., Ruta J., Slabý M.)
Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. 373-382

RYŠKA B.

Průběžná zpráva o výsledcích průzkumu racionalizace pracovních procesů v chovu dojníc ve vybraných velkokapacitních stájích pro dojnice.
 Brno, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* A-2-29-8/4, 87 str.
 Výsledky průzkumu racionalizace pracovních procesů v kombinovaném ustájení dojníc v JZD Švihov, okres Klatovy
 Brno, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* A-2-29-8/4, 49 str.

RŮŽICKA M.

Optimalizace krmných směsí pomocí matematických metod
 Praha, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/6-02-03, 76 str.

ŘÁDEK S.

Řízení traktorových brigád
 Praha, 1955, *SZN*, ed. *Věda pomáhá praxi*, sv. 5
 Brigády komplexní mechanizace v zemědělství — spolehlivá cesta
 (spoluautor)
 Praha, 1963, *NPL*, 106 str.
 Tvorba a rozdělení důchodů v JZD
 Praha, 1964, *propagační odd. ÚV KSC*
 Rozdělování důchodů v JZD
 (Nikl J., Rádek S., Šilar J.)
 Praha, 1965, *SZN*, 145 str.
 K úloze cen v ekonomických vztazích mezi státem a státními statky
 Praha, 1965, *sborník PEF VŠZ Praha*
 Problémy plánovitého řízení reprodukce v JZD
 (Nikl J., Rádek S., Šilar J., Vydra V.)
 Praha, 1966, *NČSAV*, 245 str.
 Komplexní hodnotový ukazatel — nástroj plánovitého řízení reprodukce v JZD
 (Rádek S., Nikl J., Vydra V.)
 Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV-5.4.1a/62, 405 str.
 Ekonomicky zdůvodněná odměna za práci v zemědělství

Praha, 1965, *kandidátská disertační práce*, 213 str.

SAGARA D.

O niektorých otázkach sociologického výskumu dediny
 sborník z konferencie k problémom rozvoja marxistickej sociológie
 Bratislava, 1964, *Osveta*, str. 83-90
 K niektorým otázkam sociológie dediny, resp. poľnohospodárstva
 sborník zo seminára Aktuálne otázky marxistickej sociológie
 Bratislava, *SVPL*, 1965, str. 108-115
 Sociálne a psychologické aspekty organizácie a riadenia
 sborník príspevkov k medzinárodnému sympóziu o vedeckej organizácii práce v poľnohospodárstve, I. časť
 Bratislava, 1965, *Slovenský komitét pre vedecké riadenie*
 Niektoré podmienky iniciatívy pracovných kolektívov v JRD
 sborník z I. celoštátnej konferencie čs. sociologov
 Praha, 1968, *Svoboda*
 Niektoré predbežné výsledky štúdia predpokladov iniciatívy pracovných kolektívov v JRD
 sborník referátů a příspěvků z vědecké konference fakulty k otázkám řízení socialistických zemědělských podniků
 České Budějovice, 1967, *PEF VŠZ*
 Poľnohospodársky podnik ako sociálna organizácia a sociálny systém
 Bratislava, 1969, *SVPL*, ed. *Riadenie a organizácia poľnohospodárskeho podniku*
 Niektoré sociologické aspekty reprodukcie pracovných síl v poľnohospodárstve na Slovensku
Zem. ekonomika, 1965, č. 12, str. 725-734
 Niektoré sociologické aspekty reprodukcie pracovných síl v poľnohospodárstve na Slovensku
Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 1, str. 23-30
 Teoretické predpoklady iniciatívy družstevných roľníkov
Sociologie a historie zemědělství, 1967, č. 2, str. 93-104
 Vplyv niektorých štrukturotvorných prvkov na akceptáciu roľ vedúceho pracovnej skupiny
Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 1, str. 33-42
 Výskum brigád socialistickej práce v JRD
 Bratislava, *VÚPE*, 1967, *závěrečná zpráva* S XVI — 2-1/c2, 372 str.

Ekonomické, organizačné a ďalšie spoločenské prejavy a podmienky iniciatív pracovných kolektívov v JRD
Bratislava, 1967, *kandidátska disertačná práca*

SEYKOROVÁ, E.

Metodika sestavení CVFP pomocí samočinného počítače
Praha, 1967, *Metodiky ÚVTI*

Planung der sozialistischen Großproduktion der Landwirtschaft und der Nahrungsgüterwirtschaft mit Matrizen
kap. Die Erarbeitung des Produktions- und Finanzplanes Landwirtschaftlicher Betriebe der ČSSR mit der Methode der Verflechtungsbilanz auf einem Elektronenrechner
Halle, 1967, *Landwirtschaftsrat der DDR*, 155 str.

K aplikaci matematických metod při vypracování ročního výrobněfinančního plánu zemědělského podniku
Zem. ekonomika, 1967, č. 11, str. 719 až 732

Využití metod struktuální analýzy (mezi-odvětvové bilance) při podnikovém plánování v zemědělství
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* 302-3/6-02, 74 str.

Vypracování perspektivního plánu s použitím ekonomicko-matematických metod
Praha, 1969, VÚEZVŽ, *závěrečná zpráva* X-4-6/2 a, 146 str.

Využití metody meziodvětvové bilance při podnikovém plánování v zemědělství
Praha 1965, *kandidátska disertačná práca*, 101 str.

SCHIMMERLING H.

Nové formy odměňování v JZD
Praha, 1960, ČSAZV, 16 str.

Nová technika a technologie v ČSSR a NDR
(spoluautor)

Praha, 1961, SZN, Bratislava, ŠVPL
Prémiování v JZD

Brno, 1962, *metodická příručka KNV*
Peněžní odměna v JZD

Praha, 1962, SZN, 267 str.

Neue Formen der Vergütung der Arbeit in der JZD. Die Organization der komplex mechanizierten Traktorenbrigaden in der ČSSR
Berlin, 1963, *Informationen der G. V. K.*, 28 str.

Soziologische und sozialpsychologische

Aspekte der Menschenführung im landwirtschaftlichen Betrieb
Halle, 1966, *Urania*, 28 str.

The Substance of the Work of the Manager of an Agricultural Enterprise
Warszawa, 1968, LAE, první evropský seminář, 14 str.

Investigation of discoveries in the sphere of rural sociology and of agricultural enterprises (particularly of the cooperative type)

Sociologia ruralis, 1968, č. 3-4, str. 507-509
Výzkum a ekonomické zhodnocení zavedení doplňkových odměn v některých JZD za překračování hektarových výnosů, užitekosti a v jiné činnosti

Zem. ekonomika, 1957, č. 4, str. 309-334
Odměňování v jednotných zemědělských družstvech

Zem. ekonomika, 1958, č. 7, str. 483-496
Organizace práce a odměňování stájových kolektivů

Zem. ekonomika, 1959, č. 8, str. 605-618
Zkušenosti z nových způsobů odměňování v JZD

Zem. ekonomika, 1960, č. 7, str. 597-604
Vyrovnání rozdílů mezi průmyslem a zemědělstvím v odměňování práce (Formánek B., Schimmerling H.)

Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 761 až 768

Ekonomicko-sociologický průzkum hmotné zainteresovanosti pracovníků JZD

Zem. ekonomika, 1965, č. 4, str. 213-224
Výzkum vztahů organizace práce a odměňování v rostlinné výrobě JZD

Zem. ekonomika, 1967, č. 4, str. 207-217
Vedoucí pracovníci a jejich práce

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 569-572
Člověk v podniku

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 573-577
Sociologické aspekty obsahu činnosti vedoucích pracovníků JZD

Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 1, str. 3-12

Výzkum a ekonomické zhodnocení doplňkových odměn v některých jednotných zemědělských družstvech

Brno, VÚZE, 1956, *závěrečná zpráva* 33.03.00, 74 str.

Organizace práce a odměňování v živočišné výrobě – chov skotu

Brno, VÚZE, 1958, *závěrečná zpráva* 61.03 a, 103 str.

Nejvhodnější způsob odměňování za práci v JZD

Brno, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* Ú 61.09, 151 str.

Vyrovnání rozdílů v odměňování mezi různými JZD a státními statky

Brno, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* XV – 4.4.5, 104 str.
Odměňování v JZD
Brno, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* – 302-3/5-02, 104 str.

Peněžní odměna v JZD
Praha, 1961, *kandidátská disertační práce*, 388 str.

Rozdíly v úrovni odměňování družstevníků a cesty k jejich vyrovnání
Brno, 1963, *habilitační práce*, 295 str.

SKLENÁŘ L.

Produktivita práce v zemědělství
kap. Technologie rostlinné výroby
Praha, 1960, *SZN*
Ekonomické zhodnocení mechanizace v zemědělství
Praha, 1963, *Metodiky ÚVTI*

Vliv přírodních podmínek na činnost STS
(Sklenář L., Malý O.)

Zem. ekonomika, 1958, č. 5, str. 289-316
O vlivu některých faktorů na výsledky STS

(Sklenář L., Malý O.)
Zem. ekonomika, 1958, č. 9, str. 675-696

Rozbor provozu a hospodaření STS
Březno, Kroměříž, Horš, Týn, Havl. Brod, Galanta za rok 1954

(Sklenář L., Malý O., Urbánek L.)
Praha, VÚZE, 1955, *závěrečná zpráva* 35.01.00, 420 str.

Výzkum a ekonomický rozbor hlavních ukazatelů provozu a hospodaření většího počtu STS za rok 1955

(Sklenář L., Malý O., Böse A.)
Praha, VÚZE, 1957, *závěrečná zpráva* S 63.01, 200 tr.

Výzkum vlastních nákladů na jednotlivé práce na STS

(Sklenář L., Malý O.)
Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 63.03, 140 str.

Rozmístění hlavních druhů závěsného nářadí a některých speciálních strojů z hlediska rajonizace zemědělské výroby
(Holek F., Böse A., Sklenář L.)

Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 65 01 b, 103 str.

Výzkum využití mechanizačních prostředků v JZD

(Sklenář L., Malý O.)
Praha, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* R 5.1.2 b, 81 str.

Výzkum mechanizačních prostředků v socialistických zemědělských závodech
Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* R 5.1.2 b, 81 str.

Ekonomické zhodnocení různých způsobů sklízň cukrovky ve vybraných zemědělských závodech v okrese Jičín
Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva* A-4-13/1-4, 144 str.

Ekonomika využití mechanizačních prostředků v JZD

Praha, 1963, *kandidátská disertační práce*, 181 str.

SLABÝ M.

Některé poznatky při odchovu mladého skotu na pastvinách z hlediska ekonomického

Praha, 1957, *vědecké práce VÚZE*
Efektivnost výroby hlavních druhů statkových krmiv

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Praha, 1961, *SZN*, 175 str.

Skúsenosti zo špecializácie poľnohospodárskej výroby
(Janovic a kol.)

Bratislava, 1968, *SVPL*, 323 str.

Vliv mechanizace prací v živočišné výrobě na užitkovost hospodářského zvířectva
(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 3, str. 175-180

Poznatky o pracovních poměrech, bytových, kulturních a společenských podmínkách na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika 1955, č. 2, str. 129-140

Studie o vybavení a využití mechanické a tažné síly na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 29-48

Některé poznatky o krmivové základně na státních statcích

(Čížek K., Mašek J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1956, č. 1, str. 1-14

Význam hlavních faktorů při pastevním odchovu mladého skotu

Z m. ekonomika, 1957, č. 4, str. 289-308

Koncentrace v živočišné výrobě

Zem. ekonomika, 1967, č. 10, str. 659-674

Návrh modelu zemědělského podniku specializovaného na výrobu mléka

Zem. ekonomika, 1966, č. 3, str. 179-194

Vybavenost modelů zemědělských podniků a specializovaných výrobních jednotek pracovními silami a jejich využití
(Horniecký J., Ruta J., Slabý M.)

Zem. ekonomika, 1969, č. 6, str. str. 373 až 382

Ekonomické zhodnocení odchovu mladého hovězího dobytka na pastvinách

Praha, VÚZE, 1956, *závěrečná zpráva* 34.02.00, 91 str.

Ekonomická efektivnost výroby vlastních

krmiv na státních statcích z hlediska snižování vlastních nákladů (Čížek K., Mašek J., Slabý M.) Praha, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva* 62.02, 276 str.

Stanovení výrobního zaměření, specializace a velikosti socialistického zemědělského závodu v blízkosti velkého města (Slabý M., Piskáček V.) Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* S XIV 4.1.3, 97 str.

SMÝKAL S.

Metodika racionalizace pracovních procesů při sklizni víceletých pícnin Praha, 1966, *Metodiky ÚVTI*
Akordní úkolová odměna
Praha, 1968, *Metodiky ÚVTI*

Organizace pracovních procesů při komplexní mechanizaci sklizně sena
Zem. ekonomika, 1964, č. 10, str. 619-623

SOBIN M.

Metodika zřadení rastlinnej a živočišnej výroby v JRD (Sobin M., Šebesta M.) Bratislava, VÚPE, 1959, *závěrečná zpráva* 33.01.06, 335 str.

SOBOTKA L.

Problémy rozvoje československého zemědělství v období budování rozvinuté socialistické společnosti (sborník)
kap. Problémy mezinárodní dělby práce v zemědělství
Praha, 1962, *SNPL*

O aktuálních otázkách socialismu, díl II. kap. O aktuálních otázkách rozvoje našeho socialistického zemědělství, str. 304 až 357
Praha, 1963, sborník *Ústavu pro výuku a vědeckou práci kateder marx-leninismu*

Stručné kapitoly z pozemkového práva kap. Výrobní oblasti, rajonizace zemědělské výroby, delimitace a bonitace půdního fondu
Praha, 1963, *SPN*

Ekonomická podstata příplatků k nákupním cenám zemědělských výrobků a problémy jejich diferenciací
Praha, 1965, *sborník PEF VŠZ Praha*

Některé úvahy a náměty k úpravě ekonomických vztahů mezi státem a zemědělskými závody
Praha, 1964, *studie VÚZE*

Ekonomický svazek dělníků a družstevních rolníků v období rozvinuté výstavby socialismu
Praha, 1965, *studie pro ÚV KSČ*

Pozemkové právo

kap. Vlastnosti zemědělské půdy a jejich vliv na právní úpravu
Praha, 1966, *SPN*

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl I.

kap. „Zásady zdokonalené soustavy řízení zemědělství“
(Sobotka L., Eremiáš V.)

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVž*

Obširje uslovija vozdejšťstva chozrasčota v sel'skom chozjajstve
Praha, 1967

K některým sporným prvkům v zaváděné soustavě řízení

Praha, 1967, *sborník PEF VŠZ*

Soustava hospodaření na půdě — sborník kap. Soustava plánování

(Kubát F., Sobotka L.)

Praha, 1967, *SZN*

Problémy mat'erialnoj zainťeresovannosti socialističeskich sel'skochozjajstvennych predprijatij
Praha, 1968

Mesto i rol sel'skogo chozjajstva v razvitii narodnogo chozjajstva

Bukurešť, 1969

Základy teorie a metodiky rajonizace zemědělské výroby

Zem. ekonomika, 1957, č. 6, str. 441-454

O zkušenostech z dosavadních prací na rajonizaci zemědělské výroby v ČSR

Zem. ekonomika, 1959, č. 1, str. 3-14

Rajonizace zemědělské výroby v ČSSR, její využití a problémy ekonomického hodnocení přírodních stanovišť

Zem. ekonomika, 1962, č. 1, str. 17-28

Prohloubení společenské dělby práce — základní rys výhledové organizace zemědělské výroby a jeden ze základních předpokladů zornýmyslnění zemědělství
(Svoboda K., Sobotka L.)

Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 719 až 732

Zemědělská věda a výzkum

Nová mysl, 1962, č. 2, str. 170-180

K aktuálním otázkám soustavy ekonomických vztahů mezi státem a zemědělskými závody

Politická ekonomie, 1964, č. 6, str. 493-504

K funkci cen zemědělských výrobků ve zdokonalené soustavě řízení

Zem. ekonomika, 1966, č. 4, str. 231-243

Některé teoretické problémy socialistického zemědělského podniku

Zem. ekonomika, 1968, č. 9, str. 521-526

Formy socialistického vlastnictví v zemědělství a jejich perspektivy

(Sobotka L., Eremiáš V.)

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 537 až 544

K některým problémům teorie a soustavy cen zemědělských výrobků

Praha, 1964, *kandidátská disertační práce*
K některým problémům ekonomických vztahů mezi státem a socialistickými zemědělskými závody
Praha, 1965, *habilitační práce*

SOUKUP O.

Zjišťování efektivity investic a základních fondů v zemědělství
Praha, 1963

Význam analýzy cenotvorných složek
Praha, 1965, *sborník PEF VŠZ*

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl II.

kap. Problémy reprodukce základních fondů v zemědělství v nové soustavě řízení

(Soukup O., Panež D., Marko J.)

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVŽ*

Některé teoretické problémy zjišťování ekonomické efektivity investic v zemědělství

Zem. ekonomika, 1958, č. 12, str. 857-884

Některé zvláštnosti zjišťování ekonomické efektivity investic v zemědělství

Zem. ekonomika, 1960, č. 12, str. 933-952

Otázky diferenciální renty ve vztahu ke specializaci zemědělských závodů

Zem. ekonomika, 1962, č. 1, str. 59-68

Zkoumání teoretických otázek ekonomické efektivity v zemědělství

Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva XII 5.1.4. c*, 421 str.

Teoretické základy tvorby cen zemědělských výrobků. Problematika diferenciální pozemkové renty za socialismu

Praha, VÚZE, 1968, *závěrečná zpráva X - 4 - 3/1*, 207 str.

K některým otázkám ekonomické efektivity investic v zemědělství

Praha, 1963, *kandidátská disertační práce*

STANĚK P.

Premiový systém v JZD

(Staněk P., Šesták M.)

Praha, 1964, *Metodiky ÚVTI*

Studium vlivu některých produkčních faktorů na hrubou produkci v živočišné výrobě

Praha, 1969, VÚEZV, *závěrečná zpráva*, X - 4-6/3 e, 130 str.

Studium vlivů některých produkčních faktorů v živočišné výrobě

Praha, 1969, *kandidátská disertační práce*

STÁREK V.

Ekonomický rozbor zemědělské výroby JZD v okrese

(Piskáček V., Stárek V.)

Praha, 1957, *SZN*, 215 str.

Ekonomický přezkum, rozbor a rozmístění poľnohospodárskej výroby v JRD

(Gejmovský V., Piskáček V., Stárek V.)
Bratislava, 1959, *ŠVPL*, 330 str.

Rozmístění zemědělské výroby v okrese

Praha, 1962, *Metodiky ÚVTI*

Rozmístění plánu zemědělské výroby pomocí matematických metod

Jihlava, 1965, *sborník Socialistické akademie*

Otevřený či uzavřený obrát stáda

Nitra, 1965, *SVPL*, sborník VŠZ v Nitře
Pomocné tabulky pro sestavování ekonomicko-matematických modelů v zemědělství

(Stárek a kol.)

Praha, 1968, *Inf. publikace VÚZE č. 6*, 240 str.

Výzkum a rozbor hlavních ukazatelů provozu a hospodaření většího počtu STS za rok 1953

Zem. ekonomika, 1955, č. 4, str. 253-354

Některé zkušenosti z využití strojního a traktorového parku našich STS

Zem. ekonomika 1956, č. 1, str. 15-28

Rozbor peněžních příjmů a vydání našich družstevníků za rok 1954

Zem. ekonomika, 1957, č. 1 str. 1-18

K otázce stanovení stupně mechanizace polních prací

Zem. ekonomika, 1957, č. 5, str. 391-408

Metodika rozmístění zemědělské výroby v okrese na základě rozboru výrobních ukazatelů JZD

(Piskáček V., Stárek V.)

Zem. ekonomika, 1959, č. 7, str. 535-566

Rozmístění zemědělské výroby v okrese - důležitý předpoklad slučování JZD

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 203-212

Další rozvoj mezidružstevních vztahů a vzájemné spolupráce

(Hornický J., Stárek V.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 253 až 258

Užití metody lineárního programování při řešení dopravního problému při kooperaci v chovu skotu

Zem. ekonomika, 1964, č. 1-2, str. 133-139

K problematice otevřeného obrátu stáda skotu

Zem. ekonomika, 1965, č. 4, str. 188-202

Výzkum ekonomické efektivity kooperace v chovu skotu v podmínkách specializace

Praha, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva XV - 4.1.4*, 51 str.

Vypracování matematického modelu výrobních celků a návrh metody rozmístění zemědělské výroby se zřetelem

ke splnění státního plánu nákupu zemědělských produktů
Praha, VÚZE, 1968, *závěrečná zpráva*
X — 4 — 6/1, 150 str.

Otázky územní specializace a kooperace skotu
Praha, 1965, kandidátská disertační práce, 217 str.

SVOBODA, K.

Výsledky průzkumu společných žňových prací v JZD v roce 1952

Praha, 1955, *vědecké práce VÚZE*

Přednosti socialistické družstevní velkovýroby před malovýrobou

Praha, 1955, *SZN*

Základy ekonomického rozboru hospodaření a výklad některých pojmů zemědělské ekonomiky

Praha, 1955, *SZN*, 77 str.

Ekonomický rozbor vzorových stanov JZD

Praha, 1956, vyd. ČSAZV, 489 str.

Organizace socialistických zemědělských závodů

kap. Vzorové stanovy — JZD

Praha, 1956, *SZN* — učebnice

Uplatňujeme zkušenosti sovětských kolchozníků při řízení našich jednotných zemědělských družstev

Praha, 1956, *sborník Poznáváme Sovětský svaz* č. 55, vyd. SČSP

Přednosti socialistické zemědělské družstevní velkovýroby

Praha, 1956, *Zemědělské aktuality*, č. 14

Proč a jak hospodařit podle vzorových stanov

Praha, 1956, *SZN*, 498 str.

Uplatňování zkušeností sovětských kolchozů u nás

Praha, 1957, vyd. SČSP

Stručný nástin vývoje a činnosti výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky (Lom F., Svoboda K.)

Praha, 1957, *Vědecké práce VÚZE*

Prečo a ako hospodáriť podľa vzorových stanov JRD

Bratislava, *SVPL*, 1957, 438 str.

Produktivita práce a intenzita v zemědělství

(Svoboda K., Kubát F., Šedivý B.)

Praha, 1958, vyd. ÚV KSČ

Poznáváme zemědělskou práci

kap. O významu socialistické zemědělské výroby

Praha, 1958, *Naše vojsko*

Mirovaja socialističeskaja sistema chozjajstva (mezinárodní sborník)

kap. O uplatňování Leninova družstevního plánu v ČSR

(Svoboda K., Špirk L.)

Moskva, 1958, *Gosplanizdat*

Základy ekonomiky československého zemědělství a organizace socialistických zemědělských závodů

kap. Stanovy JZD a jejich uplatňování

Praha, 1958, *SZN* — učebnice

Zavádění velkovýrobní technologie. Racionalizace a specializace zemědělské výroby

Praha, 1959, vyd. ÚV KSČ

Metodika ekonomického rozboru hospodaření JZD

(Svoboda K., Kubát F.)

Praha, 1959, *SZN*, 238 str.

Koncentrace a specializace výroby v JZD
Praha, 1960, vyd. *Společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí*

Ekonomika v zemědělství ČSSR, díl II. — sborník

kap. Rozmístění a specializace zemědělské výroby

Praha, 1960, *SNPL*

Ekonomika československého zemědělství sborník

kap. Produktivita práce a intenzita zemědělské výroby

(Kubát F., Šedivý B., Svoboda K.)

Praha, 1960, *SNPL*

Organizace socialistických zemědělských závodů

kap. Tvorba a rozdělování důchodů, Ekonomické rozbor hospodaření

Praha, 1960, *SZN* — učebnice pro ZTS

Ekonomika čs. zemědělství

(Svoboda V., Kubát F.)

kap. Efektivnost produktivity práce, intenzita a rentabilita zem. výroby

Praha, 1961, *SNPL*

Organizace soc. zem. závodů

kap. Ekonomické rozbor hospodaření JZD

Praha, 1962, *SZN* — učebnice pro ZTS

Komplexní ekonomický rozbor v JZD

(Svoboda K., Kubát F.)

Praha, 1963, *SNPL*, 329 str.

Socialističeskije preobrazovanija v sel'skom chozjajstvu

kap. Proizvodstvenoje kooperirovanie sel'skogo chozjajstva v Českoslovakiji

Moskva, 1963, vyd. *Sockegiz*

Matematické metody v zemědělství (materiály ze semináře v Jihlavě)

Praha, 1966, *Socialistická akademie*, č. 71

Grundfragen der Spezialisierung und Konzentration der Produktion in der Landwirtschaft ČSSR

Berlin, 1965, *Urania*

Issledovanie i primenenie ekonomičesko-matematičeskich metodov v ekonomike selskogo chozjajstva v ČSSR

Moskva, 1967, *sborník VNIIESCH*

Ekonomika a organizace socialistického zemědělství, I. díl

(Svoboda a kol.)

kap. Výsledky výroby

Praha, 1969, *SZN*, učebnice

K otázce organizace výroby a práce v chovu skotu, zvláště dojníc

(Svoboda K., Kožíšek J.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 1, str. 49-74

Výroba v osobních doplňkových hospodářstvích členů JZD

(Svoboda K., Černín R.)

Zem. ekonomika, 1955, č. 6, str. 435-450

O tvorbě a rozdělování družstevních důchodů z hlediska rozšířené reprodukce

Zem. ekonomika, 1956, č. 5, str. 277-300

K otázkám zjišťování vlastních nákladů v JZD

Zem. ekonomika, 1958, č. 1, str. 1-20

Ekonomické rozborů hospodaření JZD (zásady jednoduché metodiky)

(Svoboda K. Neumann J.)

Zem. ekonomika, 1959, č. 7, str. 511-534

Výzkum velikosti socialistických zemědělských závodů s ohledem na specializaci a velkovýrobní technologii

(Svoboda K. a kol.)

Zem. ekonomika, 1960, č. 4, str. 249-259

Návrh cílevědomého řízení procesu slučování JZD

Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 193-202

Specializace socialistických zemědělských závodů ve vztahu k soustavě hospodaření v zemědělství

Zem. ekonomika, 1962, č. 1, str. 29-37

Prohloubení společenské dělby práce – základní rys výhledové organizace zemědělské výroby a jeden ze základních předpokladů zprůmyslnění zemědělství

(Svoboda K., Sobotka L.)

Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 719 až 732

Hrubý důchod jako základ hmotné zainteresovanosti ve zdokonalené soustavě řízení zemědělské výroby

Zem. ekonomika, 1966, č. 3, str. 153-164

Metody a technika řízení

Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 535 až 538

Výzkum velikosti socialistických zemědělských závodů s ohledem na specializaci a velkovýrobní technologii
Praha, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* 6/141, 878 str.

Modely specializovaných zemědělských (družstevních) závodů v různých výrobních podmínkách

Praha, VÚZE, 1963, *závěrečná zpráva* XV 4.2.1 d, 267 str.

Výzkum produkčních funkcí v zemědělské výrobě jako celku

Praha, VÚZE, 1967, *závěrečná zpráva* X – 4 – 6/3, 90 str.

Ekonomický rozbor vzorových stanov JZD

Praha, 1956, *kandidátská disertační práce*, 607 str.

SEBESTA M.

Niektoré ekonomické a organizačné otázky živočišnej výroby JZD

Bratislava, 1955, *Ekonomika a plánovanie* č. 26

Zisťovanie a využitie vlastných nákladov v JRD

Bratislava, 1958, *SVPL*, str. 220

Nové formy odmeňovania v JRD

(Sebesta M., Šimunič F.)

Bratislava, 1961, *SVPL*, 94 str.

Vývoj tvorby a rozdeľovania hrubého a čistého dôchodku v JRD

Bratislava, 1961, *Vedecké práce VÚPE*, vyd. SAV, str. 21

Metodika zavádzania chozrasčotu do JRD

Praha, 1962, *Metodiky ÚVTI*

A munka díjarásanak új formái az EFSZ-ben

(Sebesta M. a Šimunič F.)

Bratislava, 1962, *SVPL*, 104 str. (preklad slovenské publikace)

Vnútro podnikový chozrasčot v JRD

Bratislava, 1963, *SVPL*, 181 str.

Možnosti rozboru hospodárenia JRD na základe vlastných nákladov.

Praha, 1963, *Metodiky ÚVTI*

Využitie vlastných nákladov v JRD

(Sebesta M., Bruthans J.)

Bratislava, 1964, *SVPL*, 168 str.

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl II.

kap. Podniková a osobná hmotná zainteresovanost v poľnohospodárskych podnikoch

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVž*

Poznámky k faktorom zvyšovania iniciatívy pracovníkov v poľnohospodárstve

sborník z medzinárodného sympózia o vedeckej organizácii práce v poľnohospodárstve

Bratislava, 1968, *SVPL*

K otázke výpočtu vlastných nákladov v JRD

Zem. ekonomika, 1958, č. 1, str. 21-23

Chozrasčot v JRD

Zem. ekonomika, 1961, č. 2, str. 89-116
Hmotná zainteresovanost podnikov v zdomakonalenej sústave riadenia poľnohospodárskej výroby
Zem. ekonomika, 1966, č. 5, str. 267-275
Niektoré ekonomické hľadiská chovu dojníc v JRD
Zem. ekonomika, 1966, č. 11, str. 671-680
Řízení hospodářského rozvoje podniku (Sebesta M., Kubát F., Palášthy E.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 9-10, str. 557-564
Výsledky hospodárenia JRD z hľadiska rozšírenej reprodukcie
Bratislava, VÚPE, 1957, *záverečná zpráva* S 61.02, 74 str.
Metodika zladenie rastlinnej a živočišnej výroby v JRD (Sobin M., Šebesta M.)
Bratislava, VÚPE, 1959, *záverečná zpráva* 33.01.06, 335 str.
Zavádzanie vnútropodnikového chovrasčotu do JRD (Šebesta M., Hrabovec J., Naď V.)
Bratislava, VÚPE, 1963, *záverečná zpráva* XV 5.3.2 b, 268 str.
Vlastné náklady a cesty ich znižovania — základné ukazovatele pre rozbor produktivity spoločenskej práce a efektívnosti vynaloženej živej práce v JRD (Bruthans J., Šebesta M.)
Praha - Bratislava, VÚPE 1963, *záverečná zpráva* S XV 4.5.2 a, 90 str.
Zavádzanie vnútropodnikového chovrasčotu do JRD
Bratislava - VÚPE, 1964, *záverečná zpráva* XV 4.4.11, 44 str.
Základní ukazatelé pro rozbor společenské produktivity práce a efektívnosti vynaložené žive práce v JZD (Šebesta M., Šimků F.)
Praha - Bratislava, VÚZE 1964, *záverečná zpráva* S XV 4.5.2, 124 s.
Základní ukazatelé pro rozbor produktivity společenské práce a efektívnosti vynaložené žive práce v JZD za rok 1963 (Bruthans J., Šebesta M.)
Praha, VÚZE, 1965, *záverečná zpráva* 302-3/1 f, 159 str.
Rozbor produktivity společenské práce a výsledků hospodaření JZD na základě zjištěných vlastních nákladů za rok 1964 a vývoj od roku 1962 (Bruthans J., Šebesta M.)
Praha - Bratislava, VÚZE 1966, *záverečná zpráva* 302-3/1-03, 137 str.
Podniková hmotná zainteresovanost v poľnohospodárskych podnikoch
Bratislava, VÚPE, 1968, *záverečná zpráva* X-4-4/1, 210 str.
Zisťovanie a využitie vlastných nákladov v JRD

Bratislava, 1957, *kandidátská disertační práce*, 312 str.
Vnitropodnikový chovrasčot v JRD
Bratislava, 1964, *habilitační práce*

ŠEDIVÝ B.

Metody zvyšování produktivity práce v zemědělství
Praha, 1956, vyd. ÚV KSČ
Organizace práce a odměňování za práci v JZD
Praha, 1956
Produktivita práce a způsoby jejího zvyšování (Kubát F., Šedivý B.)
Praha, 1957, SZN
Některé otázky rozšířené reprodukce základních výrobních prostředků v JZD z hlediska dotace nedělitelných fondů
Praha, 1957, *vědecké práce VÚZE*
Produktivita práce a intenzita zemědělské výroby (Kubát F., Svoboda K., Šedivý B.)
Praha, 1958, vyd. ÚV KSČ
Rozšířená reprodukce v JZD
Praha, 1958, SZN
Jak rozšiřovat výrobu v JZD
Praha, 1959, SZN
Výsledky ekonomického výzkumu hospodaření JZD
Zem. ekonomika 1955, č. 6, str. 371-434
Odpisy základních výrobních prostředků v JZD
Zem. ekonomika, 1958, č. 7, str. 465-482
Hlavní investice a výsledky výroby v JZD
Zem. ekonomika, 1958, č. 12, str. 914-932
Vliv zemědělských staveb na produkci a produktivitu práce v živočišné výrobě
Zem. ekonomika, 1960, č. 12, str. 967-978
Rozbor výsledků a vývoj hospodaření vybraných JZD do konce roku 1954
Praha, VÚZE, 1955, *záverečná zpráva* 234 str.
Tvorba a rozdělování družstevních důchodů z hlediska rozšířené reprodukce v JZD
Praha, 1959, *kandidátská disertační práce*, 350 str.

ŠESTÁK M.

Premiový systém v JZD (Staněk P., Šesták M.)
Praha, 1964, *Metodiky ÚVTI*
Přidružená výroba v JZD (Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, 1967, *Metodiky ÚVTI*
Formy kombinace zemědělské a průmyslové výroby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, 1968, *Studijní informace ÚVTI*

Někteří ekonomičtí ukazatelé sloučení JZD

(Kunc J., Šesták M.)
Zem. ekonomika, 1961, č. 3, str. 259-266
Stanovení průběžných premii v JZD

(Šesták M., Staněk P.)
Zem. ekonomika, 1964, č. 4, str. 261-276
Integrace zemědělské výroby

(Formánek B., Šesták M.)
Zem. ekonomika, 1967, č. 4, str. 179-192
Vliv společných družstevních podniků na rozvoj zemědělské výroby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Zem. ekonomika, 1968, č. 11-12, str. 605 až 614

Rozbor soustavy peněžního odměňování v JZD, její změny a doplnění
(Šesták M., Staněk P., Veleba V.)

Praha, VÚZE 1963, *závěrečná zpráva* S XV 4.4.4, 81 str.

Řešení sezónnosti práce v zemědělství provozováním pomocné a přidružené výroby

(Formánek B., Hrubý J., Šesták M.)
Praha, VÚZE 1967, *závěrečná zpráva* X - 4 - 5/6, 175 str.

Rozbor premiové soustavy v JZD, její změny a doplnění

Praha, 1963, *kandidátská disertační práce* ŠÍMA J.

Sociologie a zemědělec (organizátorům zemědělské výroby)

(Němcová E., Šíma J.)
Praha, 1966, *SZN*, 94 str.

Zemědělské družstevní organizace v západoevropských státech

Praha, 1969, *Studijní informace ÚVTI*, 70 str.

Názory zemědělců na naléhavé potřeby našeho zemědělství

(Šíma J., Vaněček P.)
Praha, 1969, *ČAZ, Institut soc. venkova a historie zemědělství*

Sociologický průzkum účinnosti různých forem zemědělské propagace

(Šíma J., Vaněček P.)
Sociologie a historie zemědělství, 1967, č. 1, str. 35-44

Výzkum mínění a postojů pracujících v zemědělství

(Šíma J., Vaněček P.)
Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 2, str. 145-154

ŠIMKŮ F.

Zjednodušený výpočet vlastních nákladů v JZD

(Bruthans J., Šimků F.)

Praha, 1960, *Zem. aktuality* č. 50
Metodika výpočtů vlastních nákladů v JZD

(Bruthans J., Šimků F.)

Praha, 1957, *Vědecké práce VÚZE*

Výzkum a sledování vlastních nákladů v JZD a vývoj cen v zemědělství

Praha, VÚZE 1957, *závěrečná zpráva* 67 - 02, 155 str.

Sledování a hodnocení poměru vlastních nákladů vyvolaných základními fondy k ostatním nákladům

Praha - Bratislava, VÚZE, 1961, *závěrečná zpráva* R 67 02 ch, 38 str.

Vlastní náklady v zemědělství a cesty jejich snižování

Praha - Bratislava, VÚZE, 1962, *závěrečná zpráva* S XII 51.5. a S XV 4.4.2 a

Základní ukazatelé pro rozbor společenské produktivity práce a efektivnosti vynaložené živé práce v JZD

(Sebesta M., Šimků M.)
Praha - Bratislava, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* S XV 4.5.2, 124, 76, 276 str.

ŠÍN V.

Vliv různých způsobů ustájení na spotřebu času a normu obsluhy v chovu dojníc

Bratislava, 1968, sborník, *Slovenský komitét pro vědecké řízení*

Organizace pracovních procesů při sklizni obilnin

Zem. ekonomika, 1964, č. 10, str. 626-633

Vliv různého způsobu ustájení dojníc na pracnost výroby mléka

Zem. ekonomika, 1967, č. 7, str. 425-434

Výzkum tvorby norem pracnosti u velkovýrobních technologií chovu krav v různých provozních podmínkách

Brno, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/5-03, 90 str.

Stanovení potřeby lidské práce, počtu zvířat připadajících na jednoho stájového pracovníka a normativ stavů v chovu skotu

Praha, 1968, *kandidátská disertační práce*, 167 str.

ŠKODOVÁ J.

Zjišťování intenzity zemědělské výroby (Kubát F., Bezvoda F., Škodová J.)

Praha, 1962, *SZN*

Matematické metody v dopravě (Mazel M., Škodová J.)

Praha, 1965, *sborník Soc. akademie*

Zjišťování vzájemných vztahů mezi ukazateli intenzity zemědělské výroby

Zem. ekonomika, 1961, č. 8-9, str. 617-630
Výzkum možností využití matematických metod při řešení dopravního problému v zemědělství
(Mazel M., Škodová J.)
Praha, VÚZE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/6-02, 120 str.

ŠKOTTA L.

Problémy pri náboře mládeže do poľnohospodárstva
Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 2, str. 63-70

Problematika společenského a kulturního života při přechodu čs. vesnice k vyšším formám socialistické zemědělské výroby (Hach V., Trnka M., Škotta L.)
Praha, VÚZE, 1964, *závěrečná zpráva* XV 5.9. a/1, 61 str.

Ekonomická rovnoprávnost — charakter a obsah hospodářských zmluv vo vzťahoch JRD
Bratislava, VÚPE, 1967, *závěrečná zpráva* X-4-10/1, 266 str.

Príspevok k ekonomickej rovnoprávnosti v odberateľsko-dodávateľských vzťahoch so zameraním na JRD
Bratislava, 1966, *kandidátská disertační práce*

ŠPIRK L.

Mirovaja socialističeskaja sistema chozjajstva, mezinárodní sborník kap. Uplatňování Leninova družstevního plánu v ČSR
(Svoboda K., Špírk L.)
Moskva, 1968, *Gosplanizdat*
Cesta československého družstevnictví (spoluautor, str. 85-159)
Praha, 1965, *Svépomoc* (vyšlo angl., franc., španěl.)

Zemědělská ekonomika v příkladech (Píč J. a kol., str. 159-186)
Praha, 1966, *SZN*

Zemědělské družstevnictví v Československu
Praha, 1966, 70 str. (vyšlo angl., franc., španěl.)

Formy vesnického družstevnictví a jejich význam
Praha, 1966, *Svépomoc*, 34 str. (vyšlo angl., franc., španěl.)

Zemědělské družstevnictví v kapitalistických státech
Praha, 1967, *Zem. informace ze zahraničí*, č. 15

K otázkám podmínek a výsledku přechodu JZD na hospodářství bez záhustenkových hospodářství členů
Praha, 1967, *sborník PEF VŠZ v Praze*

Družstevní hnutí v socialistickém Československu
(spoluautor)

1967, *ÚRD* (vyšlo angl. a franc.)
Ekonomika světového zemědělství (spoluautor, str. 109-130)

Praha, 1968, *SPN*

Družstevnictví

(spoluautor, str. 103-155)

Praha, 1968, *Svépomoc* (učebnice)

Leninův družstevní plán a jeho uplatnění v lidově-demokratické ČSR

Praha, 1958, *kandidátská disertační práce*, 300 str.

Postavení záhustenkového hospodářství v evropských socialistických zemích a jeho perspektivy

Praha, 1965, *habilitační práce*, 300 str.

ŠVÚGR J.

Ekonomické zhodnocení různých způsobů sklizně cukrovky ve vybraných zemědělských podnicích okresu Jičín
Praha, VÚZE, 1967, *kandidátská disertační práce*, 122 str.

TATARKO O.

Tvorba cien v poľnohospodárstve
Bratislava, 1968, *SVPL*

Vyrovnávanie úrovne poľnohospodárstva na úroveň priemyslu vo stupni uspokojovania spoločenskej potreby
Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 705 až 712

Využívanie vlastných nákladov pri tvorbe nákupných cien poľnohospodárskych výrobkov

Zem. ekonomika, 1966, č. 6, str. 377-386

Výskum teoretických základov tvorby cien poľnohospodárskych výrobkov za socializmu
Bratislava, VÚPE, 1966, *závěrečná zpráva* 302-3/3-01, 235 str.

Tovarovo peňažné vzťahy medzi štátom a JRD

Bratislava, 1965, *kandidátská disertační práce*, 181 str.

Tvorba cien v sústave ekonomického riadenia poľnohospodárstva

Nitra, 1966, *habilitační práce*, 235 str.

TAUBER J.

Problémy, úkoly a metody studia sociálního vývoje vesnice a zemědělství

Praha, 1962, *knižnice PSK*

Průzkum povahy a zájmů žactva devítileté školy v Suchdole u Kutné Hory (Tauber J., Širmer A.)

Praha, 1962, *knižnice PSK*

Současné vývojové směry v sociologii venkova a zemědělské ekonomice
Praha, 1964, publikace Čs. sociologické společnosti

Klassenverhältnisse im tschechoslowakischen Dorf

Berlin, 1964, Gesellschaft für Verbreitung der wissenschaftlichen Kenntnisse

Cooperation of Rural Sociology with Agricultural Economics

Lyon, 1964, IAAE

Sociologie venkova

(1.-4. kap.)

Praha, 1965, SPN skripta, 200 str.

Kdo žije na vesnici (sociologická rozprava)

České Budějovice, 1965, 187 str.

Sociologie zemědělství a venkova (I. a II. díl)

Praha, 1969, Institut pro vzdělávání pracovníků v zemědělství a výživě.

Nový pohled na vyrovnávání vesnice s městem

Sociologie a historie zemědělství, 1965, č. 2, str. 45-50

Zemědělec a vědeckotechnický pokrok
Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 2, str. 155-162

O naléhavosti studia sociálních a kulturních poměrů v zemědělství

Zem. ekonomika, 1959, č. 12, str. 879-890

K některým otázkám sociologie vesnice
Zem. ekonomika, 1963, č. 12, str. 667-674

Výzkum brigád socialistické práce v zemědělských družstvech

Praha, VÚZE, 1965, závěrečná zpráva XVI - 2.1. c 2, 65 str.

TRNKA M.

Metodika výzkumu problematiky společenského a kulturního života při přechodu vesnice k vyšším formám socialistické velkovýroby

(Hach V., Trnka M.)

Praha, 1962, knižnice PSK

K výstavbě socialistické vesnice v ČSSR (Hach V., Trnka M.)

Zem. ekonomika, 1962, č. 10-11, str. 769 až 776

Úloha JZD při rozvoji kulturního života na vesnici

Zem. ekonomika, 1963, č. 12, str. 703-710

Problematika společenského a kulturního života při přechodu čs. vesnice k vyšším formám socialistické zemědělské výroby (Hach V., Trnka M., Skotta L.)

Praha, VÚZE, 1964, závěrečná zpráva XV 5.9 a/1, 61 str.

UCHYTIL J.

Rozmístění zemědělské výroby v ČSSR
Zem. ekonomika, 1964, č. 1-2, str. 106-117

Využití matematických metod při výpočtu dopadů úprav cen zemědělských výrobků a cen výrobních prostředků pro zemědělství na rentabilitu zemědělských závodů, důchod zemědělského obyvatelstva, tvorbu maloobchodních cen

Praha, VÚZE, 1968, závěrečná zpráva X-4-6/7, 33 str.

URBÁNEK L.

Plánování výkonů a stanovení nákladových limitů v chozrasčotních traktorových brigádách STS

(Urbánek L., Balusek F.)

Zem. ekonomika, 1958, č. 5, str. 335-346

Plánování v brigádách a dílnách STS z hlediska vnitropodnikového chozrasčotu

(Urbánek L., Balusek F.)

Zem. ekonomika, 1959, č. 4, str. 279-296

Rozbor hospodaření a výpočty vlastních nákladů - základní podmínky chozrasčotního hospodaření JZD

(Urbánek L., Balusek F.)

Zem. ekonomika, 1961, č. 7, str. 527-546

Uplatňovat chozrasčotní principy v hospodářské činnosti JZD

Zem. ekonomika, 1962, č. 5, str. 381-412

Plánování, evidence, hmotná a morální zainteresovanost v komplexně mechanizovaných brigádách

Zem. ekonomika, 1963, č. 9-10, str. 541-550

Soustava ukazatelů pro výsledné a operativní hodnocení vnitropodnikových útvarů v zemědělských závodech

Zem. ekonomika, 1965, č. 7, str. 385-396

Ekonomická zhodnocení zásad pro zvyšování produktivity práce a snižování vlastních nákladů a zhospodárnění výroby STS

Praha, VÚZE, 1955, závěrečná zpráva - 35.02.04, 180 str.

Rozbor provozu hospodaření STS Březno, Kroměříž, Horš. Týn, Havl. Brod, Galanta za rok 1954

(Sklenář L., Malý O., Urbánek L.)

Praha, VÚZE, 1955, závěrečná zpráva 35.01.00, 420 str.

Průzkum a ekonomické zhodnocení činitelů, podmiňujících snižování nákladů na práci STS

Brno, VÚZE, 1956, závěrečná zpráva 35.03.00, 196 str.

Rozbor podmínek postupného přechodu STS na chozrasčot

(Havlíček J., Urbánek L.)

Praha, VÚZE, 1959, závěrečná zpráva 63.02, 102 str.

Vnitropodnikový chozrasčet ve výrobních jednotkách STS
Brno, VÚZE, 1959, *závěrečná zpráva*
63 02 f, 167 str.

Evidence v JZD

Brno, VÚZE, 1962, *závěrečná zpráva*
XV 4.3.2, 323 str.

Výzkum národohospodářské evidence socialistických zemědělských závodů

Brno, VÚZE, 1965, *závěrečná zpráva*
302-3/4-04, 89 str.

Evidence v JZD — způsob a formy jejího využití

Brno, 1960, *kandidátská disertační práce*,
309 str.

VALTER L.

Ekonomika mechanizácie poľnohospodárstva

(Marko A., Valter L.)

Bratislava, 1963, *odbor SNR pre poľnohospodárstvo*

Príspevok k riešeniu špecializácie poľnohospodárskej výroby v prímestských oblastiach

Brno, 1967, *kandidátská disertační práce*

VANĚČEK P.

Názory zemědělců na naléhavé potřeby našeho zemědělství

(Šíma J., Vaněček R.)

Praha, 1969, ČAZ, *Institut sociologie venkova a historie zemědělství*

Sociologický průzkum účinnosti různých forem zemědělské propagace

(Šíma J., Vaněček R.)

Sociologie a historie zemědělství, 1967, č. 1, str. 35-44

Výzkum mínění a postojů pracujících v zemědělství

(Šíma J., Vaněček R.)

Sociologie a historie zemědělství, 1969, č. 2, str. 145-154

VESELÝ J.

K otázkám zdokonalené soustavy řízení zemědělství, díl II.

kap. Ekonomické informace ve zdokonalené soustavě řízení zemědělství

Praha, 1967, *Soc. akademie a MZVž*

Svoboda K.: Padesát let Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy	1
Lom F.: Vývoj zemědělského výzkumnictví a ekonomických nauk v zemědělství ČSSR do roku 1951	3
Ereimáš V.: Vývoj dnešního Výzkumného ústavu ekonomiky zemědělství a výživy a jeho příspěvek k rozvoji oboru od r. 1951	23
Ostrovský M.: Polstročie výskumu ekonomiky poľnohospodárstva na Slovensku	33
Koudelová D.: Přehled publikační činnosti pracovníků VÚZE v Praze, Brně, Bratislavě v letech 1955–1969	38

Příloha

Statistické přehledy o čs. a zahraničním zemědělství
(Vývoj československého zemědělství v hlavních ukazatelích)

СОДЕРЖАНИЕ

Свобода К.: Пятьдесят лет Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания (1). — Лом Ф.: Развитие сельскохозяйственного исследования и экономических наук в сельском хозяйстве ЧССР до 1951 года (3). — Эремиаш В.: Развитие современного Научно-исследовательского института экономики сельского хозяйства и питания и его проблемы развития отрасли с 1951 года (23). — Островски М.: 50-летие исследования экономики сельского хозяйства в Словакии (33). — Куделова Д.: Обзор деятельности в области публикаций работников НИИЭСХ в Праге, Брно, Братиславе в 1955-1969 гг. (38). — Приложение Статистические обзоры о чехословацком и заграницном с/х (Развитие чехословацкого сельского хозяйства в главных показателях)

CONTENTS

Svoboda K.: Fifty years of the Research Institute of Agricultural and Food Economics (1). — Lom F.: The Development of Agricultural Research and Ecocomic Science in Czechoslovak Agriculture up to the Year 1951 (3). — Ereimáš V.: The Development of the Present Research Institute of Agricultural and Food Economics and its Contribution to the Progress in its Field since the Year 1951 (23). — Ostrovský M.: Half a Century of the Research of Agricultural Economics in Slovakia (33). — Koudelová D.: A Survey of the Publishing Activity by the Workers of the Research Institutes of Agricultural and Food Economics in Prague, Brno and Bratislava from 1955 to 1969 (38). Appendix Statistical surveys of Czechoslovak and foreign agriculture (The development of Czechoslovak agriculture as expressed in the main indices)

INHALT

Svoboda K.: Fünfzigjähriges Jubiläum des Forschungsinstituts für Agrarökonomie und Ernährung (1). — Lom F.: Die Entwicklung des landwirtschaftlichen Forschungswesens und der ökonomischen Disziplinen in der Landwirtschaft in der ČSSR bis 1951 (3). — Ereimáš V.: Die Entwicklung des heutigen Forschungsinstituts für Agrarökonomik und Ernährung und sein Beitrag zur Fachentwicklung seit 1951 (23). — Ostrovský M.: Ein halbes Jahrhun-

dert der Forschung der Landwirtschaftsökonomik in der Slowakei (33). — Kou-
delová D.: Übersicht der Publikationstätigkeit der Mitarbeiter des For-
schungsinstituts für Agrarökonomie in Praha, Brno und Bratislava in den
Jahren 1955–1969 (38).

Beilage

Statistische Übersichten über die tschechoslowakische und ausländische Land-
wirtschaft

(Entwicklung der tschechoslowakischen Landwirtschaft in Hauptkennziffern)

STATISTICKÉ PŘEHLEDY

ČÍSLO

1

o československém a zahraničním zemědělství

PŘÍLOHA ČÍSLO 1 ČASOPISU ZEMĚDĚLSKÁ EKONOMIKA

1970

Hrubá a tržní zemědělská produkce v ČSSR (ve stálých cenách roku 1967)

v tis. Kčs

Rok průměr let	Hrubá zemědělská produkce			Tržní zemědělská produkce		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	54 895 650	29 286 578	25 609 072	22 891 876	8 535 333	14 356 543
1948	40 084 107	22 982 228	17 101 879	15 208 721	7 640 239	7 568 482
1949	44 512 345	23 908 825	20 603 520	17 197 588	7 583 991	9 613 597
1950	47 320 579	23 882 491	23 438 088	21 624 691	8 572 451	13 052 240
1955	50 323 882	26 667 582	23 656 300	22 813 352	8 812 294	14 001 058
1960	55 645 330	27 632 597	27 012 733	27 656 186	10 173 493	17 482 693
1961	54 604 999	26 822 553	27 782 446	28 445 920	10 030 970	18 414 950
1962	50 905 240	24 037 881	26 867 359	27 457 804	9 103 766	18 354 038
1963	54 434 515	27 580 792	26 853 723	29 081 912	10 575 261	18 506 651
1964	56 042 597	27 239 037	28 803 560	30 750 180	10 579 288	20 170 892
1965	53 013 418	23 318 764	29 694 654	29 747 007	8 466 949	21 280 058
1966	58 871 679	28 297 784	30 573 895	32 128 700	10 592 136	21 536 564
1967	62 126 921	29 785 998	32 340 923	35 485 330	12 250 271	23 235 059
1968	65 586 874	31 682 367	33 904 507	39 884 659	14 431 611	25 453 048
Ø 1951—1955	47 162 776	24 909 714	22 253 062	22 092 063	8 632 451	13 459 612
Ø 1956—1960	52 659 955	26 507 403	26 152 552	25 698 886	9 162 533	16 536 353
Ø 1961—1965	53 800 154	25 799 806	28 000 348	29 096 565	9 751 247	19 345 318

Vývoj hrubé a tržní zemědělské produkce v ČSSR (ve stálých cenách roku 1967)

v procentech

Rok průměr let	Index (rok 1936 = 100)					
	hrubá zemědělská produkce			tržní zemědělská produkce		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	73,0	78,5	66,8	66,4	89,5	52,7
1949	81,1	81,6	80,5	75,1	88,9	67,0
1950	86,2	81,5	91,5	94,5	100,4	90,9
1955	91,7	91,1	92,4	99,7	103,2	97,5
1960	99,5	94,4	105,5	120,8	119,2	121,8
1961	99,5	91,6	108,5	124,3	117,5	128,3
1962	92,7	82,1	104,9	119,9	106,7	127,8
1963	99,2	94,2	104,9	127,0	123,9	128,9
1964	102,1	93,0	112,5	134,3	123,9	140,5
1965	96,6	79,6	116,0	129,9	99,2	148,2
1966	107,2	96,6	119,4	140,3	124,1	150,0
1967	113,2	101,7	126,3	155,0	143,5	161,8
1968	119,5	108,2	132,4	174,2	169,1	177,3
Ø 1951—1955	85,9	85,1	86,9	96,5	101,1	93,8
Ø 1956—1960	95,9	90,5	102,1	112,3	107,3	115,2
Ø 1961—1965	98,0	88,1	109,3	127,1	114,2	134,7

Hrubá a tržní zemědělská produkce v ČSSR (v běžných cenách)

v tis. Kčs

Rok průměr let	Hrubá zemědělská produkce			Tržní zemědělská produkce		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	31 677 799	19 721 746	11 956 053	11 334 569	4 730 791	6 603 778
1948	22 828 970	13 985 683	8 843 287	8 054 477	4 397 547	3 656 930
1949	24 032 766	14 252 374	9 780 392	8 570 949	4 084 637	4 486 312
1950	25 039 629	13 326 464	11 713 165	10 635 411	4 341 365	6 294 046
1955	35 273 782	19 452 357	15 821 425	14 988 587	5 946 855	9 041 732
1960	48 172 011	25 303 220	22 868 791	23 710 392	8 703 490	15 006 902
1961	48 856 986	25 269 272	23 587 714	24 553 139	8 658 355	15 894 784
1962	46 204 691	23 773 151	22 431 540	23 900 725	8 306 659	15 594 066
1963	49 647 903	26 695 585	22 952 318	25 221 956	9 263 412	15 958 544
1964	53 456 195	27 825 790	25 630 405	27 838 756	9 780 143	18 058 613
1965	55 155 523	28 917 357	26 238 166	27 394 171	8 034 578	19 359 593
1966	58 520 603	30 354 504	28 166 099	30 250 321	9 959 355	20 290 966
1967	67 424 146	34 544 388	32 879 758	36 602 441	12 998 348	23 604 093
1968	70 152 362	36 247 725	33 904 637	41 305 113	15 211 466	26 093 647
Ø 1951—1955	28 890 250	16 197 964	12 692 286	12 275 025	5 025 296	7 249 729
Ø 1956—1960	41 044 646	22 014 978	19 029 668	19 297 887	7 167 250	12 130 637
Ø 1961—1965	50 664 260	26 496 231	24 168 029	25 781 749	8 808 629	16 973 120

Vývoj hrubé a tržní zemědělské produkce v ČSSR (v běžných cenách)

v procentech

Rok průměr let	Index (rok 1936 = 100)					
	hrubá zemědělská produkce			tržní zemědělská produkce		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	72,1	70,9	74,0	71,1	93,0	55,4
1949	75,9	72,3	81,8	75,6	86,3	67,9
1950	79,0	67,6	98,0	93,8	91,8	95,3
1955	111,4	98,6	132,3	132,2	125,7	136,9
1960	152,1	128,3	191,3	209,2	184,0	227,2
1961	154,2	128,1	197,3	216,6	183,0	240,7
1962	145,9	120,5	187,6	210,9	175,6	236,1
1963	156,7	135,4	192,0	222,5	195,8	241,7
1964	168,7	141,1	214,4	245,6	206,7	273,5
1965	174,1	146,6	219,5	241,7	169,8	293,2
1966	184,7	153,9	235,6	266,9	210,5	307,3
1967	212,8	175,2	275,0	322,9	274,8	357,4
1968	221,5	183,8	283,6	364,4	321,5	395,1
Ø 1951—1955	91,2	82,1	106,2	108,3	106,2	109,8
Ø 1956—1960	129,6	111,6	159,2	170,3	151,5	183,7
Ø 1961—1965	159,9	134,4	202,1	227,5	186,2	257,0

Tržní zemědělská produkce do státních fondů v ČSSR

v tis. Kčs

Rok průměr let	Ve stálých cenách roku 1967			V běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1948	13 396 185	6 580 722	6 815 463	5 670 668	3 003 437	2 667 231
1949	15 280 824	6 727 893	8 552 931	6 436 566	3 057 250	3 379 316
1950	19 447 588	7 793 798	11 653 790	8 570 264	3 541 091	5 029 173
1955	20 417 098	7 746 250	12 670 848	12 288 223	4 598 774	7 689 449
1960	25 665 060	9 037 181	16 627 879	21 355 889	7 243 711	14 112 178
1961	27 005 850	9 313 178	17 692 672	22 897 535	7 823 667	15 073 868
1962	26 200 130	8 480 337	17 719 793	22 418 665	7 519 955	14 898 710
1963	28 090 871	10 064 610	18 026 261	24 129 695	8 668 258	15 461 437
1964	29 764 051	10 042 110	19 721 941	26 730 667	9 171 543	17 559 124
1965	28 749 365	7 950 339	20 799 026	26 238 266	7 449 323	18 788 943
1966	30 876 183	9 814 433	21 061 750	28 846 871	9 083 406	19 763 465
1967	33 186 077	10 574 626	22 611 451	33 947 672	11 042 260	22 905 412
1968	34 865 343	10 220 515	24 644 828	35 839 434	10 651 637	25 187 797
Ø 1951—1955	19 919 997	7 864 089	12 055 908	9 900 992	4 089 543	5 811 449
Ø 1956—1960	23 651 927	8 231 926	15 420 001	16 577 107	5 727 409	10 849 698
Ø 1961—1965	27 962 053	9 170 115	18 791 938	24 482 966	8 126 549	16 356 417

Vývoj tržní zemědělské produkce do státních fondů v ČSSR

v procentech

Rok průměr let	Index (rok 1948 = 100)					
	ve stálých cenách roku 1967			v běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1948	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1949	114,1	102,2	125,5	113,5	101,8	126,7
1950	145,2	118,4	171,0	151,1	117,9	188,6
1955	152,4	117,7	185,9	216,7	153,1	288,3
1960	191,6	137,3	244,0	376,6	241,2	529,1
1961	201,6	141,5	259,6	403,8	260,5	565,2
1962	195,6	128,9	260,0	395,3	250,4	558,6
1963	209,7	152,9	264,5	425,5	288,6	579,7
1964	222,2	152,6	289,4	471,4	305,4	658,3
1965	214,6	120,8	305,2	462,7	248,0	704,4
1966	230,5	149,1	309,0	508,7	302,4	741,0
1967	247,7	160,7	331,8	598,7	367,7	858,8
1968	260,3	155,3	361,6	632,0	354,6	944,3
Ø 1951—1955	148,7	119,5	176,9	174,6	136,2	217,9
Ø 1956—1960	176,6	125,1	226,3	292,3	190,7	406,8
Ø 1961—1965	208,7	139,3	275,7	431,7	270,6	613,2

Vývoj hrubé zemědělské produkce v ČSSR na 1 ha zemědělské půdy

v procentech

Rok	Index (rok 1936 = 100)					
	ve stálých cenách roku 1967			v běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	76,4	82,1	69,9	75,4	74,2	77,4
1949	85,3	85,9	84,7	80,0	76,2	86,3
1950	91,0	86,1	96,7	83,7	71,5	103,7
1955	98,3	97,6	99,1	119,4	105,7	142,0
1957	101,1	94,7	108,5	130,3	111,2	161,7
1958	101,9	96,3	108,4	133,8	118,2	159,6
1959	100,8	92,5	110,3	131,0	110,4	165,2
1960	106,0	100,5	112,4	162,0	136,6	203,8
1961	106,5	98,0	116,1	165,1	137,1	211,2
1962	99,9	88,4	113,0	157,1	129,8	202,1
1963	107,4	102,0	113,6	169,8	146,6	208,0
1964	111,0	101,1	122,3	183,4	153,3	233,1
1965	105,3	86,8	126,4	189,8	159,9	239,3
1966	117,2	105,6	130,5	202,0	168,2	257,6
1967	123,9	111,4	138,3	233,1	191,8	301,2
1968	131,1	118,6	145,3	242,9	201,6	311,2

Vývoj tržní zemědělské produkce v ČSSR na 1 ha zemědělské půdy

v procentech

Rok	Index (rok 1936 = 100)					
	ve stálých cenách roku 1967			v běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	69,5	93,7	55,2	74,4	97,2	58,0
1949	79,1	93,5	70,4	79,8	91,1	71,7
1950	99,8	106,1	96,0	99,3	97,0	100,9
1955	106,9	110,7	104,6	141,8	134,8	146,9
1957	116,7	108,7	121,5	168,2	147,4	183,2
1958	122,8	123,8	122,2	183,0	177,7	186,7
1959	118,0	105,6	125,3	172,5	142,1	194,2
1960	128,7	127,0	129,7	222,9	195,9	242,2
1961	133,0	125,8	137,3	231,9	195,9	257,7
1962	129,2	115,0	137,7	227,2	189,2	254,5
1963	137,6	134,3	139,7	241,1	212,1	261,9
1964	146,0	134,7	152,7	267,0	224,8	297,3
1965	141,7	108,2	161,6	263,6	185,2	319,7
1966	153,4	135,7	164,0	291,9	230,2	336,1
1967	169,8	157,3	177,2	353,7	300,8	391,5
1968	191,2	185,5	194,5	399,8	352,6	433,6

Vývoj hrubé zemědělské produkce v ČSSR na 1 pracovníka v zemědělství

v procentech

Rok	Index (rok 1936 = 100)					
	ve stálých cenách roku 1967			v běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	107,6	115,6	98,4	106,2	104,4	109,9
1949	124,6	125,4	123,6	116,5	111,0	125,7
1950	138,1	130,7	146,7	126,7	108,3	157,0
1955	156,4	155,4	157,6	190,0	168,3	225,8
1957	171,0	160,2	183,4	220,3	188,1	273,4
1958	178,8	169,0	190,1	234,8	207,4	279,9
1959	193,1	177,2	211,3	251,1	211,5	316,4
1960	223,6	212,0	237,0	341,6	288,2	429,7
1961	237,7	218,9	259,3	368,6	306,2	471,5
1962	229,3	202,9	259,4	360,6	298,0	463,9
1963	248,5	236,0	262,8	392,8	339,2	481,1
1964	261,2	238,0	287,8	431,8	361,0	548,5
1965	252,4	208,1	303,0	455,0	383,2	573,5
1966	281,4	253,5	313,2	474,3	403,8	618,2
1967	304,2	273,4	339,4	572,1	470,8	739,2
1968	325,4	294,7	360,6	603,2	500,6	772,4

Vývoj tržní zemědělské produkce v ČSSR na 1 pracovníka v zemědělství

v procentech

Rok	Index (rok 1936 = 100)					
	ve stálých cenách roku 1967			v běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1948	97,9	131,9	77,6	104,7	136,9	81,6
1949	115,4	136,5	102,9	116,1	132,5	104,4
1950	151,4	161,0	145,7	150,4	147,0	152,7
1955	170,0	176,2	166,4	225,6	214,4	233,7
1957	197,3	183,7	205,5	284,5	249,1	309,8
1958	215,5	217,2	214,5	321,0	311,7	327,6
1959	226,0	202,3	240,1	330,3	272,1	372,1
1960	271,4	267,8	273,6	469,9	413,2	510,6
1961	297,0	280,9	306,5	517,7	437,2	575,3
1962	296,5	263,7	316,1	521,3	433,9	583,9
1963	318,4	310,5	323,1	557,6	490,5	605,7
1964	343,7	317,1	359,5	628,4	528,7	699,8
1965	339,6	259,2	387,4	631,6	443,7	766,2
1966	368,2	325,6	393,6	700,2	552,1	806,3
1967	416,7	385,8	435,0	867,9	738,3	960,9
1968	474,6	460,5	482,9	992,5	875,4	1076,4

Hrubá zemědělská produkce v ČSSR a její složení (ve stálých cenách roku 1967)

	1936	1948	1955	1960	1967	1968
Hrubá zeměděl. produkce celkem v tis. Kčs	54 895 650	40 084 107	50 323 882	54 645 330	62 126 921	65 586 874
v tom:						
rostlinná produkce	29 286 578	22 982 228	26 667 582	27 632 597	29 785 998	31 682 367
z toho:						
zrniny	8 697 303	7 714 244	8 237 966	9 217 351	10 704 638	11 934 947
technické plodiny	1 969 826	1 872 330	2 535 691	3 289 850	3 210 266	3 227 340
píce a krmné okopaniny	6 074 218	4 077 980	5 874 229	5 574 398	5 808 447	6 053 068
brambory	6 658 245	3 943 854	5 087 472	3 310 244	3 924 281	4 242 209
zelenina	1 516 903	1 832 792	1 769 202	1 726 797	1 820 579	1 856 530
ovoce a vinné hrozny	2 107 650	2 397 684	1 878 419	2 870 760	1 971 373	2 332 951
chmel	665 115	274 395	328 625	402 380	401 885	462 880
živočišná produkce	25 609 072	17 101 879	23 656 300	27 012 733	32 340 923	33 904 507
z toho:						
jatečný dobytek	7 372 145	5 231 539	9 082 943	11 082 027	13 816 836	14 980 328
z toho:						
skot	3 680 924	2 193 452	3 042 333	3 883 475	5 509 280	6 027 896
prasata	2 978 832	2 596 248	5 456 412	6 628 368	7 810 044	8 311 428
mléko	11 377 801	6 010 362	8 196 514	8 915 285	10 091 792	10 601 246
vejce	1 784 718	1 263 813	2 006 883	2 439 484	3 395 274	3 463 331
Na hrubé zemědělské produkci se podílejí v %:						
zrniny	15,8	19,2	16,4	16,9	17,2	18,2
technické plodiny	3,6	4,7	5,0	6,0	5,2	4,9
píce a krmné okopaniny	11,1	10,2	11,7	10,2	9,3	9,2
brambory	12,1	9,8	10,1	6,1	6,3	6,5
zelenina	2,8	4,6	3,5	3,2	2,9	2,8
ovoce a vinné hrozny	3,8	6,0	3,7	5,3	3,2	3,6
chmel	1,2	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
jatečný dobytek	13,4	13,1	18,0	20,3	22,2	22,8
z toho:						
skot	6,7	5,5	6,0	7,1	8,9	9,2
prasata	5,4	6,5	10,8	12,1	12,6	12,7
mléko	20,7	15,0	16,3	16,3	16,2	16,2
vejce	3,3	3,2	4,0	4,5	5,5	5,3
Na hrubé zemědělské produkci se podílí:						
rostlinná produkce v %	53,3	57,3	53,0	50,6	47,9	48,3
živočišná produkce v %	46,7	42,7	47,0	49,4	52,1	51,7
Na tržní zemědělské produkci se podílí:						
rostlinná produkce v %	37,3	50,2	38,6	36,8	34,5	36,2
živočišná produkce v %	62,7	49,8	61,4	63,2	65,5	63,8
Na tržní produkci do státních fondů se podílí:						
rostlinná produkce v %	.	49,1	37,9	35,2	31,9	29,3
živočišná produkce v %	.	50,9	62,1	64,8	68,1	70,7

Hrubá zemědělská produkce v ČSSR na 1 ha zemědělské půdy

v Kčs

Rok	Ve stálých cenách roku 1967			V běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	7 077	3 776	3 301	4 084	2 543	1 541
1948	5 408	3 101	2 307	3 080	1 887	1 193
1949	6 040	3 244	2 796	3 269	1 939	1 330
1950	6 442	3 251	3 191	3 417	1 819	1 598
1955	6 957	3 687	3 270	4 877	2 689	2 188
1957	7 157	3 577	3 580	5 321	2 829	2 492
1958	7 213	3 636	3 577	5 464	3 005	2 459
1959	7 134	3 493	3 641	5 352	2 807	2 545
1960	7 504	3 795	3 709	6 615	3 475	3 140
1961	7 535	3 701	3 834	6 742	3 487	3 255
1962	7 070	3 339	3 731	6 417	3 302	3 115
1963	7 603	3 852	3 751	6 935	3 729	3 206
1964	7 854	3 817	4 037	7 491	3 899	3 592
1965	7 452	3 278	4 174	7 753	4 065	3 688
1966	8 297	3 988	4 309	8 248	4 278	3 970
1967	8 771	4 205	4 566	9 519	4 877	4 642
1968	9 275	4 480	4 795	9 921	5 126	4 795

Tržní zemědělská produkce v ČSSR na 1 ha zemědělské půdy

v Kčs

Rok	Ve stálých cenách roku 1967			V běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	2 951	1 100	1 851	1 461	610	851
1948	2 052	1 031	1 021	1 087	593	494
1949	2 333	1 029	3 304	1 166	556	610
1950	2 944	1 167	1 777	1 451	592	859
1955	3 154	1 218	1 936	2 072	822	1 250
1957	3 445	1 196	2 249	2 458	899	1 559
1958	3 624	1 362	2 262	2 673	1 084	1 589
1959	3 481	1 162	2 319	2 520	867	1 653
1960	3 798	1 397	2 401	3 256	1 195	2 061
1961	3 925	1 384	2 541	3 388	1 195	2 193
1962	3 814	1 265	2 549	3 320	1 154	2 166
1963	4 062	1 477	2 585	3 523	1 294	2 229
1964	4 309	1 482	2 827	3 901	1 371	2 530
1965	4 181	1 190	2 991	3 851	1 130	2 721
1966	4 528	1 493	3 035	4 264	1 404	2 860
1967	5 010	1 730	3 280	5 167	1 835	3 332
1968	5 641	2 041	3 600	5 841	2 151	3 690

Hrubá zemědělská produkce v ČSSR na 1 pracovníka v zemědělství

v Kčs

Rok	Ve stálých cenách roku 1967			V běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	16 645	8 880	7 765	9 605	5 980	3 625
1948	17 903	10 265	7 638	10 196	6 246	3 950
1949	20 732	11 136	9 596	11 194	6 638	4 556
1950	22 993	11 604	11 389	12 167	6 475	5 692
1955	26 034	13 796	12 238	18 248	10 063	8 185
1957	28 461	14 223	14 238	21 161	11 251	9 910
1958	29 765	15 005	14 760	22 550	12 402	10 148
1959	32 147	15 738	16 409	24 117	12 649	11 468
1960	37 224	18 823	18 401	32 815	17 237	15 578
1961	39 569	19 437	20 132	35 404	18 311	17 093
1962	38 160	18 019	20 141	34 636	17 821	16 815
1963	41 364	20 958	20 406	37 726	20 285	17 441
1964	43 478	21 132	22 346	41 471	21 587	19 884
1965	42 007	18 477	23 530	43 705	22 914	20 791
1966	46 835	22 512	24 323	45 556	24 148	22 408
1967	50 633	24 275	26 358	54 950	28 153	26 797
1968	54 165	26 165	28 000	57 935	29 935	28 000

Tržní zemědělská produkce v ČSSR na 1 pracovníka v zemědělství

v Kčs

Rok	Ve stálých cenách roku 1967			V běžných cenách		
	celkem	v tom		celkem	v tom	
		rostlinná	živočišná		rostlinná	živočišná
1936	6 941	2 588	4 353	3 437	1 435	2 002
1948	6 793	3 413	3 380	3 597	1 964	1 633
1949	8 010	3 532	4 478	3 992	1 902	2 090
1950	10 508	4 166	6 342	5 168	2 110	3 058
1955	11 802	4 559	7 243	7 754	3 076	4 678
1957	13 698	4 753	8 945	9 777	3 574	6 203
1958	14 957	5 621	9 336	11 032	4 473	6 559
1959	15 687	5 235	10 452	11 354	3 905	7 449
1960	18 839	6 930	11 909	16 151	5 929	10 222
1961	20 613	7 269	13 344	17 792	6 274	11 518
1962	20 583	6 824	13 759	17 917	6 227	11 690
1963	22 099	8 036	14 063	19 166	7 039	12 127
1964	23 856	8 207	15 649	21 597	7 587	14 010
1965	23 571	6 709	16 862	21 707	6 367	15 340
1966	25 560	8 427	17 133	24 065	7 923	16 142
1967	28 920	9 984	18 936	29 831	10 594	19 237
1968	32 939	11 918	21 021	34 112	12 562	21 550